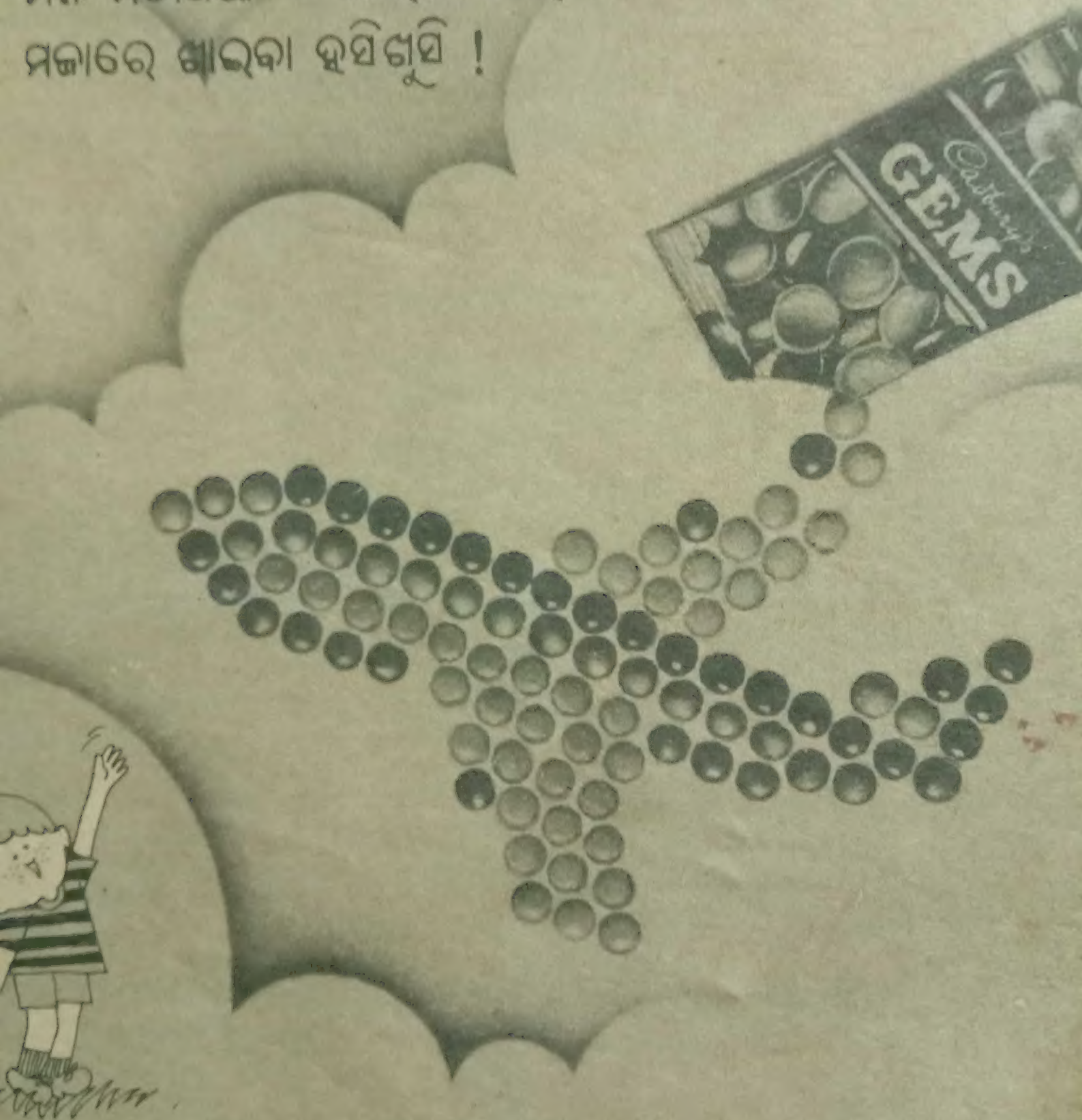

ନିହା ମାୟା

ଭବେଶ୍ୱର ୧୯୮୩

ପରୀ ଶରଜକୁ ଉଡ଼ିଯିବା ଆମେ
 କୁଆ ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ ବସି
 ମନ ମତାଣିଆ ଏ ଜେମ୍ସ ସଂଭାର
 ମଜାରେ ଖାଇବା ହୁଏଣୁହି !

ଜେମ୍ସ ସବୁଟି ପ୍ରିୟ-

ନିନ୍ଦା ମାୟା

ସମ୍ପାଦକ : 'ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି'

ସମ୍ପାଳକ : ନାଗି ରେଡ଼ି

ଗୁଡ଼ି ଗୁଡ଼ି ସୁଖଦୁଃଖ ଭାବ ବର୍ଷଟିଏ ଆସି ଶେଷ ହେଲା ।
୧୯୮୩ ବଡ଼ଯାଇ ୧୯୮୪ ଆସଲା । ସମୟ ଶତରେ
ମଣିଷ ହମେ ଅଧିକ ଭଲତ ହେବା ଆଶା କରାଯାଏ ।
ବର୍ଷ-ଶେଷରେ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନିଜ ନିଜକୁ ପରୀକ୍ଷା
କରି ଦେଖିବା କଥା—ନ୍ୟାୟ ଓ ସତ୍ୟ ପଥରେ ଆମେ
କେତେଦୂର ଅଗ୍ରସର ହୋଇଛୁ ?

ଅମରବାଣୀ

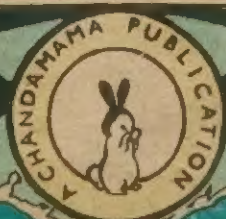
ନୀତେ ଲଲପ ଚୟା ଦୃଷ୍ଟେ, ସ୍ୱଧିକୋ ନ ବିଚାରୟେତ୍ ।
ଦର୍ପଣେ ସବତୋ ସ୍ୟାନ୍ ପେ, ଦୃଶ୍ୟତେ ଲଘୁବଦ୍ଧଶଲ୍ ॥
[ନୀତ ଲୋକ ପଦ ମହତ୍ ଲୋକର ଅପମାନ କରେ, ତେବେ
ମହତ୍ ଲୋକ ସେଥିରେ ଦୁଃଖିତ ହେବାର କାରଣ ନାହିଁ । କାରଣ
ବିଶାଳ ପବନ ମଧ୍ୟ ସ୍ପେଟିଆ ଦର୍ପଣରେ ସ୍ପେଟିଆ ଦେଖାଯାଏ ।]

ବର୍ଷ : ୧୭

ଡିସେମ୍ବର ୧୯୮୩

ପୃଷ୍ଠା : ୭

ପ୍ରତିସଂଖ୍ୟା : ଟ. ୨-୦୦ :: ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ : ଟ. ୨୪-୦୦

ସୌରମଣ୍ଡଳରେ ନୂଆ ଅବିଷ୍କୃତି

ଆକାଶ ଗ୍ରହନକ୍ଷତ୍ର ଉପରେ ଗବେଷଣା କରୁଥିବା ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ସନ୍ଦେହ କରୁଛନ୍ତି କି ଆମ ସୌର ମଣ୍ଡଳ ଭିତରକୁ ଛୋଟ ହେଉ ବା ବଡ଼ ହେଉ ନୂଆ ଗ୍ରହଟିଏ ପଶି ଆସିଛି । କାରଣ ନେପ୍ଚୁନ୍ ଓ ପ୍ଲୁଟୋ, ନିଜ ନିଜ ଗତି ପଥରୁ ସାମାନ୍ୟ ଏପଟ ସେପଟ ହେବାକୁ ଜଣାପଡୁଛି । ଏହା ସେହି ନବାଗତର ପ୍ରତୀକ !

ନୂଆ ରେକର୍ଡ

ଆମେରିକାର ଜଣେ ସାମରିକ ସାର୍ଜେଣ୍ଟ୍ ଜେମ୍ସ୍ ଦ୍ଵାଠସନ୍ ପ୍ରତି ଘଣ୍ଟାରେ ପାଞ୍ଚମିନିଟ କରି ବିଶ୍ରାମ ନେଇ ଏକ ଶହ ଛପନ ଘଣ୍ଟା କୋଡ଼ିଏ ମିନିଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକାଦିକ୍ରମେ ବୋଲିଂ (Bolling) କରି ରେକର୍ଡ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ପୂର୍ବ ବିଶ୍ଵରେକର୍ଡ ହେଲା ଏକଶହ ପଞ୍ଚାବନ ଘଣ୍ଟା ଗୁରୁ ମିନିଟ ।

ଗଛ ଉପରେ ଘର

ଆଜେଣ୍ଟ୍ ଇନା ବ୍ୟାପି ଗତ ପ୍ରବଳ ବନ୍ୟାବେଳେ ଏକ ଦମ୍ପତି ଦୁଇମାସ କାଳ ଗୋଟିଏ ଗଛ ଉପରେ କଟାଇଲେ । ସେମାନେ ପ୍ରଗସ୍ତ ଶାଖା ଉପରେ ପଟ ପକାଇ ବୁଡ଼ିଆ ବନାଇ ନେଲେ । ଗୋଟିଏ ନୌକାକୁ ଗଛରେ ବାନ୍ଧି ତହିଁରେ ରୋଷେଇବାସ କରୁଥାନ୍ତି । ଗଛ ଭାଲରେ ବସି ସୁରୁଖୁରୁରେ ମାଛ ଚାପୁଥାନ୍ତି ।

ଜାଣନ୍ତୁ କି ?

୧. କାଶ୍ମୀର ନାମ କିପରି ହେଲା ?
୨. ସିଙ୍ଗାପୁରର ନାମକରଣ କିପରି ହେଲା ?
୩. ଓଡ଼ିଶାର କେଉଁ ସହରରେ ଡର, ପର୍କିଙ୍ଗିଜ, ଫରସୀ ଓ ଇଂରେଜ—ଏସବୁ ବିଦେଶୀ ବଣିକଙ୍କ ସ୍ଥଳ ଅଛି ?

୪. କଳିଙ୍ଗ ଯୁଦ୍ଧର ବିଶ୍ଵାସିକା ପରେ କେଉଁ ବିଶ୍ଵାତ ରାଜା ଓଡ଼ିଶାକୁ ନୂତନ ଜୀବନ ଦେଲେ ?
୫. ଓଡ଼ିଶାର ସବୋଇ ପବିତ୍ର ନାମ କ'ଣ ?

(ଉତ୍ତର ପୃଷ୍ଠା ୨୪ ରୁ ପାଇବେ)

ପ୍ରକୃତ ଗୁଣେଇ

ମହାକବି ସନ୍ତୀପନ ଥିଲେ ରାଜଦରବାରର କବି । କବି ଭାବରେ ତାଙ୍କର ସୁଖ୍ୟାତି ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଏପରି ବ୍ୟାପୀଥିଲା ଯେ ଲୋକେ କହୁଥିଲେ ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ କଥା ବାହାରିଲେ ତାହା କବିତା ଆକାରରେହିଁ ଆସେ ।

କିନ୍ତୁ ସୁସ୍ଥାବରେ ସେ ଥିଲେ ଅତି ଶବ୍ଦୀ । ସାଧାରଣ ଲୋକ କେହି ତାଙ୍କୁ ଦେଖାକଲେ ସେ ଅପମାନିତ ବୋଧ କରନ୍ତି ।

ରାଜଧାନୀରୁ କିଛି ଦୂରରେ ଶୋଟିଏ ଗ୍ରାମରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯୁବକଟିଏ ଥାଏ । ତା' ନାମ ଭୂଷଣ । ସେ ଥିଲା ସନ୍ତୀପନଙ୍କର ଜଣେ ବଡ଼ ପ୍ରଶଂସକ । ଦିନେ ଏ ଲୋକ ଅପବାଦର ସତ୍ୟତା ବୁଝିବା ସକାଶେ ସେ ରାଜଧାନୀକୁ ଗଲା ।

ଭୂଷଣ ଯାଇ କବିଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା । କିନ୍ତୁ ଗୃହର ଆସି ବାହାରେ କହିଦେଇ

ଗଲା କି କବି ଘରେ ନାହାନ୍ତି ଯଦିଓ କବି ଘରେହିଁ ଥା'ନ୍ତି । ଦ୍ଵିତୀୟ ଦିନ କବି ମନା କଲେ କାହାକୁ ସେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଗୁହାନ୍ତି ନାହିଁ । ତୃତୀୟ ଦିନ ତା'କୁ କୁହାଗଲା କି ସେ କବିତାପାଠ କରୁଛନ୍ତି ଦେଖାହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଶେଷରେ ଚତୁର୍ଥଦିନରେ ସେ କବିଙ୍କ ଦର୍ଶନ ପାଇଲା ।

କବି ଘର ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସି ମୁହଁ ଛୁଞ୍ଚିକି କହିଲେ, “ତୁମମାନଙ୍କ ପରି ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ସମୟ ନାହିଁ । ଶିଘ୍ର କୁହ ତୁମର କ'ଣ ଦରକାର ?”

“ଆପଣଙ୍କ କବିତା ମୋତେ ଖୁବ୍ ପ୍ରଭାବିତ କରିଛି । ଆପଣଙ୍କ ଦର୍ଶନ ପାଇବା ପାଇଁ ମୁଁ ବର୍ଷ ସାରା ପଇସା ରଖି ରଖି ଏବେ ସେଥିରେ ରାସ୍ତାଖର୍ଚ୍ଚ କରି ଆସିଛି ।” ଭୂଷଣ ବଡ଼ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଆଦରର ସହିତ କହିଲା ।

ସନ୍ତାନ ମୁଁ ଫୁଲାଇ କହିଲେ, “ଏଇ ସବୁ ବାଜେ କଥା ପାଇଁ ମୋର ସମୟ ନାହିଁ, ତମେ ଏବେ ଯାଇପାର ।”

ଭୂଷଣ ନିଶ୍ଚୟ, ଉଦାସ ଓ ଅପମାନିତ ହୋଇ ସେଠାରୁ ଫେରିଲା ।

କିଛିଦିନ ପରେ ଶବର ଆସିଲା ସନ୍ତାନଙ୍କ ବଡ଼ ଭାଇ ଗ୍ରାମରେ ବେମାର ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସେ ରଜାକୁ ଏକଥା କହି ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ମଗାଇ ଗ୍ରାମକୁ ଗଲେ । କିଛିଦୂର ଯିବା ପରେ ଘୋଡ଼ାଟି ଅଚାନକ ପଡ଼ିଗଲା । ଗାଡ଼ିବାଲା ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଘୋଡ଼ାକୁ ଉଠାଇଲା ଓ କହିଲା, “କ୍ଷେମା କରିବେ ମହାଦେବ, ଏ ଘୋଡ଼ା ସୁସ୍ଥ ହେବାକୁ ସମୟ ଲାଗିବ । ଆପଣ

ଦୂରରେ ଦିଶୁଥିବା ପାନ୍ଥନିବାସରେ ଟିକିଏ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ମୁଁ କିଛି ସମୟ ପରେ ଘୋଡ଼ା ନେଇ ଆସିବି ।”

ନିରୁପାୟ ହୋଇ ସନ୍ତାନ ଚାଲି ଚାଲି ସେଠାକୁ ଗଲେ । ସ୍ଥାନଟି ବେଶ୍ କିଛି ଦୂରରେ ଥିଲା; କିନ୍ତୁ ଚାଲି ଚାଲି ଥୁଲିଆ ଥୁସରା ହୋଇ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ସେଠାରେ ପଡ଼ିଲେ । ସେ ସ୍ଥାନର ମାଲିକ କବିଙ୍କ ଟେଡ଼େର ଦେଖି କହିଲେ, “ଏଠାରେ ସ୍ଥାନର ଅଭାବ, ଯଦି ଦରକାର ବାରିଶ୍ତାରେ ସପ ପକାଇ ବିଶ୍ରାମ କରନ୍ତୁ ।”

ସନ୍ତାନ ଖୁବ୍ ଅପମାନିତ ବୋଧ କଲେ ଓ ରାଗରେ କହିଲେ, “ତମେ ବୋଧହୁଏ ଜାଣନାହିଁ କାହା ସହିତ କଥା କହୁଛ ? ମୁଁ ହେଉଛି ରାଜକବି ସନ୍ତାନ । ତମେ କହୁଛ ମୁଁ ବାରିଶ୍ତାରେ ବିଶ୍ରାମ କରିବି ? ଶୀଘ୍ର ମୋ ପାଇଁ ବଶରଟିଏ ଖାଲି କରିଦିଅ ।”

ସନ୍ତାନଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ସେ ହୋ ହୋ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲା । ସନ୍ତାନ ଆଦୁର ରାଗିଯାଇ କହିଲେ, “ହସୁଛ କାହିଁକି ? ତମେ କ’ଣ ମୋ ନାମ ଶୁଣିନାହିଁ ?”

“ମୁଁ ତୁମ କଥା ବହୁତ ଶୁଣିଛି ସେଥିପାଇଁ ତ ହସୁଛି । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ହେଉ ବା ସୌଭାଗ୍ୟ ହେଉ ମହାକବି ସନ୍ତାନ ଅତି ତୁମ ଆଗରୁ ଆସି ଏଠାରେ ରହିଛନ୍ତି । ନହେଲେ ତୁମ ମିତ୍ରକଥାରେ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରିଥାନ୍ତି ।”

ପାତ୍ରନିବାସର ମାଲିକ ସନ୍ଦେହ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲ ।

ଏକଥା ଶୁଣି ସନ୍ଦୀପନ ଭାବିଲେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କ ନାମ କହି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଠକିଉଛି । ତେଣୁ ସେ କୌତୁହଳୀ ହୋଇ ପଚାରିଲେ, “ଅନ୍ୟ ସନ୍ଦୀପନଟି କିଏ ମୋତେ ଟିକିଏ ଦେଖାଅ ତ ?”

“ଏଇ ପାଖ ପ୍ରକୋଷ୍ଠରେ ସେ ରହୁଛନ୍ତି ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ ସାହିତ୍ୟପ୍ରେମୀମାନଙ୍କୁ ନେଇ ସାହିତ୍ୟଚର୍ଚ୍ଚା କରୁଛନ୍ତି । ତମେ ଯଦି ମହାକବିଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁ ତ ତୁମ୍ଭେ ଯାଇ ଦେଖିଆସ; ଗୋଲମାଲ କରିନାହିଁ ନହେଲେ ତୁମକୁହିଁ ସମସ୍ତେ ଧରିବେ ।” ପାତ୍ରନିବାସର ମାଲିକ କହିଲ ।

ସନ୍ଦୀପନ ତୁମ୍ଭେ ଯାଇ ବାହାର ପଟରୁ ଝରକା ଭିତର ଦେଇ ଦେଖିଲେ ଜଣେ ଯୁବକ ତାଙ୍କର ପରି ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ବଡ଼ ମଧୁର ଭାବରେ ତାଙ୍କର କବିତା ସବୁ ଆବୃତ୍ତି କରୁଛି ଓ ସେସବୁକୁ ସହଜ ଭାବରେ ବୁଝାଇ ଦେଉଛି । ବହୁତ ଲୋକ ସପ୍ତଶଂସ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତାକୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ସେ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନମ୍ର ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଉଛି ।

ବହୁତ ସମୟ ଧରି ଦେଖିବାରୁ ସେ ବୁଝିପାରିଲେ କି କିଛିଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଭୂଷଣ ନାମକ ଯେଉଁ ଯୁବକଟି ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଆସିଥିଲା ଇଏ ସେଇ । ସନ୍ଦୀପନ ଶୁଭ୍ ରାଗିଗଲେ । ସେ

ଦେଖିଲେ ହମେ କବିତା ସଭା ଶେଷ ହେଲା ଓ କବିତାପ୍ରେମୀମାନେ ସେହି ଯୁବକକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇ ବିଦାୟ ନେଲେ । ସନ୍ଦୀପନ ମନେ ମନେ ରାଗରେ ନିଆଁ ହୋଇ ଶଲେଖି । ସେ ପ୍ରକୋଷ୍ଠ ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରି କହିଲେ, “ତୁମେ ମୋ ପୋଷାକରେ ମୋ ନାମରେ ଓ ମୋ କବିତାକୁ ନେଇ ଲୋକଙ୍କୁ ଠକୁଛ ? ତୁମର ଏଇ ଅପରାଧ ପାଇଁ ରାଜାଙ୍କୁ କହି ତୁମକୁ କଠିନ ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯିବ ।”

ଭୂଷଣ ମହାକବିଙ୍କୁ ଏପରି ଧୁଳିମଳି ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖି ପ୍ରଥମେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଓ ପରେ ଭକ୍ତର ସହୃଦ ପ୍ରଣାମ କଲା । ତା’ପରେ

ଅନ୍ତରାଳ ନମ୍ରତା ସଦୃଶରେ କହିଲା, “ମୋର ଏ ବ୍ୟବହାର ଦେଖି ଆପଣ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ମୁଁ ଏପରି କରୁଛି ବୋଲି ମୋତେ ଜ୍ଞାନ କରନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ଏହାର ପଶ୍ଚାତରେ ମୋର କୌଣସି ମନ୍ଦ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନାହିଁ । ମୋ କଥା ଶାନ୍ତିପୁରକ ଶୁଣନ୍ତୁ ଯଦି କିଛି ଦୋଷ ଦେଖିବେ ତେବେ ମୋତେ ଦଣ୍ଡ ଦେବେ ।

ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା କରିବା ପରେହିଁ ଏପରି କରିବା ପାଇଁ ମନସ୍ଥ କଲି । ଆପଣଙ୍କର ନିନ୍ଦା ମୁଁ ଶୁଣି ଦେଖା କରିବାକୁ ଶକ୍ତି ଏବଂ ଉପଲବ୍ଧ କଲି ଯେ ଲୋକମାନେ ଯାହା କହୁଛନ୍ତି ସବୁ ସତ୍ୟ । ଏକଦିଗରେ ଆପଣଙ୍କ କବିତାର ଭୁରୁ ଭୁରୁ ପ୍ରଶଂସା ଓ ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ ଆପଣଙ୍କ ହୋଧ, କଠୋରତା ଓ ଅହଂକାରର ନିନ୍ଦା ଦୁଇଟା ମୁଁ ଶୁଣିଲି । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ କବିତାର ଅନୁରାଗୀ ବୋଲି ଏପରି କଲି । ଲୋକମାନଙ୍କ ମନରେ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତି ଆଦରଭାବ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବା ପାଇଁ କେବଳ ମୁଁ

ଆପଣଙ୍କ ଭୂମିକାରେ ଅଭିନୟ କରିଥିଲି । ମୁଁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଆପଣଙ୍କ କବିତା ଶୁଣାଉଛି ଏବଂ ବିନୟତାପୂର୍ବକ ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଉଛି ଓ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର କରୁଛି । ଯେଉଁ ଗୁଣ ଆପଣଙ୍କ ଭିତରେ ନାହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକହିଁ ମୁଁ ଅଭିନୟ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଆପଣଙ୍କ ଯଶ ଗୁରୁଆଡ଼େ ବ୍ୟାପୀ ଯାଉଛି । ଆପଣଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ ନ କରିଥିବା ଲୋକଙ୍କ ମନରେ ଆପଣଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆଜି ହୋଇଥିବା ଛବି ସୁନ୍ଦର ଓ ଚିତ୍ତ-ଜାଜୁଲୁମାନ ହୋଇ ରହିବ । ମୁଁ ନିଜେ ଏକଥା ଦେଖି ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୋଇଛି ।

ଏପରି ଏକ ଶୁଭେଚ୍ଛୁ ଲୋକ ଦେଖି ସନ୍ତୋଷରେ ହୃଦୟ ଚଳି ଗଲା । ସେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ କହିଲେ, “ତମେ କେବଳ ମୋର ପ୍ରଶଂସକ ନୁହଁ ମାର୍ଗଦର୍ଶକ ମଧ୍ୟ । ମୁଁ ଯେ ତମକୁ ଚିହ୍ନିବାରେ ଭୁଲ କରିଥିଲି ସେଥିପାଇଁ ଅନ୍ତରାଳକୁ ତମେ ମୋ ଆଖି ଖୋଲି ଦେଇଛ । ଆଉ ଏ ନାଟକ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।”

[୨]

[ପଦ୍ମପାଦ ଏବଂ ପିଙ୍ଗଳ ଭଣ୍ଡୁକ ପବତ ଘାଟି ଭିତରେ ବହୁମାନ ନଦୀ ଗର୍ଭରେ ଅସି ପଡ଼ିଥିଲେ । ନଦୀ ଶୁଖାଇବା କ୍ଷମନ୍ତେ ପଦ୍ମପାଦ ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ହେଲେ ଏବଂ ଜପ କରୁବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପିଙ୍ଗଳ ଗଦା ହସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ଗୌରୀଚକ ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କ କବଳରୁ ରକ୍ଷା କଲେ । କ୍ରମେ ନଦୀ ଜଳ ଶୁଖିଗଲା । ନଦୀ ଭିତରୁ ଦେଖାଗଲା ମନ୍ଦରର ଭୂତା । ତାପରେ—]

ଧ୍ୟାନ ଭୁଟିବାରୁ ପଦ୍ମପାଦ ମନ୍ଦର ଆଡ଼େ ଦୃଷ୍ଟି ପାତ କଲେ । ମନ୍ଦରର ଗୋଟିଏ କଡ଼ରେ ମହାମାୟାଙ୍କର ଦୁଇଜଣ ଶିଷ୍ୟ ଠିଆ ରହିଥିଲେ । ପଦ୍ମପାଦ ସେ ଦୁହଁଙ୍କୁ ପାଖକୁ ଆସିବାକୁ ସଙ୍କେତ ଦେଲେ । ସେମାନେ ଧିରେ ଧିରେ ପଦ୍ମପାଦଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କଲେ ।

“ତମେ ଦୁହେଁ ମୋର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଳନ କରନ୍ତୁ । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ବହୁତ ପ୍ରସନ୍ନ । ଏଣିକି ସୁଆଡ଼େ ଲଜ୍ଜା ଯାଅ ।” ପଦ୍ମପାଦ କହିଲେ । ମହାମାୟାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ପରସ୍ପର ଅନାଇଲେ । ତା’ପରେ ସେ ଦୁହଁଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ କହିଲେ, “ହେ ମହାତାନ୍ତ୍ରିକ । ଆପଣଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଆମେ ଯଥାସାଧ୍ୟ ପାଳନ

“କବିମାର୍ମ”

କରିବୁ । ଏଥର ଆମକୁ ମନ୍ଦର ପ୍ରସବରୁ ମୁକ୍ତ କରନ୍ତୁ ।”

ପଦ୍ମପାଦ ହସି ହସି କହିଲେ, “ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ କାମ ପୂରା ନ ହୋଇଛି, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତମ ଦୁର୍ଦ୍ଦିକୁ ମୁକ୍ତ ଦେବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନାହିଁ । ମୁଁ ଜାଣେ, ତମେମାନେ ସାଧାରଣ ପ୍ରେତ ପିଣ୍ଡାତ ନୁହଁ । ତୁମ ଗୁରୁଙ୍କ ସମାଧିରୁ ଆମର କେତେକ ସାମଗ୍ରୀ ଲୋଡ଼ା । ସେସବୁ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ହୋଇ ସାରିବା ମାତ୍ରେ ତମେମାନେ ମୁକ୍ତ ପାଇଯିବ ।”

ମହାମାୟଙ୍କର ଦୁଇ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ଚେତେସ୍ୱ ପିତା ପଡ଼ିଗଲା । ସେମାନେ ପୁଣି ପଦ୍ମପାଦଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୋଇ କହିଲେ,

“ମହାଶୟ, ଆମେ ଦୁହେଁ ଆପଣଙ୍କ ଦାସାନୁ-
ଦାସ । ଡେରେବେଳଠାରୁ ଆପଣ ଆମକୁ ମନ୍ଦ
ଦ୍ୱାର ବଣ କଲେଣି, ସେତେବେଳଠାରୁ ଆମକୁ
ମୁଠିଏ ଦାନା ମିଳିନାହିଁ । ଆମେ ବଡ଼ କଷ୍ଟ
ପାଇଲୁଣି ।”

ସେ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ପିଙ୍ଗଳ
ମନରେ ଦୟାର ଉଦ୍ରେକ ହେଲା । ସେ କିଛି
କହିବାକୁ ଯାଉଛି, ପଦ୍ମପାଦ ସେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିକୁ
କହିଲେ, “ମୁଁ ତମେ ଦୁହେଁ, ଶ୍ରେଣୀ
ଥିବା କଥା ଜାଣେ । କିନ୍ତୁ ତମକୁ ମନ୍ଦର
ପ୍ରସବରୁ ମୁକ୍ତ ଦେବା ମାତ୍ରେ ତମେ ଦୁହେଁ
ଆମକୁହିଁ ପ୍ରଥମେ ଖାଇ ପକାଇବ, ସେକଥା
ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଜଣା ଅଛି ।”

“ଆପଣଙ୍କ ଭଳି ମହାତୀର୍ଥୀଙ୍କର ଆମେ
କି କ୍ଷତି କରିପାରିବୁ ?” ଦୁହେଁ ବିଚି ବିଚି
କରି କହିଲେ ।

ପଦ୍ମପାଦ ପିଙ୍ଗଳ ହାତରୁ ଗଦା ନେଇ
ହସି ହସି କହିଲେ, “ଆଜ୍ଞା, ତମେ ମଣିଷକୁ
ଛଡ଼ି ଆଉ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରାଣୀକୁ ଖାଇ ଛୁଆ
ନିବାରଣ କରିପାର । ସେଥିପାଇଁ ତୁମକୁ
କୌଣସି ଏକ ପ୍ରାଣୀ ବନାଇଦେବା । କି
ପ୍ରାଣୀ ହେବାକୁ ଚାହୁଁଛ କୁହ ।” ପିଙ୍ଗଳ
ସେମାନଙ୍କ ଚରଣରୁ କହିଲା, “ଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦିକୁ
ହାତୀ ବନାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା; ତାହାହେଲେ
ଆରମ୍ଭରେ ବଣପାକ ବୁଲି ଯେତେ ମନ
ଗଛଲତା ଖାଇବେ ।”

“ନାହିଁ, ନାହିଁ!” ଦୁଇଜଣଯାକ ଚଢ଼ାର
କରି କହିଲେ, “ନିରାମିଷ ଶ୍ରେୟାନ ଆମ
ଦେହ ପାଇଁ ବସ ସଦୃଶ । ଆମକୁ ମାଂସ
ଖାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

“ଠିକ୍ ଅଛି । ତମ ଦୁହେଁଙ୍କୁ ବାଘ ସିଂହ
ବନାଇ ଦେଉଛି ।” ଏହା କହି ପଦ୍ମପାଦ
ଜଣକ ମୁଣ୍ଡରେ ଗଦା ଛୁଆଇଁ ଦେଲେ । ସେ
ଗୁଡ଼ୁ ଗୁଡ଼ୁ ସିଂହ ବନଗଲା । ତା’ପରେ ସେ
ଅନ୍ୟ ଜଣକ ମୁଣ୍ଡରେ ଗଦା ଛୁଆଇଁ ଦେବା
ମାତ୍ରେ ସେ ବାଘ ବନଗଲା ।

ବାଘ ସିଂହ ଦୁହେଁଙ୍କ ପିଠିରେ ହାତ ବୁଲାଇ
ଦେଇ ପଦ୍ମପାଦ ପୁରୁଷକୁ ସଙ୍କେତ କରି
କହିଲେ, “ତମେ ଦୁହେଁ ସେପଟ ବାଣ
ଭିତରକୁ ଚାଲିଯାଅ । ଆହାର ଅଭାବ
ହେବ ନାହିଁ ।”

ଦୁଇ ନୂତନ ପଶୁ ଭାଷଣ ଗର୍ଜନ ଛଡ଼ି
ପୁରୁଷଙ୍କ ଅଭିମୁଖେ ଦୌଡ଼ ଦୌଡ଼
ଚାଲିଗଲେ ।

“ଏ ଦୁହେଁ ଆମର କିଛି କ୍ଷତି କରିପାରିବେ
ନାହିଁ ତ?” ପିଙ୍ଗଳ ପଦ୍ମପାଦ ଆଡ଼େ ଅନାଇ
ସନ୍ଦେହପୂର୍ଣ୍ଣ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା ।

“ଏ ଦୁହେଁ କୌଣସି ମଣିଷର କ୍ଷତି
କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ତା’ଛଡ଼ା ଦୁହେଁ
ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ ମନ୍ଦର ପ୍ରାସାଦରେ ରହିଛନ୍ତି ।
ତେଣୁ ଭୟର କାରଣ ନାହିଁ ।” ପଦ୍ମପାଦ
କିଛି ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାଣ ଭିତରକୁ ପଶି-

ଯାଉଥିବା ସେ ଦୁଇ ପଶୁଙ୍କୁ ଅନାଇ ରହି
ତା’ପରେ କହିଲେ, “ପିଙ୍ଗଳ, ଆମେ ଆମ
ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ହିଁଗରେ ଯେଉଁକି ଅଧିକ
ଅବସର ହେଉଥିବା, ଆମକୁ ଯେତେକି ଅଧିକ
ସତର୍କ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆମ କାର୍ଯ୍ୟ ବଢ଼ାଇ
କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମକୁ ପ୍ରାଣରୁ
ମାରିଦେବା ନିମନ୍ତେ ଆମର ଶତ୍ରୁମାନେ ଟାକି
ରହିଛନ୍ତି । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ କାମ ଯତ୍ନରେ
ହୋଇଛି ଯିନା, ଭବିଷ୍ୟତ କିନ୍ତୁ ବହୁ ଜଟିଳ
ପରାସାର ସମୟ । ସାହସ ଓ ସତର୍କତା—
ଏ ଦୁଇ ବହୁହିଁ ମନ୍ଦିରରେ ପହଞ୍ଚିବା ହିଁଗରେ
ଆମର ସହାୟତା କରିପାରିବେ । ଯଦି ଭୟର
ସାମାନ୍ୟ ଆଶ୍ରୟ ଆମ ଭିତରେ ଦେଖାଦେବ,

ତେବେ ଆମର ମୂଢ଼ ନିଶ୍ଚିତ । କିନ୍ତୁ ଆମେ
ଯଦି ନିର୍ଭୟରେ ଆମ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅବିଚଳ
ହେବା, ତେବେ ଯେତେ ଭୟ ହେଉ
ନା କାହିଁକି, ଆମର କୌଣସି କ୍ଷତି କରପାରିବ
ନାହିଁ । ଗୁଲ୍, ଅତି ସାବଧାନ ହୋଇ ଆମେ ଆମ
ଅଭିଯାନର ନୂତନ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଆରମ୍ଭ କରିବା ।”

ଦୁହେଁ କେଇ ପାଦ ଆଗକୁ ଯିବା ପରେ
ପଦ୍ମପାଦ ପଚାରିଲେ, “ଆଜ୍ଞା, ଭଜା ମନ୍ଦିରର
ଶିଖର ଦେଶ ତମେ ଦେଖି ପାରୁଛନ୍ତି?”

ପିଙ୍ଗଳ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ କହିଲା, “ହଁ ।”

“ଭଲ କଥା । ସେ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ
ଥିବା ମହାମାୟାଙ୍କ ସମାଧିରେ ତମକୁ ଏକା
ପକ୍ଷେ ପଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେଥିପାଇଁ

ଛଅଗୋଟି ଦ୍ଵାର ତମେ ଅବିଚଳ ଭାବେ
ଗୁଢ଼ି । ପ୍ରତି ଦ୍ଵାରକୁ ଜଗିଛନ୍ତି
ଗୋଟାଏ ଭାଷଣ ରକ୍ଷକ । ସେମାନେ ମେରୁ
ମଣି ଦେବତାଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ଭଜେ । କିନ୍ତୁ
ନିର୍ଭୟତାହିଁ ହେବ ତମର ଏକମାତ୍ର ବାହ୍ୟ-
କବଚ । ଯେତେ ଯଦି ତମେ ଉଦ୍ଧୃଷ୍ଟ, ତେବେ
ଆମର କ୍ଷତି ତ ବ୍ୟାଧି ହେବ, ନଚେତ୍ ତମ
ଆମର ପ୍ରାଣ ହେବ ।” ପଦ୍ମପାଦ କହିଲେ ।

ପିଙ୍ଗଳଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ମନ୍ଦିରର ଶିଖର ଦେଶରେ
ନିବିଡ଼ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ତହିଁର ମନ୍ଦିରର
ସହକାରେ ପହଞ୍ଚିବା କଥା ଚିନ୍ତା କଲେ ।

ପଦ୍ମପାଦ ପୁଣି କହିଲେ, “ପିଙ୍ଗଳ!
ଆମେ ଯାଇ ମନ୍ଦିର ପଟରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ
ତମକୁ ଛଡ଼ି ମୁଁ ଅଲଗା ହେ ଇଚ୍ଛିବି । ତମେ
ଯଦି ମନ୍ଦିରର ପ୍ରଥମ ଦ୍ଵାରଟି ଟେକିଦେବ,
ତେବେ କାଳି ଦ୍ଵାର ସବୁ ଟେକିବ ସହଜ
ହେଇଯିବ । ତମେ ମହାମାୟାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖ
ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଯିବ ।”

ପଦ୍ମପାଦ ଓ ପିଙ୍ଗଳ ଯାଇ ମନ୍ଦିର ପଟରେ
ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ମନ୍ଦିରର ପ୍ରଥମ ଦ୍ଵାର ଆଡ଼େ ଅନାଇ
ପିଙ୍ଗଳ ପ୍ରବ୍ୟ ହୋଇ ଠିଆ ହେଲା । ସେ
ଦ୍ଵାର ଦିଶୁଥିଲା ଭୟଙ୍କର । କବାଟ ଉପରେ
ଭୟଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଖୋଦିତ ହେଇଥିଲା ।
କବାଟ ଦେହରେ ରୁଡ଼ିର ହେଇ ରହିଥିଲା
ଗୋଟାଏ ବିଶାଳ ନାଗ ।

ପଦ୍ମପାଦ ସେ ସାପ ଆଡ଼େ ପିଙ୍ଗଳର ଦୃଷ୍ଟି
ଆକର୍ଷଣ କରି କହିଲେ, “ପିଙ୍ଗଳ, ତମେ
ଭୟ ନକରି ଏ ସାପକୁ ଦୁଇଥର ଚାଲିଯିଅ ।
ଦ୍ଵାର ସେପକ୍ଷରୁ କୌଣସି ଭୟଙ୍କର ଆକୃତି
ତମକୁ କିଛି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବ । ନିର୍ଭୟରେ
ତମେ ତା’ର ଉତ୍ତର ଦେବ ! ତୁମେ ତୁମ
ପରିଚୟ ଦେବା ମାତ୍ରେ ଦ୍ଵାର ଖୋଲିଯିବ ।”

ପଦ୍ମପାଦ ନୀରବ ହେଲେ ।

“ତାପରେ ମୋତେ କ’ଣ କରିବାକୁ
ପଡ଼ିବ ?” ପିଙ୍ଗଳ ଉତ୍ତର ଦେଇ ପଚାରିଲେ ।

“ପିଙ୍ଗଳ ! ତା’ପରେ କ’ଣ ହେବ,
ସେକଥା ଯଦି ମୁଁ କହିବି, ତେବେ ମୋ
ମନ୍ତ୍ରଶକ୍ତି ପୁରାପୁରା ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ । ତମେ
ନିଜେ ନିଜ ବୁଦ୍ଧି ଦ୍ଵାରା ପରିଗୁଳିତ ହୋଇ
ଯାହା କରିବାର କରିବ । ଖାଲି ସେଇ
ଗୋଟାଏ କଥା ମନେ ରଖ : କଦାପି ଭୟଭୀତ
ହେବ ନାହିଁ । ମହାମାୟାର ସମାଧି ପାଖରେ
ଯାଇ କ’ଣ କରିବାକୁ ହେବ, ସେକଥା ଅବଶ୍ୟ
ତମେ ଜାଣ ।” ପଦ୍ମପାଦ କହିଲେ ।

ପିଙ୍ଗଳ ଦମ୍ଭପୂର୍ଣ୍ଣ କଣ୍ଠରେ କହିଲା,
“ପଦ୍ମପାଦ ! କୌଣସି ଭୟଙ୍କର ଚେହେରା
ଦେଖି ଡରିଯିବା ମଣିଷ ମୁଁ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ
ଛଳ କପଟ କରୁଥିବା ଶକ୍ତି କେହି ଏଠାରେ
ନାହାନ୍ତି ତ ?”

“ଛଳ କପଟ ବିନା ମଧ୍ୟ ଆମର ଅନିଷ୍ଟ
କଲଭଳି ଶକ୍ତି ବହୁତ ଅଛନ୍ତି । ତେବେ

ଯାହା କହିଲି, ସାହସର୍ହ୍ଣ ଏକମାତ୍ର ଭରସା ।
ଯଦି ଅରେ ତୁମେ ମହାମାୟାଙ୍କ ସମାଧି ପାଖରେ
ଆମ ଇର୍ଷ୍ଯତ ବସ୍ତୁ ନେଇ ଆସି ପାରିବ,
ତେବେ ପୃଥିବୀରେ ତମେ ସବୁଠାରୁ ବଳି
ଧନୀ ଓ କ୍ଷମତାବାନ୍ ହୋଇ ପାରିବ ।
ତୁମର ଯାହା ଇଚ୍ଛା, ତାହା କରିପାରିବ ।
ସବୁ କାମନା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯିବ । ଦୁନିଆକୁ
ତମ ହାତମୁଠାରେ ରଖିପାରିବ । ଆଜି ସେହି
ଅପୁର୍ବ ସୁଯୋଗ ଆମ ପାଖକୁ ଆସିଛି ।”
ପିଙ୍ଗଳକୁ ଉତ୍ସାହ ଦେଇ ପଦ୍ମପାଦ କହିଲା ।

“ମୁଁ ସମସ୍ତ ବାଧାବିଘ୍ନ ଆଗରେ ଅବଲୋକିତ
ରହିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।” ପିଙ୍ଗଳ ଦୃଢ଼ କଣ୍ଠରେ ଏହା
କହି ମନ୍ଦିରର ଦ୍ଵାର ଆଡ଼େ ଅଗ୍ରସର ହେଲା ।

ପଦ୍ମପାଦ ପଛକୁ ହଟି ଆସିଲେ ।

ପିଙ୍ଗଳ ଦ୍ଵାର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ସେ ଭ୍ରଷଣ ସାପକୁ ଦୁଇଥର ଛୁଇଁଦେଲା । ସେଯାଏ ଫଣା ତୋଳି ଗର୍ଜନ କରୁଥିବା ସେ ସାପ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚୁପ୍ ହୋଇଗଲା ଓ ଫଣା ପ୍ରଜ୍ଵାଳାର କଲା । କିନ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କବାଟ ସେପାଖରୁ ଶୁଭିଳ କର୍କଶ କଣ୍ଠରେ କାହାର ପ୍ରଶ୍ନ : “ମହାମାୟଙ୍କ ସମୟର ପ୍ରଥମ ଦ୍ଵାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଯିବା ଏ ଲୋକ କିଏ ? ଏହାର ପରିଣତ କେଡ଼େ ଭୟାବହ ସେକଥା ଜଣା ଅଛି ?”

ବିନା ସଙ୍କୋଚରେ ପିଙ୍ଗଳ ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ମୋ ନାମ ପିଙ୍ଗଳ । ଘର ଅବନ୍ତୀ ନଗରରେ । ମୋ ଗୁରୁ ହେଲେ ପଦ୍ମପାଦ ।”

“ତମ ଗୁରୁ କିଏ ସେଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ତମେ ଯଦି ଅବନ୍ତୀ ନଗରର ପିଙ୍ଗଳ, ତେବେ ତମ ପାଇଁ ଦ୍ଵାର ଖୋଲି ଦେଉଛି ।” ଏ ସ୍ଵର ଶୁଭବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦ୍ଵାର ଖୋଲିଗଲା । ଭିତରୁ କେତେକ କରୁଥିବା ଚରବାସୀ ହାତରେ ଧରି ଜଣେ କିଛି ମଣିଷ ଠିଆ ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଗଲା ।

ପିଙ୍ଗଳ ଦ୍ଵାର ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧମ କଲା । ସେ ଉଦ୍ୟତ ଚରବାସୀ ତଳକୁ ଆସିଯିବା ମାତ୍ରେ ସେ ଭ୍ରଷଣାକାର ବ୍ୟକ୍ତି କହିଲା, “ଯଦି ତମେ ସତରେ ଅବନ୍ତୀ ନଗରର ପିଙ୍ଗଳ, ତେବେ ତମେ ମୁଣ୍ଡ ବଢ଼ାଇ ଦିଅ । ଏକା ଚୋଟରେ ତମ ମୁଣ୍ଡ ଗଣ୍ଡି ସବୁ ଅଲଗା ଅଲଗା କରିଦିଏ ।”

ପ୍ରାଣ ଗଲେ ବି ପଛଘୁଞ୍ଚି ଦେବା ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ବିଚାର କରି ପିଙ୍ଗଳ ନିଜ ମୁଣ୍ଡ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ । ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ସେ ଲୋକ ହାତରୁ ଚରବାସୀ ଖସି ପଡ଼ିଲା । କଟା ଗଛ ଭଳି ନିଜେ ଲୋକଟି ମଧ୍ୟ ତଳେ କରୁଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

ଏ ଘଟଣାରେ ପିଙ୍ଗଳର ସାହସ ବଢ଼ିଲେ । ସେ ପ୍ରଥମ ଦ୍ଵାର ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧମ କରି ଦ୍ଵିତୀୟ ଦ୍ଵାର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସେ ଦ୍ଵାରକୁ ପହଞ୍ଚି ଦେଉଥିଲା ଜଣେ ସିଣ୍ଡୁଲଧାରୀ ଘୋଡ଼ାସବର । ପିଙ୍ଗଳକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ସେ ତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ସିଣ୍ଡୁଲ ଉଠାଇଲା ।

ପିଙ୍ଗଳ ଦୃଢ଼ କଣ୍ଠରେ କହିଲା, “ମୁଁ ଅବନ୍ତୀ ନଗରବାସୀ ପିଙ୍ଗଳ । ମୋତେ ବାଟ ଛାଡ଼ ।” ଏହା କହି ସେ ଅଗ୍ରସର ହେଲା । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା, ସେ ଘୋଡ଼ସବାର୍ ଭଳେ କରୁଡ଼ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଗୁଡୁ ଗୁଡୁ ଆପଣା-ଛାଏଁ କବାଟ ଖୋଲିଗଲା ।

ସେଥିରେ ପିଙ୍ଗଳର ସାହସ ଆହୁର କହିଗଲା । ସେ ଯାଇ ଭୃତ୍ୟ ଦ୍ଵାର ସାମ୍ନାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା ।

ଭୃତ୍ୟ ଦ୍ଵାର ପାଖରେ ଜଣେ ଧନୁର୍ଦ୍ଧାର ପିଙ୍ଗଳ ଆଡ଼େ ଡାର ଉଦ୍ୟତ କରି ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ପିଙ୍ଗଳର ଗତି ମନ୍ଦୁର ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ଆଗେଇ ଗଲା । ଧନୁର୍ଦ୍ଧାର ଡାର ତା’ ହାତରେହିଁ ରହିଲା । ସେ ତଳେ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ଦ୍ଵାର ଆପଣାଛାଏଁ ଖୋଲିଗଲା । ପିଙ୍ଗଳ ଭୃତ୍ୟ ଦ୍ଵାର ଅନ୍ତରାଳ କରି ଚତୁର୍ଥ ଦ୍ଵାର ଆଡ଼େ ଅଗ୍ରସର ହେଲା ।

ଚତୁର୍ଥ ଦ୍ଵାର ପାଖରେ ଦୁଇଟି ଗଣ୍ଡା ଭାସଣ ଗର୍ଜନ କରୁଥିଲେ । ପିଙ୍ଗଳ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ଗଣ୍ଡା ଦୁଇଟି ତାକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ଝେପଟି ଆସିଲେ । ପିଙ୍ଗଳ ପଛଘୁଞ୍ଚି ନଦେଇ ଗଣ୍ଡା ଦୁଇଟି ଲାଗି ଆସିବା ମାତ୍ରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଛୁଇଁ ଦେଲା । ତା’ ସ୍ପର୍ଶ ମାତ୍ରେ ଗଣ୍ଡା ଦୁଇଟି ଜଳି ପାଉଁଶ ହୋଇଗଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କବାଟ ବନ୍ଦ ଖୋଲିଗଲା । ପିଙ୍ଗଳ ଚତୁର୍ଥ ଦ୍ଵାର ଅନ୍ତରାଳ କଲା ।

ଅନ୍ତରାଳ ଦେଖାଗଲା ପଞ୍ଚମ ଦ୍ଵାର । ତାକୁ ଜଗିଥିଲା ଗୋଟାଏ ବିଚିତ୍ର ପ୍ରାଣୀ । ତା ଦେହର ପଛ ଅଂଶ ଗୋଟାଏ ସିଂହ ସମାନ, ଆଗ ଅଂଶ ଗରୁଡ଼ ସମାନ । ପିଙ୍ଗଳ ତାକୁ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ସେ ପ୍ରାଣୀ ନିଜ ଡେଣା ହଲାଇ ପିଙ୍ଗଳକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଉଥାଏ ।

ପିଙ୍ଗଳ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲା, “ମୁଁ ଅବନ୍ତୀ ନଗରର ପିଙ୍ଗଳ । ମୋ ଆଗରୁ ତୁମେ ହଟିଯାଅ ।” ଏହା କହି ସେ ଆଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲା ।

ଗରୁଡ଼-ସିଂହ ବିଦାର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲେ । ତା’ ଦେହାଂଶ ଶକ୍ତ ଶକ୍ତ ହୋଇ ଏଣେତେଣେ

ପଡ଼ିଲା । କବାଟ ଧା ଖୋଲିଗଲା । ପିଙ୍ଗଳ
ପଞ୍ଚମ ଦ୍ଵାର ଅବସ୍ଥା କଲା । ଆଗରେ
ଦେଖାଦେଲା ଷଷ୍ଠ ଦ୍ଵାର ।

ଏହି ଦ୍ଵାରଟି ପାରିଦେବା ମାତ୍ରେ ସେ
ମହାମାୟୁକ ସମାଧି ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବା ।
ସେଠାରୁ ଅଳ୍ପଦୂର, ବଳହରକା ତଥା ଭୁଗୋଳ
ଭଲ ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଲଭ ବସ୍ତୁ ମିଳିବା କଥା ।
ସେତକ ହସ୍ତଗତ ହେଲେ କାର୍ଯ୍ୟ ଯିବି ।
ପିଙ୍ଗଳ ଧା ଧାରେ ଆସି ସେ ଦ୍ଵାର ପାଖରେ
ପହଞ୍ଚିଲା ।

କିନ୍ତୁ ଷଷ୍ଠ ଦ୍ଵାର ପାଖରେ ସିଏ ଯାହା
ଦେଖିଲା, ସେଠାରେ ମହୁରୁକ ସକାଶେ
କାଳିକାବ୍ୟାସମୁଖ ଅନୁଭବ କଲା । କାରଣ
ସେଠାରେ ଦୋହସ୍ତେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ
ଖୋଦ୍ ପଦ୍ମପାଦ । କିନ୍ତୁ ପିଙ୍ଗଳ ନିଜକୁ
ସମ୍ଭାଳି ନେଇ ଅବସ୍ଥାରେ ହେଲା । ଭୟଙ୍କର
କଣ୍ଠରେ କେହି ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “କିଏ ତୁମେ?
ସେଇଠି ରୁହ ।”

ପିଙ୍ଗଳ ବୁଝିଲା, ତାକୁ ହାଁ କିନ୍ତୁ
ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ପିଣ୍ଡାନ୍ତେ ପଦ୍ମପାଦ
ଧରି ଠିଆ ହୋଇଛି ।

କିନ୍ତୁ ମେତିକିବେଳେ ସେ ଲୋକ
ବୁଲିଲା । ଶବ୍ଦା ଚମକି ଉଠିବା
ପିଙ୍ଗଳ ପଛକୁ ହଟି ଆସିଲା । ସତେ
ଶୁଭିଲା କାହାର ଆବାଜ୍: “କିଏ ଅବନ୍ତୀ
ନଗରର ପିଙ୍ଗଳ ନୁହେଁ । ଏହାକୁ ଧରି
ବାହାରକୁ ଫୋପାଡ଼ିଦିଅ ।”

ପର ମହୁରୁରେ ତା’ ପିଠିରେ ଓ ମଣ୍ଡରେ
ଲଠି ପାହାର ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସବୁ ଦ୍ଵାର
ଟାପନ୍ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ପିଙ୍ଗଳ ଭୟରେ
ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ତା’ର ମନେ ହେଲା ସେ ସତେ ଅବା
ଆକାଶରୁ ଖମି ଖମି ତଳକୁ ଆସୁଛି—ତଳେ
ସତେ ଅବା ତାକୁ ଧରି ପକାଇବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ
ପଦ୍ମପାଦ ।

(ହମଶଃ)

ନିଷ୍ପତ୍ତି ବଦଳ

ନିଶା ଶରଜୁଥାଏ । ଭୁଞ୍ଜାକୁ ଭୁଞ୍ଜା ବର୍ଷା
ହେଉଥାଏ । ଶୁନଶୁନପଦଙ୍କ ରତ୍ନ
ସାଙ୍ଗକୁ ଶୁଭୁଥାଏ ଅଶରୀରମାନଙ୍କ ଅଛନ୍ଦାସ୍ୟ ।
କିନ୍ତୁ ଆଲୁଅର ଝଲକରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ
ଉପାବହ ମୁହଁଟିମାନ ।

କିନ୍ତୁ ରାଜା ବନ୍ଦମାର୍ଜ ତଳେ ମାତ୍ର ବିଚଳିତ
ନହୋଇ ପୁନର୍ବାର ବୃକ୍ଷାବେହଣ କରି
ଶବ୍ଦକୁ ଉତ୍ତାର ଆଣିଲେ । ତା'ପରେ
ତାକୁ କାନ୍ଦରେ ପକାଇ ଶୁନ୍‌ଶାନ୍ ଶୁଶାନପଥ
ଅତ୍ୟନ୍ତ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ
ଶବ୍ଦିତ ବେତାଳ କହିଲା, “ରାଜା ! ତମେ
ଏ ନିର୍ଜନ ସ୍ଥଳରେ ଏଭଳି ପରିଶ୍ରମ କାହିଁକି
କରୁଛ, ବିପଦକୁ କାହିଁକି ତାଳିଲ୍ୟ କରି
ଶୁଶାନରୂପକ ଏ ପ୍ରେତପୁରରେ ପ୍ରବେଶ
କରିଛ, ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ । ତମେ ଦୃଢ଼
ସ୍ଥପ୍ତରେ କିଛି ଇଙ୍ଗିତ ପାଇଛ । ବୋଧହୁଏ

ବେତାଳ କଥା

ସେହି ଅନୁସାରେ ବାଧାବିପତ୍ତି ନିମାଣ କାମ କରି ଚାଲିଛ । କିନ୍ତୁ ସ୍ୱପ୍ନର ଇଚ୍ଛାକୁ ତାତ୍ତ୍ୱିକ କରିବା ଲୋକ ବି ଅଛନ୍ତି । କହୁଛି ସେହିଭଳି ଜଣେ ଲୋକର କାହାଣୀ । ମନଦେଇ ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭାର ଲଘବ ମନେ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିଲ: ପ୍ରତ୍ୟୁକ୍ତ ନଗରରେ ରହୁଥିଲେ ଶ୍ରୀଗୁପ୍ତ ନାମକ ଜଣେ ବିଶ୍ୱାସୀ ବ୍ୟବସାୟୀ । ସେ ଦୁଇବର୍ଷରେ ଥରେ ସମସ୍ତ ସେପାରି ସାଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବେପାର କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ । ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଉପାର୍ଜନ କରି ବ୍ୟବସାୟୀ ସେଠାରୁ ଫେରି ଆସୁଥିଲେ ।

ଥରେ ଶ୍ରୀଗୁପ୍ତ ନିଜ ଘରରେ ମାଲି ମାଲି ଖରଦ୍ କରିବା ଅବସରରେ କିନ୍ତୁ କେହି ଛୋଟିଆ ସହରରେ ରହୁଥିବା ତାଙ୍କର ବାଲ୍ୟବନ୍ଧୁ ମହେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଘରେ ଅତିଥି ହେଲେ । ମହେନ୍ଦ୍ର ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସମୁଦ୍ରରେ ନୁହେଁ । ସେ ସହରରେ ଦୋକାନଟିଏ କରିଥିଲେ । ଓ ସେଥିରୁ ଭଲ ଲାଭ କରୁଥିଲେ । କୋଠାଘର ବି ତୋଳୁଥିଲେ ଓ ସୁଖରେ ଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀଗୁପ୍ତ ବହୁଳ ଘରେ ଦୁଇଦିନ ବିଶ୍ରାମ କରିବା ଅବସରରେ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ କହିଲେ, “ମହେନ୍ଦ୍ର, ତମର ଅଧ୍ୟବସାୟ ଯେମିତି, ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ବି ସେମିତି । ଦୋକାନରୁ ଉପାର୍ଜନ ବି ମନ୍ଦ ହେଉନାହିଁ ବୋଲି ବୁଝୁଛି । କିନ୍ତୁ ଏଭଳି ଦୋକାନଟାଏ କରି ତମେ କେବେ ଧନପତି ହେବ, ସେ ଆଶା ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ କାମ କର । କିଛି ମୂଲଧନ ଧରି ଥରେ ମୋ ସହ ସମୁଦ୍ର ସେପାରିକୁ ଚାଲ । ବିଦେଶରୁ ଜିନିଷପତ୍ର ଆଣି ଏଠାରେ ବିକ୍ରୟ କରିବ । ବାସ୍ତବିକ ସେଥିରେ ଫିନା ହେବ ଲାଭ ! ଦୋକାନରେ ଆଉ ବିଶେଷ କ’ଣ ହେବ ? ଥରେ ସମୁଦ୍ର ସେପାରିକୁ ଯାଇ ବାଣିଜ୍ୟ କରିବାର ନିଶା ଲାଗିଗଲେ ତେଣିକି ଆଉ ତମେ ଗୁଳରେ ଖୁସିହୋଇ ରହିପାରିବ ନାହିଁ । ବାରମ୍ବାର ସମୁଦ୍ର ପଥରେ ଦେଶବ୍ୟତୀ ବୁଲିବାକୁ ବାହାରିବ ।”

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କଥା ମନଦେଇ ଶୁଣିଲେ
 କହିଲେ, “ତମ ପରମର୍ଶ ପାଇଁ ଧନ୍ୟବାଦ ।
 ମୁଁ ଚନ୍ଦ୍ରା କର ଦେଖିବି ।”

ଶ୍ରୀଗୁପ୍ତ ପୁଣି କହିଲେ, “ଦେଖ, ମୁଁ ଆଜି
 ତନୁମାସ ପରେ ବାଣିଜ୍ୟ ପାଇଁ ବାହାରେ ।
 ପ୍ରଥମଥର ତମେ ଏ ଦେଶରେ କିଛି ଜଣି
 ନେବାର ଦରକାର ନାହିଁ । ଖାଲି କିନ୍ତୁ
 ଆସିବା ନିମନ୍ତେ ଟଙ୍କା ପୋଗାଡ଼ି କର ।”
 ଶ୍ରୀଗୁପ୍ତ ତାଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତାବର ମଧୁର ପାତାଳ
 ତାରିଖ ଜଣାଇ ବିଦାୟ ନେଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଉପରେ ଅନେକ
 ଚିନ୍ତା କଲେ । ଶେଷକୁ କିଛି ପୁରୁଷ ଧରି
 ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ନଗର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପାହାଚକୁ
 କଲେ । ବାବୁଙ୍କ ସହ ଅରେ କେତେକ ସାଥୀ
 ହେଲ ତାଙ୍କର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ।

ଜୟଧ୍ବରାସ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଦୁଇ ଦିନର ବାଟ ।
 ପ୍ରଥମ ଦିନ ବାଟ ଚାଲି ଚାଲି ମହେନ୍ଦ୍ର, କ୍ରାନ୍ତ
 ଅନୁଭବ କରି ଗୋଟିଏ ଗଛ ମୂଳରେ ଘୋର
 ପଡ଼ିଲେ । ସେତେବେଳେ ଦ୍ଵିପ୍ରହର । ହେଉଛି
 ପାଖରେ ସରୋବର ଥିବାରୁ ଶୀତଳ ପବନ
 ବହୁଥାଏ ।

ତାକୁ ନିଦ ଆସିଗଲା । ସେ ସ୍ଵପ୍ନରେ
 ଗୋଟିଏ ଅନୁଚ ବ୍ୟାପାର ଦେଖିଲେ :
 ଜଳରାଶି ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଜହଜହ ମୁରବୀମୟ
 ଦୁଆରେ ଉଠିକୁଛି । ଜହଜହରେ ସେ ନାନା
 ପ୍ରକାର ମୂଲ୍ୟବାନ ପଦାର୍ଥ ବୋହାଇ ଦୋର

ରହିଛି, ଏହା ଅଦେଶରେ ବୁଝି ଦେଉଥିଲା
 ମହେନ୍ଦ୍ର, କିନ୍ତୁ ସମୟ ଜାହାଜ ଆଡ଼େ ଅନାଇ
 ତା'ପରେ ଲାଲ ଚାଉଳ କର ମଧ୍ୟମ ଜଳ
 ଭିତରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ ।

ସନ୍ତରଣ କର କର ମୋ ଠିକ ଜହଜ
 ପାଖରେ ପଡ଼ି ଯା, ଗୋଟିଏ ଜହଜ
 ଆସିଲେ କେହି ଜଣେ ତହୁ ଜଳ ଭିତରକୁ
 ଟାଣିନେଲା । ସେ ମୁକୁନ୍ଦବା ପାଇଁ ପଡ଼ିବ
 ଛାଡ଼ିବ ନେଲେ କିଛି ଲାଭ ହେଲା ନାହିଁ ।
 ସେ ପଚାରିଲେ, “ତୁମ କଣ? ମୋତେ
 କହିବ ଏମିତି କେବଳ କହୁଛ?” ସେ
 ଦୂର ଉଠିବ ବୋଲି, “ମୁଁ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା । କେବଳ
 ଅନେକ ଦିନକୁ ମୋ ଶାପରେ ପଡ଼ିବ

ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିଲି । ସୁଯୋଗ ପାଉ ନଥିଲି । ଆଜ ପାଇଛି । ଆଉ ଯିବୁ କୁଆଡ଼େ ।”

ଏହା କହି ସେ ରୂପ ତାଙ୍କୁ ଆଦୂର ତଳକୁ ଟାଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାରୁ ତାଙ୍କ ନିଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ସେ ଉଠି ବସି କିଛି ସମୟ ସ୍ୱପ୍ନ ବସୟରେ ଚିନ୍ତା କଲେ ସେ ଭାବିଲେ, “ଏମିତି ତ ଶ୍ଳେଷ ବ୍ୟବସାୟଟି କରି ମୁଁ ବେଶ୍ ଚକ୍ରୁଛି । ଦୁଃଖ, କଷ୍ଟ, ବିପଦ କିଛି ନାହିଁ । କେବଳ ଅଧିକ ଧନ ଉପାର୍ଜନ ପାଇଁ କାହିଁକି ଲେଉଟରେ ପଡ଼ି ବିପଦ ବରଣ କରିବି । ତା’ପରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ବାଣିଜ୍ୟ ସକାଶେ ଯିବାର ଯୋଜନା ପରିଚାଳନା କରି ଘର ଆଡ଼େ

ଫେରିଲେ । କିନ୍ତୁ ମେଘ ଆସିଲା ଓ ଡିବକ ବର୍ଷା ହେବାର ଆଶଙ୍କା କରି ସେ ଏକ ହୋଶ ଦୂରବର୍ତ୍ତି ଗୋଟିଏ ଚଟି ଘରେ ରହି ବିତାଇବାକୁ ଠିକ୍ କଲେ । କିନ୍ତୁ ଆକାଶ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଗଲା । ସେ ଚଟିଘର ବାହାରେ ଗୋଟିଏ ଗଛମୂଳେ ବସି ନିଦ୍ରା ଆସିବାରୁ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ ।

ପୁଣି ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲେ ବିଶାଳ ସରୋବର ମଝିରେ ସୁନାଭଳି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଜାହାଜ । ସେ ପାଣିକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ଜାହାଜ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ସନ୍ତରଣ କରୁ କରୁ ହାଲିଆ ହୋଇପଡ଼ି ସେ ବୁଡ଼ି ଯିବାକୁ ବସିଛନ୍ତି, ସେତିକିବେଳେ ଏକ ଦେବମୁର୍ତ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଧରି ପାଣିରୁ ଜାହାଜକୁ ଉଠାଇଦେଲେ । ମହେନ୍ଦ୍ର ପଚାରିଲେ, “ତୁମେ କିଏ?” ଦେବମୁର୍ତ୍ତି କହିଲେ, “ମୁଁ ତୋ ଭଗ୍ୟର ଦେବୀ । ତୋ ଭଗ୍ୟର ଲିଖନକୁ ମୁଁ ରୂପ ଦିଏଁ ।”

ଦେବୀ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯିବା ପରେ ମହେନ୍ଦ୍ର ଦେଖିଲେ, ଜାହାଜର ଅଭ୍ୟନ୍ତରର ଦୃଶ୍ୟ ତାଙ୍କର ଦୋକାନ ଭଳି । ଖାଲି ଦୋକାନଠୁଁ ବେଶି ସମୃଦ୍ଧ । ଦୋକାନରେ ଯେଉଁ ଜିନିଷ ଗୋଟିଏ ଅଛି, ଏଠି ତାହା ଦଶଟି ଅଛି । ପୁଣି ବଡ଼ ଆକାରରେ ଅଛି ।

ନିଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ଭୋର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚଟି ଘରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ଘରକୁ ଫେରିଲେ । ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ନଗରକୁ ଆଉ ଗଲେ ନାହିଁ ।

ବେତାଳ ଟକିଏ ତୁମ୍ଭ ରହୁ ପଶୁ କଲ :
 “ମହେନ୍ଦ୍ର, ପ୍ରଥମ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି ଯଦି ହତାଶ
 ହୋଇ ସମସ୍ତ ଯାହାର ଯୋଜନା ପରିହାର
 କଲେ, ଦୃଢ଼ାୟୁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି ଉତ୍ତାହତ ହୋଇ
 ପୁଣି ଥରେ ସମସ୍ତଯାହା ପାଇଁ ବନ୍ଧୁ ଭରକୁ
 ନିଶାଲେ କାହିଁକି? ଏଥିରୁ ମନେହୁଏ ତାଙ୍କ
 ମନ ଅସ୍ଥିର । କିନ୍ତୁ ସେ ଠିକ୍ ଶବ୍ଦରେ
 ସ୍ୱପ୍ନର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଠିକ୍
 କି ନୁହେଁ? ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର
 ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥାଇ ଯଦି
 ନୀରବ ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶୀର ହେବ
 ସ୍ପନ୍ଦିତ ।”

ରାଜା ବିହମାଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମାତ୍ର ବିଳମ୍ବ
 ନକରି ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ମହେନ୍ଦ୍ର, ଅସ୍ଥିର-
 ମନା ନୁହନ୍ତି କିନ୍ତୁ ସ୍ୱପ୍ନର ଭୁଲ୍ ବ୍ୟାଖ୍ୟା
 କରି ନାହାନ୍ତି । ସେ ପ୍ରଥମ ସ୍ୱପ୍ନରୁ ଦୂଃଲେ,
 ସମସ୍ତ ଯାହାରେ ଗଲେ ତାଙ୍କୁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର
 ଶୀକାର ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । କାରଣ ସେଥିରେ

ସେମିତି ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଶକ୍ତି ଗଲି ଯାଉଥାଏ,
 ସେମିତି ହଠାତ୍ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଶକ୍ତି ବି
 ଘୋଇପାରେ । ଦୃଢ଼ାୟୁ ସ୍ୱପ୍ନରୁ ମୋ ଦୃଢ଼ାୟୁ
 ସେ ଶ୍ରାବ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ଯାହା ଅଛି, ତାହାର
 ରୂପ ଦେବା ସକାଶେ ଯଦିକେହି ତାଙ୍କୁ
 ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି । ଜାହାଜର ଅଭ୍ୟନ୍ତର
 ତାଙ୍କ ଦୋକାନ ଭଳି, ଅଥଚ ଦୋକାନଠାରୁ
 ସବୁ ଜିନିଷ ଅଧିକ ବୋଲି ମନେ ହେଲା ।
 ଏହାର ଅର୍ଥ ତାଙ୍କର ସମୃଦ୍ଧି ତାଙ୍କ
 ଦୋକାନରୁହିଁ ହେବ । ସେ ସେଉଁ
 ବ୍ୟବସାୟ କରୁଛନ୍ତି, ଦିନେ ତାହାହିଁ ବନ୍ଦ
 ବନ୍ଦ ତାଙ୍କୁ ଅଧିକ ଧନା କରିଦେବ । ନୂତନ
 ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ସମସ୍ତ ପଥରେ ଯିବା
 ଅନାବଶ୍ୟକ ।”

ରାଜାଙ୍କ ମୌନଭଙ୍ଗ ହେବା ମାତ୍ରେ ବେସହ
 ଶବ୍ଦରେ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ
 ଧୂଳିବାର ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା ।

(କଲ୍ପିତ)

ରାଜଦୂତର ଧର୍ମ

ରାଜା ଓ ଦେମଶିର ନାମକ ଦୁଇଟି ପଡ଼ୋଶୀ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସକାଶେ ଟିକିଏ ମନୋମାଳିନ୍ୟ ଦେଖା ଦେଇଥାଏ । ଯଦିଓ ରାଜା ଓ ଦେମଶିର ରାଜା ଧନଞ୍ଜୟ ଥିଲେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ତଥାପି ସୀମା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରରେ ହଠାତ୍ ଦେମଶିରକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିଲେ ହୁଏତ ଅନ୍ୟ ରାଜାମାନେ ତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ, ଏଇ ସବୁ ଧ୍ୟାନରେ ସେ ଗୋଟିଏ ଦୂତ ହାତରେ ଦେମଶିରର ରାଜା ହିରଣ୍ୟୁଙ୍କ ପାଖକୁ କିଛି ସର୍ତ୍ତ ସହ ଗୋଟିଏ ଛତି ପଠାଇଲେ । ସେଥିରେ ଲେଖାଥିଲା ଯଦି ସର୍ତ୍ତ ଗ୍ରହଣରେ ହିରଣ୍ୟୁ ରାଜା ହୁଅନ୍ତୁ ତେବେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆପୋଷ ମିଳନିଶା ହୋଇଯିବ ।

ହିରଣ୍ୟୁଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀ ମହେଶ୍ୱର ଚିଠିଟି ନେଇ ରାଜାଙ୍କୁ ଦେଲେ ଓ କହିଲେ, “ମହାରାଜା,

ଏ ପଦ କୁହାଯାଉଛି ପୂର୍ଣ୍ଣ । ରାଜା ଧନଞ୍ଜୟ ମିଳନିଶା ନାମରେ ଅନୁଚିତ ସର୍ତ୍ତ ସବୁ ଲେଖିଛନ୍ତି । ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ ନ ହେଲେ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ପାଇଁ ତାକୁ ଗୋଟାଏ ଆଳ ମିଳିଯିବ ।”

ରାଜା କହିଲେ, “ଆଜ୍ଞା ଏମିତି କଥା, ସେ ଆମ ଆଖିରେ ଧୂଳି ଦେଇ ସବୁ କାମ କରିନେବେ । ଅସମ୍ଭବ ।”

“କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ ମହାରାଜା, ସେଥିରେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାର ଧମକ ମଧ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି ।” ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ।

“ଦେଖ, ଜଣେ ବିଜ୍ଞାପକଙ୍କୁ ଖୋଜି ଆମର ବାଣ୍ଟି ଦେଇ ଧନଞ୍ଜୟଙ୍କ ପାଖକୁ ଦୂତ ରୂପେ ପଠାଇଦିଅ ।

“ଆଜ୍ଞା ମହାରାଜା, ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ଯୋଗ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ଖୋଜୁଛି ଯିଏ ଆମ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବ ।” ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ।

“ତୁମ ଦୃଷ୍ଟିରେ କିଏ କିଏ ସେପରି ବ୍ୟକ୍ତି
ଅଛନ୍ତି ବୁଝ ।” ଶ୍ରୀମତୀ କହିଲେ ।

ମନ୍ତ୍ରୀ ଟିକିଏ ଭାବିଚିନ୍ତି କହିଲେ,
“ମହାରାଜ, ଆମର ରାଜପୁରୋହିତ ଧୂସର
ଜଣେ ଚତୁର ବକ୍ତା । ସେ ନିଜର ବାକ୍‌ଗୁଡ଼ିକ
ଦ୍ଵାରା ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭାବ
ବିସ୍ତାର କରି ପାରନ୍ତି । ଆପଣ ଯାହା ବାଞ୍ଛା
ଦେବେ ସେହି ଖଜୁର ରନ୍ଧିବେ ଯା’ନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀମତୀ ହରଶ୍ଵରୁ ଟିକିଏ ଭାବି କହିଲେ,
“କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀମତୀ ଧନଞ୍ଜୟଙ୍କ ଦରବାରରେ ବହୁତ
ବଡ଼ ବଡ଼ ବକ୍ତା ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଦରବାରର
କବି ଅପୁର୍ବଙ୍କ କଥା ତ ଶୁଣିଛ । ସେ ସୁଚେତୁର
ବକ୍ତା ଭାବରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ଆମ ଦୁଇ ଓ ସେ
ଦୁହେଁ ଯଦି ନିଜ ନିଜର ବାକ୍‌ଗୁଡ଼ିକ
ନେଇ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଆରମ୍ଭ କରିଦେବେ
ତେବେ କି ଦୁଇ ରାଜ୍ୟର ମିଳନମିଶର ଆଉ
ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ ।”

ମନ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ଅଳ୍ପ ଚିନ୍ତା କରି କହିଲେ,
“ଏପରି ରାଜନୈତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଦୁଇପକ୍ଷର
ଦିଆନିଆ ସ୍ଵପକ୍ଷରେ ଟିକିଏ ଉଦାର ହେବାକୁ
ପଡ଼ିବ । ଆମ ରାଜ୍ୟର ଜଣେ ଶିଳ୍ପପତି
ଅଛନ୍ତି ସେ ରାଜନୀତି ଓ ବ୍ୟବହାର ବିଷୟରେ
ଜଣେ କୁଶଳୀ ବ୍ୟକ୍ତି । ତାଙ୍କ ନାମ ନିରଞ୍ଜନ ।
ତାଙ୍କ ସ୍ଵପକ୍ଷରେ ଆପଣଙ୍କର ମତ କ’ଣ ?”

“ନିରଞ୍ଜନ ମୁଖ୍ୟତଃ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ।
ତେଣୁ ବ୍ୟବସାୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେ ବ୍ୟବହାରରେ

କୁଶଳୀ ଓ ବାକପଟୁ । କିନ୍ତୁ ରାଜନୀତିରେ ସେ
କେତେଦୂର ଅଭିଜ୍ଞ ସେ କଥା ଜାଣିବାର
କୌଣସି ଉପାୟ ନାହିଁ । ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ
ଜଣେ ସ୍ଵପୁର୍ଣ୍ଣ ଅନଭିଜ୍ଞ ଲୋକକୁ ପଠାଇ
ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ହେବାର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ
ନାହିଁ ।” ଶ୍ରୀମତୀ କହିଲେ ।

ଶ୍ରୀମତୀ ପାଖରେ ବସିଥିବା ବିଦୁଷକ
ବିନୋଦ ସେତେବେଳେ ମଜା କରି କହିଲେ,
“ମହାରାଜ, ଆପଣ ଯଦି ଜାଣୁଛନ୍ତି ଧୂସର ଓ
ନିରଞ୍ଜନ ସେ କାମ ପାଇଁ ଅଯୋଗ୍ୟ ତେବେ
କାହିଁକି ମୋତେ ସେ ଦାୟିତ୍ଵ ଦେଉନାହାନ୍ତି ?”

ଏପରି ଏକ ଜରୁରୀ ଆଲୋଚନା ମଧ୍ୟରେ
ବିଦୁଷକ ବିନୋଦର ହାସ୍ୟରସ ମନ୍ତ୍ରୀକୁ

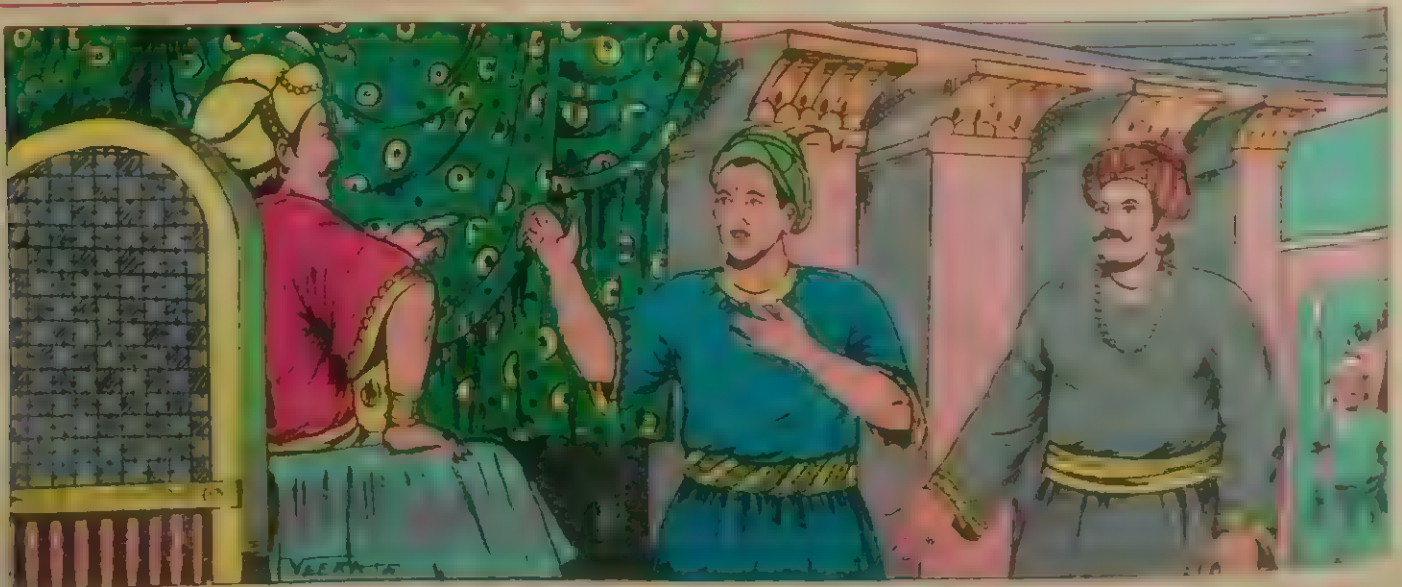
ଶରପ ଲଗିଲା । ସେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟଙ୍ଗ କରି କହିଲେ, “ସଦା ସେଇଟା ହାସ୍ୟରମ୍ୟ କଥା ଗୋଟିଆ’ନ୍ତା ତ ତୁମକୁ କାମଟା କରିବାକୁ କେବେଠାରୁ ଦିଆ ଯାଇଥା’ନ୍ତା ।”

ହରଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଅଳ୍ପ ଚିନ୍ତାକରି କହିଲେ, “ସତେ ତ । ଧବଳଗିରି ରାଜ୍ୟକୁ ମୋର ଭୁତ ହୋଇ ଯିବା ପାଇଁ ତମେହିଁ ତ ଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି । ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସେଠାକୁ ଯିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯାଅ ।”

ରାଜାଙ୍କର ଏ ପ୍ରକାର କଥାଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀ ଶୁଭ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ସେ ରାଜାଙ୍କୁ କିଛି ଦୃଢ଼ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ରାଜା ନିଜ କଥାକୁ ଆହୁରି ଜୋର ଦେଇ କହିଲେ, “ପ୍ରଥମରେ ବିନୋଦର ବାକ୍‌ପଟୁଟାରେ ମୁଁ ନିଜେ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ବିନୋଦ ଜାଣେ ସେମାନଙ୍କୁ କିପରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ସେତେଦିନ ସେମାନେ ଆମ ସର୍ତ୍ତରେ ଅମଙ୍ଗ ହେବେ ସେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଅପେକ୍ଷା

କରିଥିବୁ ଓ ଇତିମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ କିଛି ପାଇବା ନିଜକୁ ଯୁଦ୍ଧ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ, ଯଦି ମିଳମିଶା ନହୁଏ ।”

ରାଜା ବିନୋଦକୁ ଅବଶେଷରେ ଧନଶୁଦ୍ଧ ଦରବାରକୁ ପଠାଇଲେ । ରାଜାଙ୍କ କଥା ଅନୁସାରେ ସେଠାରେ ବିନୋଦ ଲଙ୍କା କଣ୍ଠ ବନ୍ଧୁଥିବା ଧରି ଆଲୋଚନାହିଁ କେବଳା କଣ୍ଠ ଗୁଲିଲା । ଇତିମଧ୍ୟରେ ହରଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଯୁଦ୍ଧ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରସ୍ତୁତ । କାଳବିଳାସ ନିଜର ବିନୋଦ ଅନ୍ୟ ପଡ଼ୋଶୀ ରାଜ୍ୟର ରାଜାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ହରଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପକ୍ଷକୁ ନେଇ ଆସିଲା । ଏପରି ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଯେ ହରଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଶୁଭ କ୍ରିତ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ହରଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦେଖି ରାଜା ଧନଶୁଦ୍ଧ ତାଙ୍କ ସର୍ତ୍ତରେ ରାଜା ହେଲେ ଓ ମିଳମିଶା ହୋଇଗଲା । ସେହିଦିନଠୁ ବିଦ୍ରୋହ ବିନୋଦ ରାଜତ୍ବର ଭାବରେ ସେହି ରାଜ୍ୟର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଲେ ।

କସ୍ତୁରୀ

ଦେଶିକା ପଟ୍ଟାରେ ଶାଢ଼ୀରୁ ଲାମ୍ବି ଫୁଲେ କାନ୍ଦି ଯିବା । ଯେତେ ଦେଖିବ
ଆମର ତାଙ୍କୁ ଭେଟି ଦେବା ସ୍ଥଳେ ନିଶ୍ଚୟ କଲେ । ଯୁଦ୍ଧରେ କାହାକୁ
ଗୋଟାଏ ଦାଉଁଶକ କଷ୍ଟରେ ଘାଆ ଯୁଦ୍ଧର ପତ୍ର ଲେଖିଲେ, “ମୁଁ ମୋର ଦେଶକୁ
ତାର ସାବଂଶ ଲେଖିଲ ଦେଖିବା !”

ସବୁ ସ୍ଥଳ ଅଧାରୁ ଏ ଭିତରେ ନିଜ ନିଜ ଲେଖା ପଢ଼ିବାକୁ ଦେଲେ । ତେଣୁ ବା
ବେଳକୁ ଖଣି ଏ କାଗଜରେ ଖାଲ ଗୋଟାଏ ଗିର ବଡ଼ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖା ଅଛି : “ଶୁଣ ।”

ପଣ୍ଡିତେ ପରକୁ କହଲେ, “କେତେବାର ପିଲାମାନେ ସ୍କୁଲ ଉତ୍ତର ଲେଖି ନିଜ ନାମ ଲେଖିବାରୁ ଝୁଲିଯିବା କଥା ମୁଁ ଜାଣେ । କିନ୍ତୁ ଏଇ ପ୍ରାମାଣିକ ଯାଏଁ ଦେଖୁଛି, କଣେ ନିଜ ନାମ ଉପରେ କରୁଛି, କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତର ଲେଖିବାରୁ ଝୁଲି ଯାଉଛି !”

ପିଲାଏ ପଚାରିଲେ, “କିଏ ସେ ?” ପତ୍ନୀଦେବ ସେ କାଗଜଟି ଦେଖାଇଲେ । ସିଏ ପତ୍ନୀତଙ୍କୁ ଅପମାନ ଦେବାପାଇଁ ତାହା ଲେଖିଥିଲା, ଲଜ୍ଜାରେ ତା’ ଧୂଳି ଢଳୁଥିବା ହୋଇଗଲା ।

ଯୁବରାଜଙ୍କ ବୃତ୍ତି

ଅବିଶିଷ୍ଟର ରାଜା ପ୍ରତାପସେନ ହଠାତ୍ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ରାଜକାର୍ଯ୍ୟରେ ବାଧା ହେଲା । ରାଜା ଯୁବରାଜ କାର୍ତ୍ତିସେନଙ୍କୁ ଦାୟିତ୍ବ ଭୁଲାଇବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।

ପ୍ରାୟ ଛଅମାସ ପରେ ରାଜା ଯେତେବେଳେ ପୁଣି କାର୍ଯ୍ୟଭାର ଗ୍ରହଣ କଲେ, ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କ ଅସୁସ୍ଥତା ବେଳେ ରାଜକାର୍ଯ୍ୟରେ ମୋଟେ ବ୍ୟାଘାତ ଘଟିନାହିଁ । ସବୁ ସୁରୁଖୁରୁରେ ହୋଇଛି । ରାଜା ଯୁବରାଜ କାର୍ତ୍ତିସେନଙ୍କ ଉପରେ ଖୁସି ହେଲେ ।

ସେତକବେଳେ ମନ୍ତ୍ରୀ ବିପ୍ଳୁଦାସଙ୍କର ହଠାତ୍ ପରଲୋକ ହୋଇଗଲା । ରାଜା ବଡ଼ ବ୍ୟଥିତ ହେଲେ । ଦିନେ ସେ ପୁଅକୁ କହିଲେ, “ବିପ୍ଳୁଦାସଙ୍କ ପୁଅ କୁମରଦାସ ଖୁବ୍ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଓ ନମ୍ର । ତାକୁ ମନ୍ତ୍ରୀପଦରେ ବସାଇଛି ।”

“ପିତା ! ଆପଣ ମନ୍ତ୍ରୀ ନିର୍ବାଚନ ଦାୟିତ୍ବ ମୋ ଉପରେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ।” ଯୁବରାଜ କହିଲେ ।

ରାଜା ଭାବିଲେ, ପୁଅ ଯେତେବେଳେ ସୁରୁଖୁରୁରେ ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇଛି ହଠାତ୍ ତା କଥା ନ ରଖିଲେ ସେ ମନ ଶରାପ କରିପାରେ । ଦ୍ଵିତୀୟତଃ ତାଙ୍କ ଅନ୍ତେ ପୁଅହିଁ ରାଜା ହେବ । ତେଣୁ ନିଜ ମନ୍ତ୍ରୀ ସେ ନିଜେ ମନୋନୟନ କରିବା ଉଚିତ ।

“ହଉ । କିନ୍ତୁ ତୁ କିଭଳି ପକ୍ଷରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ନିର୍ବାଚନ କରିବୁ, ମୁଁ ତାହା ଦେଖିବି ।” ରାଜା କହିଲେ ।

ମନ୍ତ୍ରୀପଦ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଅମାତ୍ୟମାନଙ୍କର ଯୋଗ୍ୟତା ଅଛି ବୋଲି ରାଜା ଓ ଯୁବରାଜ ଭାବୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଜଣା ଜଣା କରି ଡକା ହେଲା । ଯୁବରାଜ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ମାତ୍ର

ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଥାନ୍ତି, “ପାଞ୍ଚରେ ଦୁଇ ଗୁଣିଲେ କେତେ?” ସମସ୍ତେ ଉତ୍ତର ଦେଉଥାନ୍ତି, “ଦଶ!” କିନ୍ତୁ ଏ ଉତ୍ତର ଦେବା ପ୍ରାର୍ଥୀମାନେ ଯୁବରାଜଙ୍କ ଭାଲିକାରେ କାଟି ଖାଇ ଯାଉଥାନ୍ତି ।

କୁମରଦାସଙ୍କ ପାଲ ପଡ଼ିଲା । ଏକା ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରରେ ସେ କହିଲେ, “ସାତ!” ଯୁବରାଜ ଶୁଣି ହୋଇ କହିଲେ, “ତମର ଯୋଗ୍ୟତା ଅଛି ।”

କିନ୍ତୁ କୁମରଦାସ କହିଲେ, “ମଣିମା ! ମୁଁ କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବିକ କୌଣସି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଉତ୍ତର ଦେଇନାହିଁ । ପାଞ୍ଚର ଦୁଇଗୁଣ ଦଶ ନ ହୋଇ କାହିଁକି ସାତ ହେବ, ସେକଥା ମୁଁ ଜାଣେନା । ଖାଲି ଏଡ଼େ ଛୋଟ ପ୍ରଶ୍ନର ସିଧା ଉତ୍ତର ଦେବାରେ କିଛି ବିଶେଷତ୍ୱ ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ସେମିତି କହିଦେଲି ।”

“ତେବେ ତମେ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହଁ!” ଯୁବରାଜ କହିଲେ ।

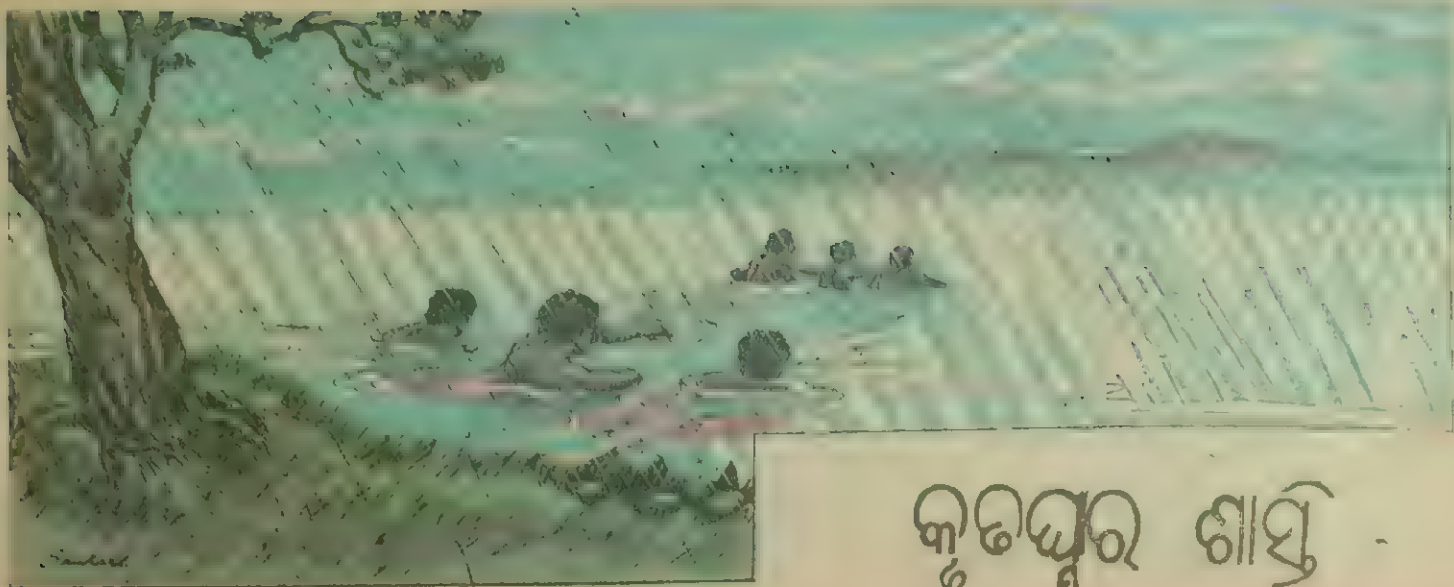
କୁମରଦାସ ଚାଲିଯିବା ପରେ ରାଜା ଯୁବରାଜକୁ ପଚାରିଲେ, “ତୋର ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଚାପୁର୍ଯ୍ୟ କ’ଣ?”

“ପରଲୋକଗତ ମନ୍ତ୍ରୀ ବିଷ୍ଣୁଦାସ କହୁଥାନ୍ତି କି ଖାଲି ଅଜ୍ଞାନ ଥିଲେ ଯେ ଜଣେ ଯୋଗ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଯିବ, ତାହା ନୁହେଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହାର ଅଜ୍ଞାନ ନାହିଁ, ସେ ଯୋଗ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଅଜ୍ଞାନ-ଶୂନ୍ୟ ଲୋକଟିଏ ଖୋଜୁଛି !” ଯୁବରାଜ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ରାଜା ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସିଲେ । ସେ ଯେ ଯୁବରାଜକୁ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଯୁବକ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ, ତାଙ୍କର ସେ ଧାରଣା ଦୂର ହେଲା । ସେ ବୁଝିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଅସୁସ୍ଥତା ବେଳେ ମନ୍ତ୍ରୀ ବିଷ୍ଣୁଦାସଙ୍କୁ ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ଭାଳୁଥିଲେ ।

ସେ ମନ୍ତ୍ରୀ ନିବାଚନ ଭାର ଯୁବରାଜ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ନ କରି ନିଜେ କୁମରଦାସକୁ ସେ ପଦରେ ବସାଇ ଦେଲେ ।

କୃତଦ୍ୱାର ଶାସ୍ତ୍ର

ବାସୀର ରଜା ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତଙ୍କର ପୁଅ
ପିଲାବେଳରୁହିଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଷ୍ଟ ହେବାର
ଦେଖାଗଲା । ଯେତେବେଳେ ତା’ ବୟସ
କୋଡ଼ିଏ, ସେତେବେଳେ ତାକୁ ନେଇ ରଜା
ବଡ଼ ଚିନ୍ତାରେ ପଡ଼ିଲେ ।

ଦିନେ କୁସଙ୍ଗ ମେଳରେ ପଡ଼ି ରାଜପୁତ୍ର
ସବଦା ନିରାଶ ଲୋକଙ୍କୁ ହଇରାଣ କରୁଥାନ୍ତି ।
ଦୂର ଦେଶର ଜାଣିଯାନ୍ତିମାନଙ୍କ ଉପରେ
ଚଢ଼ି କରି ସେମାନଙ୍କ ସବସ୍ତୁ ଲୁଣ୍ଠନ
କରୁଥାନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ଯାହା ମନ
ହେଉଥାଏ, ତାହା କରୁଥାନ୍ତି ।

ଦିନେ ଆକାଶରେ ମେଘ ଘୋଟି
ଆସିଥାଏ । ରାଜପୁତ୍ର ଯାଇ ନଦୀରେ
ସନ୍ତରଣ କରିବାକୁ ମନ ବଳାଇଲେ । ତାକୁ
ଶୋଷାମୋହି କରି ଲଭ ଉଠାଉଥିବା
ଯୁବକମାନେ କହିଲେ, “ହଁ ଆଜ୍ଞା, ଏହାହିଁ

ସନ୍ତରଣ ଓ ସ୍ଥାନ ସକାଶେ ସବୁଠାରୁ
ଉନ୍ନତ ସମୟ ।”

ମିତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଧରି ସାଙ୍ଗରେ କେତେଜଣ
ଗୁଜରକୁ ନେଇ ରାଜପୁତ୍ର ନଦୀରେ ପଶିଲେ ।
ହମେ ସାରା ଆକାଶ ଘୋଟି ମେଘ ଆସିଲା
ଓ ବର୍ଷା ହେଲା ।

“ମୁଁ ମଝି ନଈକୁ ଯିବି । ଗୁଲ ମୋ
ସାଙ୍ଗରେ !” ରାଜପୁତ୍ର ଗୁଜରମାନଙ୍କୁ
କହିଲେ । ସେ ନିଜେ ଭଲ ସନ୍ତରଣ
କରିପାରୁ ନଥାନ୍ତି ବୋଲି ସେ ନଈରେ
ପଶିଲେ ଗୁଜରଦଳ ସବୁବେଳେ ପାଖରେ
ରହୁଥାନ୍ତି । ମଝି ନଈରେ ବେଶି ଜଳ
ନଥିଲା । ରାଜପୁତ୍ର ଖୁସିରେ ସନ୍ତରଣ
କରୁଥାନ୍ତି । ହଠାତ୍ ବର୍ଷା ତୋଫାନରେ
ପରିଣତ ହେଲା । ନଈର ଉତ୍ତୁରି ସ୍ଥଳରେ
ଦୁଇଦିନ ଧରି ଭାଷଣ ବର୍ଷା ହୋଇଥାଏ ।

ମେଡକିବେଳେ ବନ୍ୟା ଆସି ନଈର ଜଳସୀକୁ
ପ୍ରବଳ କରିଦେଲା ।

ଅନ୍ଧାର ଘୋଟ ଆସିବାରୁ ରାଜପୁତ ନିଜ
ମିତ୍ର ଓ ଗୁଜରମାନଙ୍କଠାରୁ ଗଞ୍ଜିଲି ଖୋଲ
ପାରିଲେ । ସେ ବନ୍ୟା ସ୍ତୋତରେ ଗ୍ରସିଗଲେ ।
ଗୁଜରମାନେ ପ୍ରାଣପାତ କରି ଉଦ୍ୟମ
କରିଥିଲେ ହୁଏତ ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରି
ପାରିଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ସେମାନେ ଘୁଣା
କରୁଥିଲେ । ନିଜ ଜୀବନ ବିପନ୍ନ କରି
ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ କେହି ଚେଷ୍ଟା
କଲେ ନାହିଁ ।

ଗୁଜରମାନେ କୁଳକୁ ଉଠି ଆସିବାରୁ
ମିତ୍ରମାନେ ପଚାରିଲେ, “ରାଜପୁତ ଗଲେ
କୁଆଡ଼େ ?”

“ସିଏ ଆମ କଥା ନମାନି ଦୂରକୁ ଦୂର
ଗୁଲିଗଲେ ।” ଉତ୍ତର ଦେଲେ ଗୁଜରମାନେ ।

ରାଜନବରରେ ଏତେବଡ଼ ଦୁଃସମ୍ବାଦ
ଦେବାକୁ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଭୟ କଲେ ।
ସମସ୍ତଙ୍କର ଧାରଣାଥିଲା ଏ ମହା ପ୍ରଳୟରୂପୀ
ବୃଷ୍ଟିଧାର ଓ ଭୟଙ୍କର ପବନ ମଧ୍ୟରେ
ରାଜପୁତ ଆଉ ବଞ୍ଚି ନଥିବେ । ପ୍ରାଣ
ବିକଳରେ ସିଏ ଯୁଆଡ଼େ ଦୌଡ଼ି ପଳାଇଲେ ।
ମାତ୍ର କେତେକ ସୈନ୍ୟ ବହୁତ ସାହସର
ସହିତ ଆସି ରାଜାଙ୍କୁ ଏସବୁ ଖବର ଦେଲେ ।

ରାଜନବରରେ ଏ ଖବର ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ
ରାଜା ପୂର୍ବର ମୃତ୍ୟୁ ଅନୁମାନ କରି ଦୁଃଖରେ

ଗଞ୍ଜି ପଡ଼ିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ରାଜପୁତଙ୍କୁ
ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ
ପଠାଇଲେ । ସେମାନେ ନଈ କୂଳେ କୂଳେ
ଦୌଡ଼ିଲେ । କିନ୍ତୁ ରାଜପୁତଙ୍କୁ ଠାବ କରି
ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ତେଣେ ପ୍ରବଳ ବନ୍ୟାରେ ଗ୍ରସି ଯାଉଁ
ଯାଉଁ ରାଜପୁତ ଗୋଟିଏ କାଠଗଡ଼ ଧରି
ପକାଇଲେ । “ରକ୍ଷା କର!” “ରକ୍ଷା କର!”
ବୋଲି ସେ ଚିତ୍କାର କରୁଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ
ତୋପାନ୍ ଭିତରେ ସେ ଚିତ୍କାର କାହାକୁ
ଶୁଣୁ ନଥାଏ ।

ରାଜକୁମାର ଯେଉଁ କାଠଗଡ଼ ଧରି ଗସ୍ତଥାନ୍ତି,
ତହିଁରେ ଆଶା ନେଇଥାନ୍ତି ଗୋଟିଏ ମୁଷା,

ଗୋଟିଏ ସାପ ଓ ଗୋଟିଏ ଶୁଆ ଚଢ଼େଇ ।
ହମେ କାଠ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ବଣ ପାଖରେ
ପହଞ୍ଚିଲ । ନଈ ସେ ବଣ ମଝିଦେଇ
ଯାଇଥାଏ ।

ସେତେବେଳେ ବୋଧୁସବୁ ଜଣେ ସାଧୁ
ରୂପେ ସେ ବଣରେ ରହିଥାନ୍ତି । ସଜପୁତ୍ରଙ୍କ
ଆଶ୍ରିତାଦି ତାଙ୍କ କାନରେ ପଡ଼ିଲା । ସେତେ-
ବେଳକୁ ବର୍ଷା ଋତୁ ଯାଇଥାଏ । ଆକାଶ
ପରିସ୍କାର ହୋଇ ପିବାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ହେବା
ସତ୍ତ୍ୱେ ଆଲୁଅ ଥାଏ ।

ବୋଧୁସବୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନଦୀ ଗର୍ଭକୁ
ଲଂଘ ଦେଲେ ଓ କାଠ ଗଡ଼ିତକୁ ଠେଲି
ଠେଲି କୁଲିକୁ ନେଇ ଆସିଲେ । ସଜପୁତ୍ର,

ସାପ, ମୁଷା ଏବଂ ଶୁଆକୁ ସେ ନିଜ କୁଡ଼ିଆ
ପାଖକୁ ନେଇଯାଇ ନାଆଁ ଜାଲ ସେମାନଙ୍କୁ
ଭୟମ କରାଇଲେ । ତା'ପରେ ସେ ଶାବ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ
ଆଣି ପ୍ରଥମେ ତଳି ଛେଟିଆ ପ୍ରାଣୀକୁ
ଖାଇବାକୁ ଦେଇଯାଇ ତା'ପରେ ସଜପୁତ୍ରକୁ
ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ ।

ପରଦିନ ସମସ୍ତେ ବୋଧୁସବୁଙ୍କ ନିକଟରୁ
ବିଦାୟ ନେଲେ । ସାପ କହିଲା, “ମହାତ୍ମା !
ପୂର୍ବ ଜନ୍ମରେ ମୁଁ ଜଣେ ଲେଉଟ ବଣିକ
ଥିଲି । ଅନେକ ଟଙ୍କା ସଞ୍ଚୟ କରି ପୋତ
ରଖି ମରିଗଲି । ସେସବୁର ଲେଉଟ ତାଗ
କରି ନପାରି ସାପ ରୂପେ ସେ ପୋତା
ଧନକୁ ଜଗିଛି । କିନ୍ତୁ ଏଣିକି ଆଉ ମୋର
ଲେଉଟ ନାହିଁ । ତୁମେ ଯଦି ସେ ଟଙ୍କା
ବାହାର କରିନେଇ କୌଣସି ହିତ କାମରେ
ଲଗାଇ ପାରନ୍ତି, ତେବେ ମୁଁ ସର୍ବ ଜନ୍ମରୁ
ମୁକ୍ତି ପାଆନ୍ତି ।” ଏହା କହି ସାପ ନିଜର
ଠିକଣା ଦେଲା । ବୋଧୁସବୁ ଯଥା
ସମୟରେ ତାକୁ ଦେଖା କରିବାର ପ୍ରଚଣ୍ଡ
ଦେଲେ ।

ସେହିପରି ଭାବରେ ମୁଷା ଓ ଶୁଆର
ନିମନ୍ତର ମଧ୍ୟ ସେ ରକ୍ଷା କରିବେ ବୋଲି
କହି ସେମାନଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେଲେ । ତା'ପରେ
ସଜପୁତ୍ରଙ୍କୁ ସେ ବଣ ଭିତରୁ ବାହାର କଠିରି
ନଅରରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ହେବ, ସେ ମାର୍ଗ
ବତାଇ ଦେଲେ । ସଜପୁତ୍ର କହିଲେ,

“ମହାତ୍ମା ! କେବେ ଯଦି ମୋ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ
ଆସିବେ, ତେବେ ଆପଣଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି
ସଙ୍ଗର କରନ୍ତି ।”

ବୋଧୁସବୁ ଦିଲେ ନା ଦିନେ ତାଙ୍କର
ଅବସ୍ଥା ହେବେ ବୋଲି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି
ଦେଲେ ।

କିଛିଦିନ ପରେ ରଜା ବହୁଦୃଢ଼ଙ୍କର ଘୃଷ୍ଣ
ହେଲା । ରଜାପୁତ୍ର ରଜା ହେଲେ । ସିଂହା-
ସନରେ ବସିବା ମାତ୍ରେ ସେ ଅନୁର ଭାଷଣ
ଅତ୍ୟାଗୁରୁ ହେଲେ ଓ ପଥେଇ ଶାସନ
କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଦିନେ ବୋଧୁସନ୍ତ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ରକ୍ଷା
କରି ରାଜଧାନୀରେ ଯାଇ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ।
ସେ ରାଜପଥରେ ଚାଲୁଥିବା ବେଳେ ନୂଆ

ସଜା ରଥଚକ ଶୀକାର ଜଘେଶ୍ୟରେ
ବାହାଣଥାନ୍ତି । ବୋହୂଙ୍କୁ ପୁଅକୁ ଚିଲି
ପକାଇ ସେ ନିଜ ଦେହଚକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ କହିଥିଲା,
“ସେ ସାଧୁକୁ ବାନ୍ଧି ପକାଇ ବେଦିରେ ପକେ ।
ତା’ପରେ ତାକୁ ଦେଇ ମନେଥା ! ଧରଣ
ମୁଁ ତା’ର ଅତିଥି ହୋଇଥିଲି ଯେ ସେ ପ୍ରଥମେ
ମୋତେ ଖାଇବାକୁ ନ ଦେଇ ମୁଷା, ପାପ
ଓ ଶୁଆକୁ ଦେଇଥିଲା । ମୁଁ ସେ ଅସମାନ
ଭୁଲି ନାହିଁ ।”

ଦେହରକ୍ଷୀମାନେ ଯାଇ ବୋଧୁସମ୍ମୁଖ ଧରି
ପକାଇଲେ । ତା'ପରେ ତାଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ପକାଇ
ପିଟବାକୁ ପ୍ରୟତ୍ନ କେବା ବେଳକୁ ଦଲେ
ସାଧାରଣ ଲୋକ ଜମିଯାଇ ଦେହରକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ
ବାଧା ଦେଇ ବୋଧୁସମ୍ମୁଖ ପଚାରିଲେ,

“କଥା କ’ଣ? ଆପଣଙ୍କ ଉପରେ ରାଜା
ଶପା ହେବାର କାରଣ କ’ଣ?”

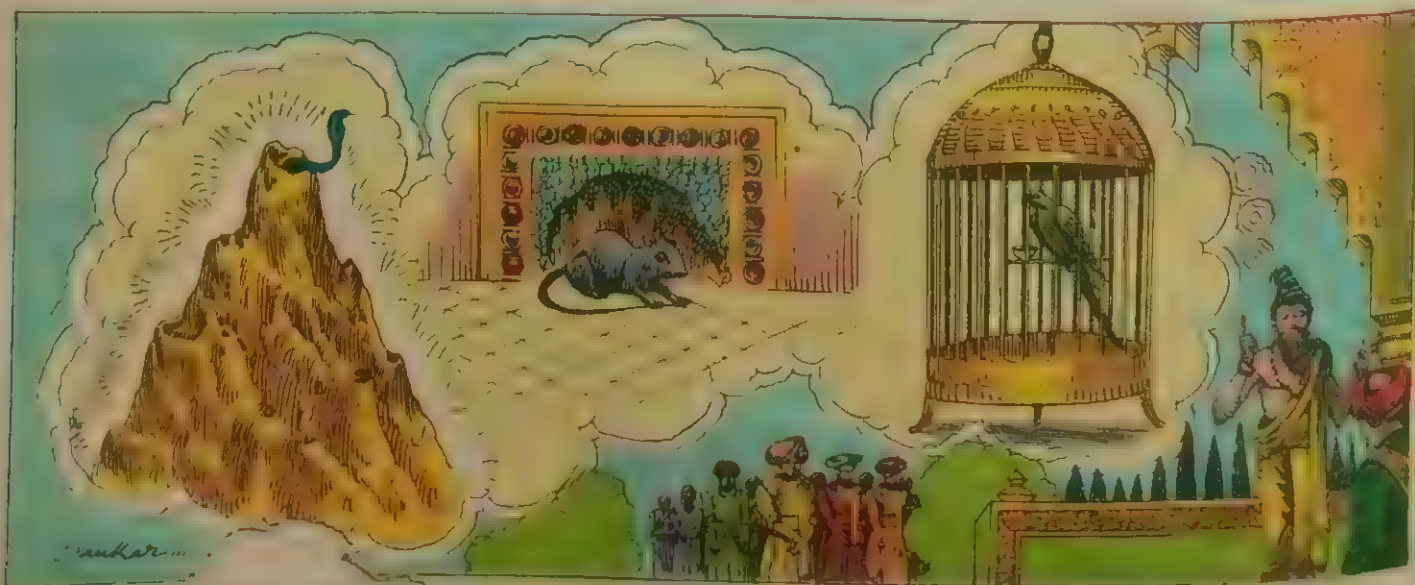
“କାରଣ ମୁଁ ଦିନେ ତାଙ୍କର ପ୍ରାଣରକ୍ଷା
କରିଥିଲି ।” ବୋଧୁସବୁ ସବୁ ଘଟଣା ବର୍ଣ୍ଣନା
କଲେ ।

ଲୋକେ ତ ବହୁଦିନ ଧରି ରାଜା ଉପରେ
ହୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଜଣେ ପରୋପକାରୀ
ନିରାପ୍ର ସାଧୁଙ୍କ ପ୍ରତି କୃତଜ୍ଞ ରାଜାର
ଆଚରଣରେ ସେମାନେ ଏଡ଼େ ଉତ୍ସାହ
ହୋଇ ଉଠିଲେ ଯେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ
ଦେହରକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ଚଡ଼ି ଦେଲେ ଓ ସାଧୁଙ୍କୁ
ମୁକ୍ତ କରି ସାରି ରାଜାଙ୍କୁ ଧରିବା ପାଇଁ
ଦୌଡ଼ିଲେ । ରାଜା ପଲାଇଯାଇ ପ୍ରାଣରକ୍ଷା
କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କଲେ, କିନ୍ତୁ ପାରିଲେ
ନାହିଁ । ରଥ ଓଲଟାଇ ଦେଇ ଲୋକେ
ରାଜାଙ୍କୁ ମାରିଦେଲେ । ବୋଧୁସବୁଙ୍କର
ସେଠାରେ କିଛି କରିବାର ନଥିଲା କାରଣ
ଏସବୁ ଘଟଣା ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଶୋଷିବ ପରେ

କେବଳ କିଛି ଦିନ ବାକି ରହିଥିଲା ।
ଅବସର ନଥିଲା ।

ଅନ୍ତରାଳରେ ବୋଧୁଙ୍କର ସମସ୍ତେ ଅନୁରୋଧ
ହେଲେ । ତା’ପରେ ପ୍ରକୃତ ହେଲେ କିଛି
ରାଜା ହେବ । ବୋଧୁସବୁଙ୍କ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ
ତେହେରା ଓ ବ୍ୟବହାର ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଗ୍ଧ
କରିଥାଏ । ସେମାନେ ତାଙ୍କୁହିଁ ଅନୁରୋଧ
କରି ସିଂହାସନରେ ନେଇ ବସାଇଲେ ।

ରାଜା ହେବା ପରେ ବୋଧୁସବୁ ଯାଇ
ବଣ ଭିତରେ ସେ ସାପକୁ ସାକ୍ଷାତ କଲେ
ଓ ତା’ର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଅନୁସାରେ ପୋତାଧନ
ବାହାର କରି ଆଖି ଜନକଲାଣରେ ବ୍ୟୟ
କଲେ । ସାପ, ଶୁଆ ଏବଂ ମୁଷାକୁ ଆଖି
ନଅରରେ ରଖାଇଲେ । ରାଜ-ଅତିଥି ରୂପେ
ସେମାନେ ଆନନ୍ଦରେ ବାସ କଲେ ।
ବୋଧୁସବୁଙ୍କ ଶାସନରେ ରାଜ୍ୟରେ ସୁଶାନ୍ତ
ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଲା । ଲୋକେ ତାଙ୍କର ଜୟଗାନ
କଲେ ।

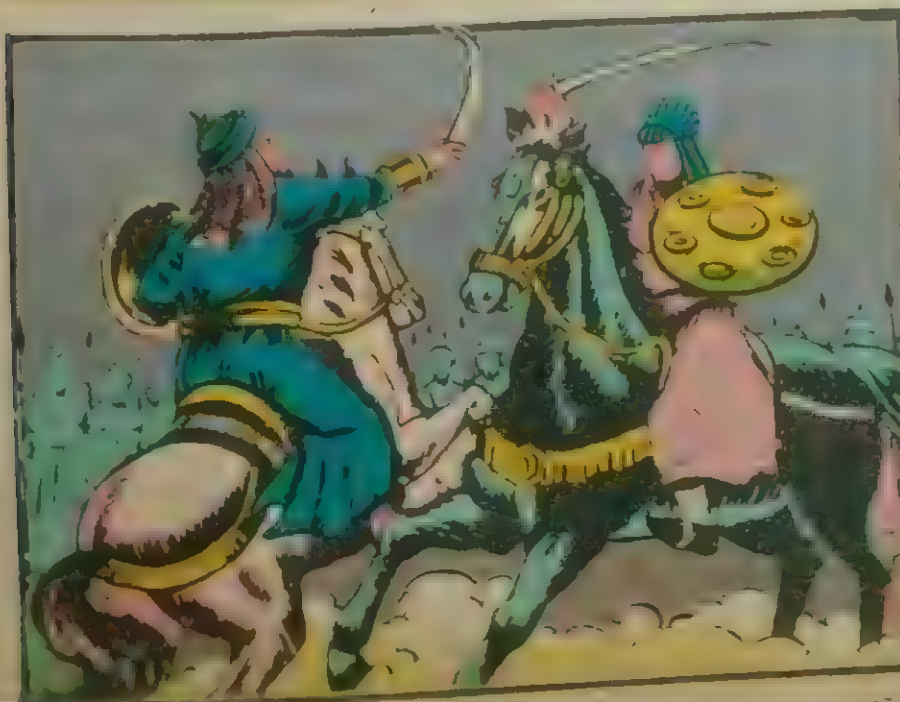

କବି-କବି ।

ଆର୍ତ୍ତରଙ୍ଗେ

ସମ୍ରାଟ ଶାହଜାହାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ
ପୁରୀ : ଶାହଜାହାନ, ଆର୍ତ୍ତରଙ୍ଗେ
ପୁରୀ । ଶାହଜାହାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ
କବିରାଜଙ୍କ ସମ୍ମାନ ଓ କବିରାଜଙ୍କ
ଦାସ ଥିଲେ କବି, ମେଧାବୀ ଓ ଭକ୍ତ ।
ସେ କେବେ ଏବଂ ଉପନାସକ ପାଠ୍ୟ
ଭାଷାରେ ଅନୁବାଦ କରୁଥିଲେ ।

୧୬୫୭ ମସିହାରେ ଶାହଜାହାନ
ଅସୁସ୍ଥ ହେଲେ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଥିଲେ
ଦାସ । ଅନ୍ୟ କିଛି ସାମ୍ରାଜ୍ୟର
ଭଲ ଭଲ ପ୍ରାନ୍ତରେ ରଜ-ପ୍ରଜାପତି
ଭବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ସମ୍ରାଟଙ୍କ
ମୃତ୍ୟୁ ଆସନ୍ତ ବୋଲି ପ୍ରଚାର ହୋଇ-
ଯିବା ମାତ୍ରେ ଦୂରରେ ଥିବା କିଛି ପୁଅ-
ଯାକ ଗାଦି ଅଧିକାର ପାଇଁ ଧାଇଁ
ଆସିଲେ ।

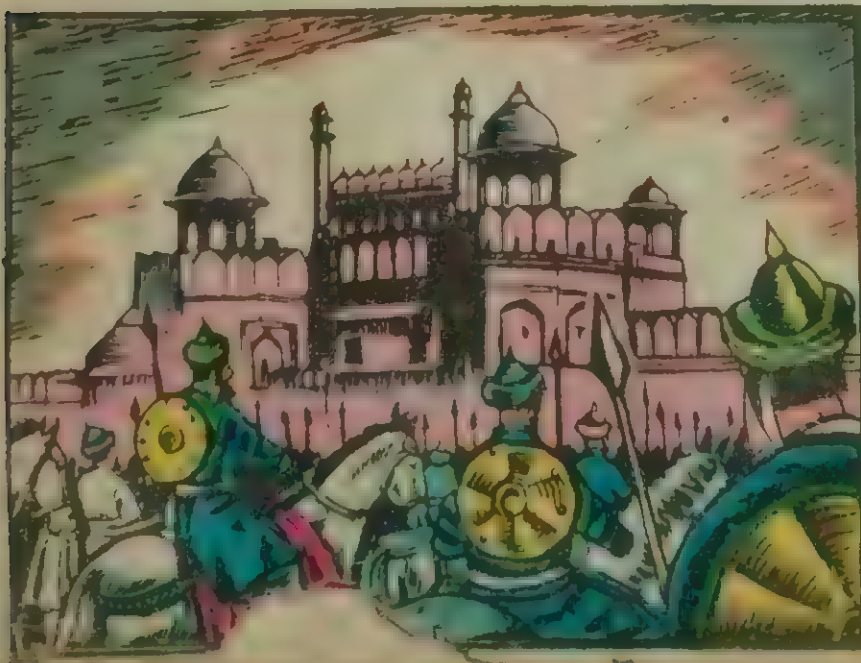

ପୁରୀ ବନ୍ଦ ଦେଶରେ ଥାଇ ନିଜକୁ
ସମ୍ରାଟ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଦେଲେ
ଓ ଆଗ୍ରା ଅଭିମୁଖେ ସୈନ୍ୟବାହନ
ଧରି ଅଭିଯାନ କଲେ । ଏହା ଥିଲା
ପୁରୀ ରଜଦ୍ରୋହ । ଶାହଜାହାନଙ୍କ
ଆଦେଶରେ ଦାସଙ୍କ ପୁତ୍ର ସୁଲେମାନ
ସିକୋ । ପୁରୀକୁ ମୁକାବିଲା କରିବା
ପାଇଁ ଗଲେ । ଦାସଙ୍କ ପାଖରେ
ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା । ପୁରୀ ଶେଷ ହୋଇ
ଚଳନ୍ତ କଲେ ।

ଆର୍ତ୍ତରଂଜେବ ସେତେବେଳେ ଦକ୍ଷିଣା-
ତ୍ୟରେ ଥିଲେ । ସେ ମୁସଲମାନ ଗହଳେ
କି ଦୁହେଁ ମିଶ୍ରି ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ତିଆରି
କରିନେଇ ପରେ ନିଜ ନିଜ ଇଡ଼ରେ
ଦୁଇଭାଗ କରିନେବେ । ମୁସଲମାନ ଥିଲେ
ସରଳ ପ୍ରକୃତେ ଯୁଦ୍ଧ । ନିଶ୍ଚୟ
ଆର୍ତ୍ତରଂଜେବଙ୍କ ମତଲବ୍ ସେ
ବୁଝିପାରୁନାହାନ୍ତି ।

ସେ ଦୁହେଁ ଆଗ୍ରା ଅଦୁରବର୍ତ୍ତୀ
ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଦାବ
ସେମାନଙ୍କୁ ବାଧା ଦେଲେ । ଦାବ
କିନ୍ତୁ ଲଢ଼ି କରିଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ
ଦୁର୍ଭିକ୍ଷରୁ ତାଙ୍କ ହାତ ଆହତ
ହେବାକୁ ସେ ଡଲ୍ ହାତ ପଡ଼ିଲେ ।
ତାଙ୍କ ସୈନ୍ୟମାନେ ଭାବିଲେ ସେ
ମରିଗଲେ । ସେମାନେ ଛଦ୍ମଭଙ୍ଗ
ଦେଲେ ।

ଆର୍ତ୍ତରଂଜେବ ଆଗ୍ରା ଆକ୍ରମଣ କରି
ଦୁର୍ଗ ଅବରୋଧ କଲେ । ଶେଷ ଗରମ
ପଡ଼ିଥାଏ । ଆର୍ତ୍ତରଂଜେବ ଦୁର୍ଗ
ଭିତରକୁ ପାଣି ପୋରାଣ କର
କରିଦେଲେ । ଏପରିକି ଦୁର୍ଗାର ସମ୍ପାତ
ମୁଦାଏ ପାଣି ପିଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି ।
ଦୁର୍ଗର ପତନ ହେଲା ।

ଆର୍ଡ଼ଙ୍ଗେର୍ ଦୁର୍ଗରେ ପ୍ରବେଶ କରି
 ଶାହ୍‌ଜାହାନ୍‌ଙ୍କ କୋର କଣ୍ଠରେ
 ଜଣାଇଦେଲେ ଯେ ସେ ଆଉ ସମ୍ରାଟ
 ନୁହନ୍ତି । ସେ ଦୁର୍ଗ ବାହାରକୁ ଯିବା
 ବନ୍ଦ କୌଣସି ଆଦେଶ ଜାରି କରିବା
 ନଷ୍ଟ । ଶାହ୍‌ଜାହାନ୍ ବୁଝିଲେ ଯେ
 ସେ ବନ୍ଦୀ ।

ଆଗ୍ରା ରୁ ଆର୍ଡ଼ଙ୍ଗେର୍ ଦଳି ଚାଲିଲେ ।
 କାଟରେ ମଥୁରାରେ ସେ ହଠାତ୍
 ତାଙ୍କ ସାନଭାଇ ଓ ସହଯୋଗୀ
 ମୁରଦଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ କଲେ । ମୁରଦ
 ଅସହାୟ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଲେ । ପରେ
 ଆର୍ଡ଼ଙ୍ଗେର୍ ତାଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କଲେ ।
 ଏ ଦୁନ ବଶ୍ୱାସଯାତକତା ଯୋଗୁଁ
 ଅନେକଙ୍କ ଆଖିରେ ଆର୍ଡ଼ଙ୍ଗେର୍
 ଘୃଣ୍ୟ ହେଲେ ।

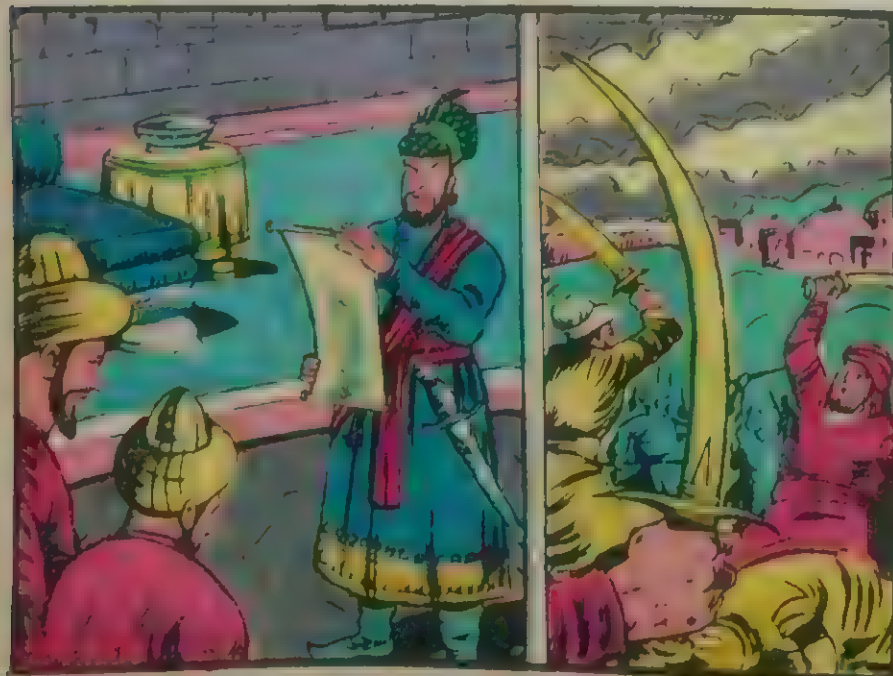
ଦଳିରେ ପହଞ୍ଚି ଆର୍ଡ଼ଙ୍ଗେର୍ ନିଜକୁ
 ସମ୍ରାଟ ବୋଲି ଘୋଷଣା କଲେ । ସେ
 “ଆଲମଗିର୍” ବା ବଶ୍ୱଜୟୀ
 ଉପାଧିରେ ନିଜକୁ ଅଳଂକୃତ କଲେ ।
 ଏକ ଦିନରେ ସେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଅଧିକାର
 କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଜର ଧର୍ମାନ୍ୱିତା
 ଓ ନିର୍ମମ ଭକ୍ତାକାଂକ୍ଷା ଯୋଗୁଁ
 ମୋଗଲ୍ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ପତନ ପାଇଁ
 ରୁମିଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ ।

କିନ୍ତୁ ଆତ୍ମରାଜ୍ୟର ପ୍ରାଣ
ନାଶ ହେଉଥିଲା । ସୁଦୂର ବାଣୀକ
ନାମରେ କେହି ନାମରେ ନାମରେ ।
ତାହାର ଘରେ ଶେଷେ କେହି ନାହିଁ ।
ସେଠାରେ ସେ ଶାନ୍ତିରେ ନାହିଁ ।
ଥାଉ କାଳକ୍ରମେ କେହି ନାହିଁ ।
ଆତ୍ମରାଜ୍ୟରୁ ଶୁଣ କେହି ନାହିଁ ।
ଜୀବନ ଶାନ୍ତି ତାହା ନାହିଁ ।
ଦାସ ହେଉଛି ଆଶା କେହି ନାହିଁ ।
ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କରାଗଲା ।

ସୁଜା ଆସକାନ୍ ପବନମାଳ ଆଡ଼େ
ପଲ୍ଲବଗଲେ । ତାଙ୍କର କ'ଣ ହେଲା
ଜଣା ନାହିଁ । ସେଠାକାର ଲୋକେ
ହାତରେ ସେ ମରୁଥିବା ବନ୍ଧାସ
କରାଯାଏ । ଦାସଙ୍କୁ ସୁଖ ସୁଲେମାନ୍
ସିକୋକୁ ବସ ଦେଇ ମାରି ଦିଆଗଲା ।
କ୍ଷେତ୍ର ଆତ୍ମରାଜ୍ୟର ପ୍ରବୃତ୍ତି
ବୋଲି ଆଉ କେହି ରହୁଲେ ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ଆତ୍ମରାଜ୍ୟ ମନରେ ଶାନ୍ତି
ନଥାଏ । ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଏଣେ ତେଣେ
କହୋହର ସୁନ୍ଦରୀତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।
ଆତ୍ମରାଜ୍ୟ ସବଦା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସମେତ
ତତ୍ତ୍ୱରେ ଦେଖୁଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ବି
କେହି ହିକା ଓ ସମ୍ମାନ କରୁ ନଥିଲେ ।
ମଥୁରା ଜାଠ କୃଷକମାନେ ତାଙ୍କ
ବରୁଦରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ବହୋହ
କଲେ ।

ମୂଲ୍ୟବାନ ଶିକ୍ଷା !

ଗୋଟିଏ ଘର ସହରରେ ରହୁଥିଲା ଓମାର୍ । ସେ ସେତକ ଧୂର୍ତ୍ତ, କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ସେତକ ଭଦ୍ର । ସେତକ ନୁହେଁ, ତା' ସହୃଦ ଯିଏ ସେତେବେଳେ ହାତରେ ଆସିଛି, ସେ ତକ ପାଇଛି ।

ଅତଏବ ସେ ସହରରେ ଓମାର ପ୍ରତି ସମସ୍ତେ ସତର୍କ ହୋଇ ଚଳୁଥିଲେ ।

ବାଗ୍‌ବାଦରୁ ମୁସ୍ତାଫା ନାମକ ଜଣେ ଯୁବକ ବ୍ୟବସାୟୀ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ସେ ସହରକୁ ଆସୁଥାନ୍ତୁ । ମୁସ୍ତାଫା ଦୁର୍ଲ୍ଲଭମାନ ଓ ଭଲ ମଣିଷ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଗୋଟାଏ ଦୁର୍ବଳତା ଥିଲା; ଯିଏ ତାକୁ ପ୍ରଶଂସା କରି କଥା କହିବ ବା ତାକୁ ଖୋସାମୋହି କରିବ, ସେ ତାଙ୍କର ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରିୟପାତ୍ର ହୋଇଯିବ ।

ଓମାର ବାଟରେ ଘାଟରେ ଦୁଇ ଗୁରୁଥର ମୁସ୍ତାଫାଙ୍କୁ ସତ୍ୟାପ୍ୟ ବଦନରେ ସଲମ

ପକାଇଲା । କିନ୍ତୁ ମୁସ୍ତାଫା ତାକୁ ଚାହିଁଲେ, “ଆପଣ ମୋତେ କେମିତି ଚିହ୍ନିଲେ ?”

“ସାହେବ୍, ଆପଣଙ୍କ ନାମଧାମ ନ ଜାଣିଲେ କ’ଣ ଆପଣଙ୍କୁ ଘେନି ହେବ ନାହିଁ ? ଯାହାର ଅଖି ଥିବ, ସେ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ଜାଣି ଯିବ ଯେ ଆପଣ ଜଣେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ମାନ ଘରର ସନ୍ତାନ । ଆପଣଙ୍କ ବାପା ଜେଜେବାପା ନବାବ ନାଆଁ ପାରିଲୁ । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ନବାବ ଭାବ ଆଦର ଥିଲା । ଆପଣ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ କମ ତ ନୁହନ୍ତି । ବରଂ ଆପଣ ଜଣେ ସୁଲ୍‌ତାନ୍ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ।” ଓମାର କହିଲା ।

ମୁସ୍ତାଫାଙ୍କ ମନ ହୃଦୟ ସବୁ ଆନନ୍ଦରେ ଫୁଲି ଉଠିଲା । ସେ ଓମାରର ପିଠି ଆଗୁଡ଼େଇ ଦେଇ କହିଲେ, “ସାର୍, ତମ ହୃଦୟ ସେତେ

ମହତ୍, ଆଖି ସେହୁପରି ପରିସ୍କାର । ନଦେଲେ
ଏମିତି କହନ୍ତୁ ?”

ଓମାର ମୁସ୍ତାଫାଙ୍କର ବିଶେଷ ବନ୍ଧୁ
ହୋଇଗଲା । ସେ ସହରରେ ଯେଉଁମାନେ
ମୁସ୍ତାଫାଙ୍କର ଶୁଭେଚ୍ଛୁ ଥିଲେ, ସେମାନେ ପରୋଷ
ଭାବରେ ତାଙ୍କୁ ଓମାର ବିଷୟରେ ସଜାଗ
କରିଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ସେମାନେ
କହିଲେ, “ବାବୁ, ଆପଣ ବାଗ୍‌ଦାଦର ଲେକ ।
ଏଠାକାର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣନ୍ତି
ନାହିଁ । ଟିକିଏ ସତର୍କ ହୋଇ ଚଳୁଥିବେ ।”

କିନ୍ତୁ ସେ ଚେତାବନୀ ମୁସ୍ତାଫାଙ୍କୁ ମୋଟେ
ପ୍ରଭାବିତ କଲ ନାହିଁ । ଓମାର ସହର ତାଙ୍କର
ସମ୍ପର୍କ ଅତୁଟ ରହିଲା ।

ବର୍ଷେ ମୁସ୍ତାଫା ସେ ସହରକୁ ଆସି ଶେରେ
ନାହିଁ । ହଠାତ୍ ତାଙ୍କ ଘରେ ଧାଇଁ ଉପସ୍ଥିତ
ହେଲା ଓମାର । “ଆରେ ଘର, ଆସ, ଆସ ।
ତମେ କେମିତି ବାଗ୍‌ଦାଦ ଚାଲି ଆସିଲ ?”
ମୁସ୍ତାଫା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲେ ।

ଓମାର କ୍ଷୁଦ୍ର ହେଲାଭଳି କଣ୍ଠରେ
କହିଲା, “କେମିତି ଆସିଲି ? ତମକୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଲଗୁଛି ପର ! ମୋତେ ବନ୍ଧୁ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର
କରୁଛନ୍ତି ! ତମେ ଯେତେବେଳେ ଆମ
ସହରକୁ ଯିବା କଥା ସେତେବେଳେ ଗଲ ତ
ନାହିଁ, କାହିଁକି ଯାଉନାହିଁ, ସେ ବିଷୟରେ
ଶବର ବି ହେଲ ନାହିଁ । କ’ଣ ଦେହ ପା
ଶରପ ହେଲା କି ଭାବ ମୁଁ କେଇବିଧ ଶୋଇ
ପାରିଲି ନାହିଁ । ଭାରି, ଥରେ ହାଲ୍‌ଫ୍‌ଜେକ୍‌ଟ୍
ବୁଝି ନ ଆସିବା ଯାଏ ଶାନ୍ତି ପାଇବି ନାହିଁ !”

ଏହା ଶୁଣି ମୁସ୍ତାଫା ଚାନ୍ଦ୍‌ଚାନ୍ଦ୍ କଣ୍ଠରେ
କହିଲେ, “ଭାଇ, ତମଭଳି ବନ୍ଧୁ ଯିଏ
ପାଇବ, ସିଏ ବାସ୍ତବିକ ଭାଗ୍ୟବାନ । ତମେ
ଆସିଲ ବହୁତ ଭଲ କଲ । ଯେତେଦିନ
ପାରିବ ରୁହ ।”

ଓମାର ମୁସ୍ତାଫାଙ୍କ ଘରେ ମଉଜ୍‌ରେ
ଖାଇପିଇ ମାସଟିଏ କଟାଇଲା । ସବୁବେଳେ
ଦୁଇବନ୍ଧୁ ବସି ଗଳ୍ପ କରନ୍ତି କେତେବେଳେ
ଏକାଠି ନିର୍ଜନ ପାହାଡ଼ ଆଡ଼େ ବୁଲିଯାନ୍ତି ।
ଏତେଦିନ ପରେ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ପାଇ ମୁସ୍ତାଫା
ତାଙ୍କର କାମଦାମ, ଘରଦ୍ୱାର, ଶେର

ସବୁ ଢଳିଗଲେ । ଓମାରର କାନ୍ଦୁ ଓ
 ଶ୍ରୀରେ ତ ମଧୁ ଝରୁଥାଏ । ସେ ମଧୁର
 ବରୁଣା ଆଉ ଭୁଟିବାର ନୁହେଁ । ଦୁହେଁ
 ଦୁହେଁଙ୍କର ଏକାନ୍ତ ଘନିଷ୍ଠ ଓ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ
 ହୋଇ ଉଠିଲେ, ମାସଟିଯାକ ଲଗିଲା ଯେପରି
 ଦିନଟିଏ ମାତ୍ର କଟିଛି । ତା'ପରେ ଦିନେ
 ସେ ନିଜ ସହରକୁ ଲେଉଟି ଯିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ
 ହେଲା । ସେତେବେଳେ ଓମାର ମନରେ
 ସେଇ ପୁର ଶଇତାନ୍ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇ
 ସାରିଲଣି । ସେ ଯେତେବେଳେ ବିଦାୟ
 ହେବ, ସେତେବେଳେ ମୁସ୍ତାଫାଙ୍କ ପାଖରେ
 ବାଗ୍‌ଦାଦର କେତେଜଣ ଜଣାଶୁଣା ଲୋକ
 ଥିଲେ । ସେ କହିଲା, “ଭାଇ, ଗୁଲିଲି ।
 ମୋ ଅଳଟ ଦିଅ ।”

“କେଉଁ ଅଳ ?” ମୁସ୍ତାଫା ଟିକିଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
 ହୋଇ ପଚାରିଲେ ।

“ଓଃ, ତମେ ବଡ଼ ଭୁଲ ମଣିଷ ଦେଖୁଛି ।
 ସେଇ ଯେଉଁ ହଜାରେ ସୁନା ମୁଦ୍ରା ଭର୍ତ୍ତି
 ଅଳଟ ତମକୁ ପ୍ରଥମଦିନ ଆସିବା ମାତ୍ରେ
 ଧରଣ ଦେଇଥିଲା ମ !”

ମୁସ୍ତାଫା କାବା ହୋଇଗଲେ । ହଠାତ୍
 ତାଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ହେଲା—ଓମାର ସତରେ
 ଗୋଟିଏ ଠକ କି ? ସେ କିନ୍ତୁ ହସି ହସି
 କହିଲେ, “ଭୁଲ ମଣିଷ ମୁଁ ନା ତମେ ?
 ଅଳ ତ ତମେ ମୋତେ କେବେ ବି
 ଦେଇନାହିଁ !”

ଓମାର ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ କହିଲା, “ବନ୍ଧୁ
 ସତ୍ତ୍ୱ ବିଶ୍ୱାସଭାତକତା ମହା ପାପ ।
 ଦେଇଦିଅ । ମୁଁ ଯାଏଁ ।”

ସେତେବେଳକୁ ଓମାର ବାଗ୍‌ଦାଦର ସବୁ
 ଲୋକଙ୍କ ସାଥରେ ଏପରି ମଧୁର ବ୍ୟବହାର
 କରିଥାଏ ଯେ ସେଠି ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ଲୋକେ
 ସତରେ ଭାବିଲେ, ଓମାର ସତ କହୁଛି ।
 ମୁସ୍ତାଫା ହୁଏତ ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି, ନହେଲେ
 ଦଗା ଦେଉଛନ୍ତି ।

ମୁସ୍ତାଫା ଏବଂ ଓମାର ଭିତରେ ପାଟିଗୋଲ
 ହେଲା । ମୁସ୍ତାଫାଙ୍କର ଜଣେ ବିଶେଷ ବନ୍ଧୁ
 ସେଠି ପହଞ୍ଚିଗଲେ । କୌଣସି ମତେ ମେ
 ଅଡୁଆ ପରିସ୍ଥିତିରୁ ମୁସ୍ତାଫାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବା

ନିମନ୍ତେ ସେ କହିଲେ, “ଓମାର, ତମେ ସାମାନ୍ୟ ଭୁଲ୍ କରିଛ । ଯେଉଁ ହଜାରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ଭର୍ତ୍ତି ଅଛି କଥା କହୁଛ, ସେ ଅଛି ତମେ ମୁସ୍ତାଫାକୁ ଦେଇ ନଥିଲ, ମୋତେ ଦେଇଥିଲ । ଗୁଲ୍ ମୋ ଘରକୁ ଦେଇଦେବ ।”

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଓମାର କହିଲା, “ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ କିଛି ଭୁଲ୍ କରିନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଅଛି ଦେଇଥିଲି, ତାହା ମୋର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଛି । ମୁସ୍ତାଫାଠୁଁ ବିଦାୟ ନେଇ ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ତାହା ନେଇଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଠାକାର ଲୋକମାନଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ଯାହା ଦେଖୁଛି, ଆପଣ ମୋତେ ଘରକୁ ନେଇଯାଇ ମୁସ୍ତାଫା ଭଳି ରେକ୍‌ଠୋକ୍ ନାହିଁ କରିଦେଲେ ମୁଁ କରିବି କ’ଣ ? ଏଠି ସମସ୍ତେ ଅଛନ୍ତି । ଆପଣ ଯାଇ ଅଳିଟି ନେଇ ଆସନ୍ତୁ ।”

ମୁସ୍ତାଫାଙ୍କ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ମୁହଁ ଫିକା ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ମୁସ୍ତାଫାଙ୍କର ହଜାରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ଠକ

ହାବୁଡ଼ି ରଖା କରନ୍ତୁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମହା ଅଞ୍ଚଳରେ ପଡ଼ିଲେ । ଅନ୍ୟମାନେ ଅବସ୍ଥା ଦେଖୁଥିଲେ । ସମସ୍ତେ ଭାବିଲେ ଓମାର ଯଦି ଜଣକ ପାଖରେ ଟଙ୍କା ଅଛି ରଖିଥିବା ଯଦି, ତେବେ ସେ ମୁସ୍ତାଫା ପାଖରେ ବି ରଖି ନଥିବ କାହିଁକି ?

ସମସ୍ତଙ୍କ ମନୋଭାବ ଦୁଇପାରି ମୁସ୍ତାଫା ଓ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ଦୁହେଁ ହଜାରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ଭର୍ତ୍ତି ଯୋଡ଼ି ଏ ଅଛି ଓମାରକୁ ଦେଇଦେଲେ । ଓମାର ଗୁଲ୍‌ଗଲା ।

ମୁସ୍ତାଫା ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଭାଇ, ଖୋସାମୋଦ୍ ଶୁଣି ମୁଁ ଲୋକଟା ପାଲରେ ପଡ଼ିଥିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଉଚିତ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ବୁଝିଲି ଖୋସାମୋଦ୍‌ଙ୍କୁ ସାବଧାନ ! ମୋଭଳି ବୋକାର ବନ୍ଧୁ ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ତମକୁ ବି ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲା !”

ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ହସିଲେ ।

କୃପମଣ୍ଡୁକ

କୃପାନନ୍ଦ ଥିଲେ ଗୁରୁକୁଳର ଆଶ୍ରୟୀ । ସେ
୬ ବର୍ଷର ଆଠମାସ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା
ଦେଉଥିଲେ ଓ ବାକି ସମୟଟକ ଦେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ
କରି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦେଉଥିଲେ ।

ଥରେ ଗୋଟିଏ ଗାଁରେ ତାଙ୍କର ସଭାର
ଆୟୋଜନ ହେଲା । ଧର୍ମ ଉପଦେଶ ଶୁଣିବାକୁ
ଗ୍ରାମର ଆବାଳବୃଦ୍ଧବନିତା ସଭାରେ ଆସି
ଯୋଗ ଦେଲେ ।

କୃପାନନ୍ଦ ସଭା ଆରମ୍ଭରେ ଭଜନ କଲେ ।
ତା'ପରେ ସମଲୀଳା କାର୍ତ୍ତିନ କଲେ । ସମସ୍ତେ
ତନ୍ମୟ ହୋଇ ଶୁଣୁଥା'ନ୍ତି । ହଠାତ୍ ଗାଁର
ସେଠ ଉଠି ଠିଆ ହେଲେ ।

କୃପାନନ୍ଦ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, “କୁହନ୍ତୁ;
ଆପଣଙ୍କର ଯଦି କିଛି ଶଙ୍କା ବା ସନ୍ଦେହ
ଥାଏ । ଏବେ ସମଗାଥା ଶୁଣି ନିଅନ୍ତୁ । ପରେ
ଆପଣଙ୍କର ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରାଯିବ ।”

“ଏମିତି ତ ମୋ ମନରେ ବହୁତ ପ୍ରକାର
ଶଙ୍କା ରହିଛି । ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ହେଲା ଘରର
ଧନାଗାର ଗୁଳର ଦାୟିତ୍ଵରେ ଛାଡ଼ିବା ଭବିଷ୍ୟ
ହେବ କି ନାହିଁ ?” ଏତକ ପଚାରି ଦେଇ
ସଭାସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ।

ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ସକାଶେ ଇଏ କିଛି ନୁଆ
କଥା ନ ଥିଲା । ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ ଧର୍ମ
ଉପଦେଶ ଓ ଭଜନ ପ୍ରଭୃତି ସେଠ ଏତେ
ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ମନ ତାଙ୍କର
ସବୁବେଳେ ଥାଏ ଟଙ୍କା ଜମାଇବାରେ ।
କୃପାନନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ସେକଥା ଉପରେ ଏତେ
ଧ୍ୟାନ ଦେଲେ ନାହିଁ କାରଣ ସେ ଜାଣନ୍ତି
ଅନେକ ଲୋକ ଏଇପରି ସଭା ମଝିରେ
ଉଠି ଚାଲିଯା'ନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କୃପାନନ୍ଦଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ
ଶେଖର ଏସବୁ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଓ
ସାବଲ କ'ଣ ଜଣେ ଧର୍ମସଭାରେ ଘଣ୍ଟାଏ

ପ୍ରିୟ ହୋଇ ବସି ରହିବା ଏବେ କଷ୍ଟକର
ବ୍ୟାପାର ?

ତେଣୁ ସଭା ଶେଷ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶେଷର
କୃପାନନ୍ଦଙ୍କୁ ପଚାରିଲା, “ଆପଣ ସେହି
ଲୋକକୁ ଘରକୁ ଯିବାକୁ ମନା କଲେନାହିଁ
କାହିଁକି ? ତା’ ମନରେ ତ ତଳେମାତ୍ର ଲଗୁର
ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ ବା ଧର୍ମଶ୍ରଦ୍ଧା ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କ
ଉପଦେଶ ଶୁଣିଥିଲେ ହୁଏତ ସେ ଆତ୍ମାତ୍ମିକ
ଦିଗ ପ୍ରତି କିଛିଟା ତ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇଥାନ୍ତା ।”

କୃପାନନ୍ଦ କହିଲେ, “ବନ୍ଧୁ, ତୁମର ଚନ୍ଦ୍ରା
ପ୍ରଣାମନାୟ ଓ ତୁମର ପ୍ରସ୍ତୁତ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍
ହୋଇ ମୁଁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି । ମାତ୍ର ତମେ
ଜାଣିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ସମାଜରେ ଏପରି ଲୋକ

ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ତା’ ଘରକୁ ଫେରି
ଆସୁକ । ତଥା ଉପଦେଶ ଦେଇ ମନେ
କରିପାରୁ ନାହିଁ, ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କୁ ସୁଧା ଶ୍ରୀରାମ
ଦେବର ବ୍ୟର୍ଥ, ମହାଶ୍ୱେତାଙ୍କୁ ବଳ ଦୁର୍ଗା
ଦେବର ବ୍ୟର୍ଥ, ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କେବଳ ଲୋକେ
ନିକଟରେ ଧର୍ମ ଉପଦେଶ ବ୍ୟର୍ଥ ଓ ଶ୍ରୀ
କୃପାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଦେବର କୃପା ମଧ୍ୟରେ ପାଇ ଉପଦେଶ
ସେଇଭଳି ଘର ଦୁର୍ଗା ଦେବପତି ଦୂର୍ଗାପତି
ଲୋକମାନେ ସ୍ୱର୍ଥ, ଧନ, ସେବାର କଲେ
ସବୁକୁ ଜୀବନର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଂଶ ବୋଲି
କରନ୍ତି । ଧର୍ମ ଉପଦେଶ ବଳ ଦୁର୍ଗା ଦେବକୁ
ଓ ଧାର୍ମିକ ଲୋକର ହୃଦୟ ଖେଳରେ ସେହି
ବଳ ପଡ଼ିଲେ ତଦୁପରି ତାହା ଅନୁକୃତ
ହେବ । ଯାହା ହୃଦୟରେ ଧର୍ମ ଉପଦେଶ
ସକାଶେ ଛିଦ୍ର ନାହିଁ, ତେଣୁରେ ଉପଦେଶ
ଗୁଡ଼ିକ, ଉପର ଭୂମିରେ ବଳ ପଡ଼ି ନଷ୍ଟ
ହେବାପରି ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ।”

ତା’ପରେ କୃପାନନ୍ଦ ଚୁପ୍ ହେଇଲେ,
ଶିଷ୍ୟ ତନ୍ମୟ ହୋଇ ରୁହୁକ କଥା ଶୁଣୁଥାନ୍ତି ।
ସେ ହଠାତ୍ କହିଲେ, “କିନ୍ତୁ ରୁହୁକେ,
ଉପଦେଶ ଦ୍ୱାରାହିଁ ତ ଛିଦ୍ର କି ହେବ ହୁଏ ।
ଛିଦ୍ର ଜାରିତ କରିବା...

ଶିଷ୍ୟ କଥାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଦୃଢ଼ିପାରି
ରୁହୁକେ କଥା ମଝିରେହିଁ କହି ଉଠିଲେ,
“ବନ୍ଧୁ, ଛିଦ୍ର ଉପଦେଶ ମୁଁ ଶୁଣି କହିବି
ହୁଏ, ପଦ ତାଙ୍କର କୃପା ଯାଏ ସେ ଏପରି

ପରସ୍ପିତ ସୃଷ୍ଟି କରିବେ ଯେଉଁଥିରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା
ସ୍ଵାଗ୍ରବକ ଲବରେ ଜାଗ୍ରତ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ
ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନରେ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଆସେ । ଯଦି
ଶ୍ରଦ୍ଧା ମୋଟେ ନଥାଏ ତ ଆମେ ଦେଉଥିବା
ଧର୍ମଉପଦେଶ ବୃଥା ।”

“ମୋର ସହପାଠୀ ବୋଧାନନ୍ଦର ମଧ୍ୟ
ଏହି ମତ, ଯଦି ଶୁଣିବାକୁ ଗୃହ ତ ଶୁଣାଇବ ।”

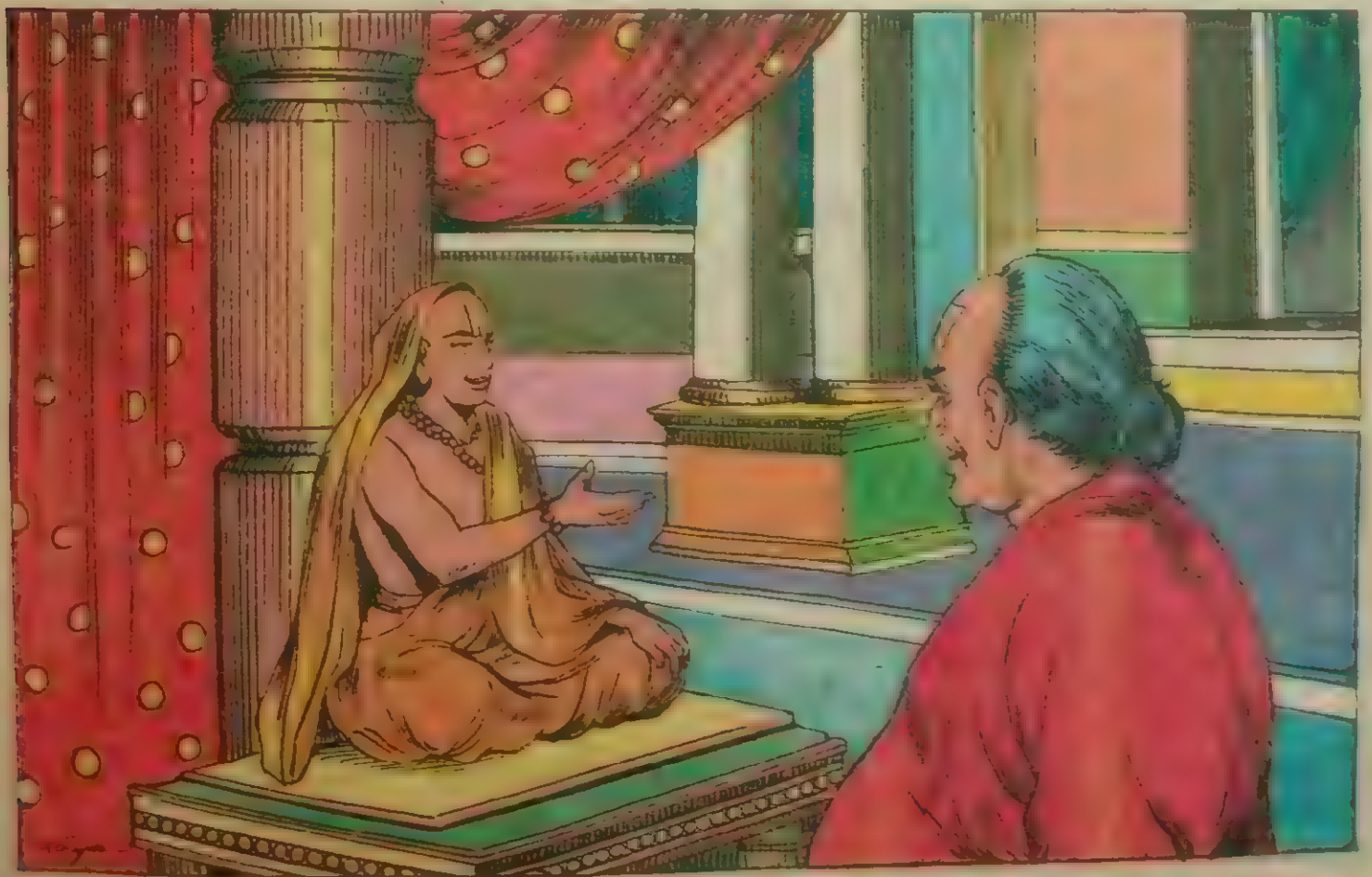
“କୃପାକରି କୁହନ୍ତୁ ଗୁରୁଦେବ ।” ଶିଷ୍ୟ
କହିଲେ ।

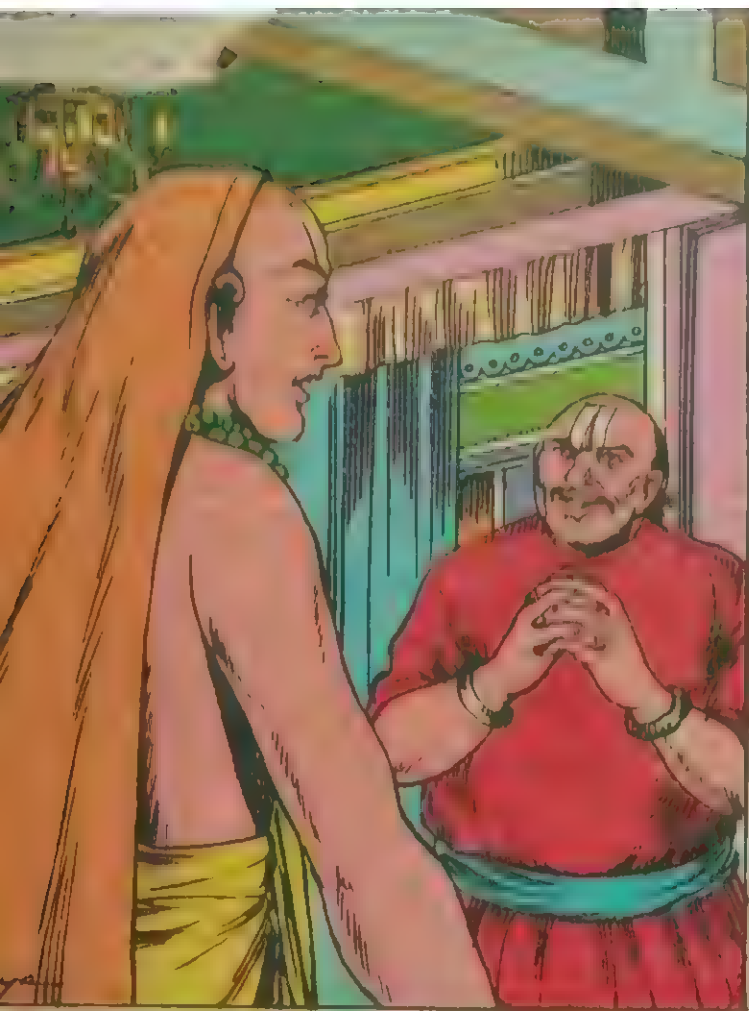
“ତାହେଲେ ଶୁଣି, କାରଣ ବୋଧାନନ୍ଦ
ମଧ୍ୟ ଏହିପରି ଧର୍ମ ଉପଦେଶ ଦେଉ ଦେଉ
ସେଇ ଅଭିଜ୍ଞତାଟି ଲଭ କରିଥିଲେ ।

ଥରେ ସେ ଧର୍ମ ଉପଦେଶ ଦେବାକୁ
ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇଥା’ନ୍ତି । ଧର୍ମ ସଭାରେ

ଶ୍ରୋତାମାନେ କହିଲେ କି ସେ ଗାଁରେ
ଲଲସନ୍ ନାମର ଜଣେ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ସେ
ଏକ ନମ୍ବର ଠକ, ଚୋର, ଚଣ୍ଡାଳ,
ବେଇମାନ, ଲୋଭୀ ଓ କଂକୁସ୍ । ତେଣୁ କେହି
ବ୍ୟବସାୟୀ । ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସବୁଦିନେ
ଅଶୁଦ୍ଧ ଭୀଷ ମିଶାଇ ଦିନେ । ଆଉ
କେହିପି ପଇସା ନାଏ । ତେଣୁ ମନକୁ ଠକ
ପଇସା ଜମାଏ । ଦାନ ଧର୍ମ ତ ଜୀବନରେ
କରେନାହିଁ । ଉପଦେଶ ଶୁଣିବାକୁ ଆସେ
ନାହିଁ; କାରଣ କାଲେ ସେଠାରେ ସତ
କହିବାକୁ ହେବ ବା ଦୁଇପଇସା ଚୁନ୍ଦା ଦେବୁ
ମାଗିଦେବ ।

ଏସବୁ ଶୁଣି ବୋଧାନନ୍ଦ ପ୍ରବଳ ଉଦ୍ବିଗ୍ନରେ
କହିଲେ, “ମୋର କାମ ତ ଏଇପରି

ଅବାଟରେ ଯାଉଥିବା ବିଧିକୁ ବାଟକୁ ଆଣିବା । ଯଦି ସେ ଏଠାକୁ ନ ଆସୁଛି ତ ତେବେ ମୋତେ ଗସ୍ତା ଦେଖାଇ ଦିଅ ମୁଁ ତା' ଘରକୁ ଯିବି ।”

ବୋଧାନନ୍ଦ ଲଲଦନ୍ ଘରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ସେ ବୋଧାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଶୁଭ୍ ଭକ୍ତ ସହକାରେ ସ୍ବାଗତ କଲା ଓ କହିଲା, “ମହାଶୟ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲି । ଆପଣ ମୋ କୁଟୀରରେ ପଦାର୍ପଣ କରି ମୋତେ ଧନ୍ୟ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ହୃଦୟରେ ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ଶୁଭ୍ କୃତଜ୍ଞ । ଆଣିବାଦ କରିବୁ ମୋର ସୁଖ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରେ ହିଁ ଦିନ ବିତାଉ ।”

ଏକଥା ଶୁଣି ବୋଧାନନ୍ଦ କହିଲେ, “କିନ୍ତୁ ଭଗବାନ କୃପାରୁ ତୁମର ହେଉଛି କିଏ ଭଣ୍ଡା ପଡ଼ିଛି ? ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ଧନ ସେ ଗୁଡ଼ୁ ଖସେଇଟା ତ ଲେଉଟ ଯୋଗୁ । ଦିନେ ନା ଦିନେ ତମେ ମାସାର ଛୁଡ଼ିବି । ଏସବୁ ଧନଦୌଳତ ଏଇଠି ପଡ଼ିବି । ଏସବୁ ଧନ ପାଇଁ ତମେ କେତେ ମିଛ କହିଛ, କେତେ କୁକାରୀ କରିଛ । ସେମନ୍ତର ଆବଶ୍ୟକତା କ’ଣ । ଯଦି ଧନ ବେଶି ହେଲା ତ ଦାନ ଧର୍ମରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କର ।”

“କିନ୍ତୁ ମହାଶୟ, ଏପରି କଲେ ମୋର କ’ଣ ଲଭ ହେବ ?”

ବୋଧାନନ୍ଦ ଗାଢ଼ଲେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଲୋକଙ୍କୁ ବ୍ୟବସାୟୀ ଗ୍ରାହାରେ କହିବା ଉଚିତ୍ । ତେଣୁ ସେ କହିଲେ, “ଦାନ ପୁଣ୍ୟ କଲେ ଭଗବାନ ସ୍ବର୍ଗରେ ତୁମପାଇଁ ସ୍ଥାନ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବେ । ଏହାଠାରୁ ହଜାର ଗୁଣ ସୁଖ ଅନନ୍ତ କାଳପାଇଁ ଦେଇ ପାରିବେ ।”

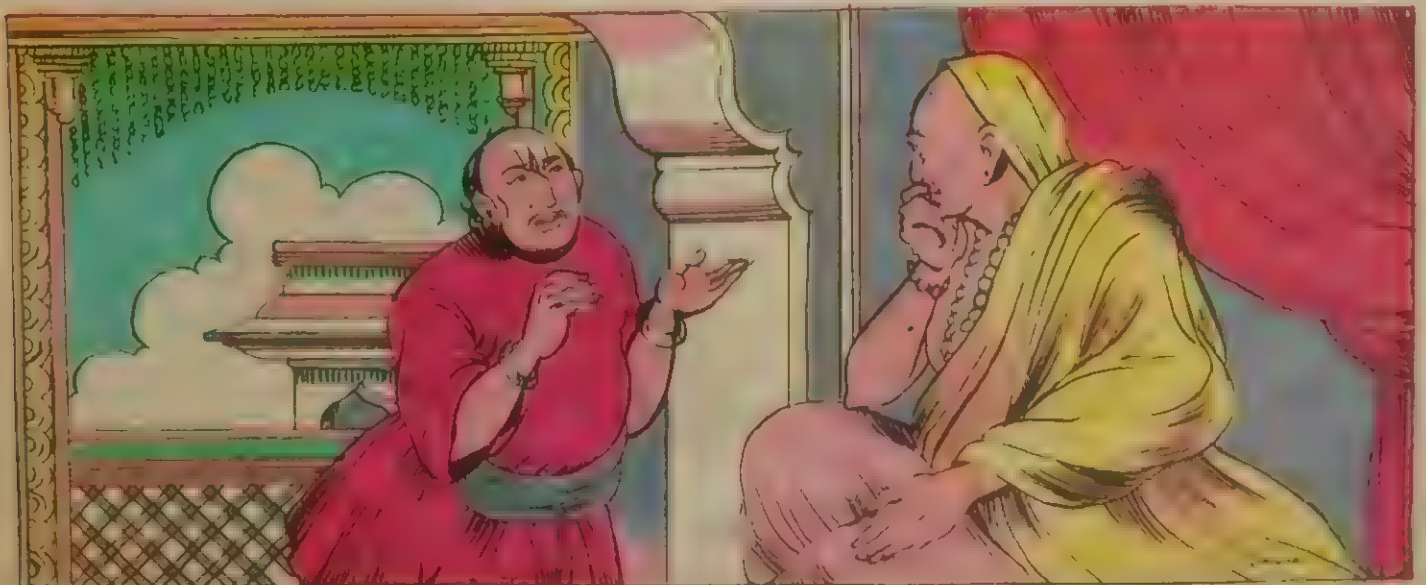
ଏଥିରେ ସନ୍ତୋଷ କରି ଲଲଦନ୍ କହିଲା, “କିନ୍ତୁ ମହାଶୟ, ମୋର ବ୍ୟବସାୟ ବହୁତ ଘୋଟ; ଏତିକିରେ ହିସାବ ରଖୁ ରଖୁ କେତେ ଭୁଲ୍ ହୋଇଯାଏ । ଏତେ ବଡ଼ ଦୁନିଆରେ ଗୋଟିଏ ନାମରେ ତ ଅନେକ ଜଣ ଲୋକ ଥିବେ । ତେବେ ମୋ ନାମରେ ଥିବା ଶାତାରେ ଯେତେ ଦାନ ଧର୍ମ କରିଥିବି, ମୋର ନାମ ଥିବା ଅନ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମୋରା ଯେ ନ ମିଳିବ, ସେକଥା କିଏ କହିବ ?”

ଆପଣ କହିଲେ ଯେ ଦାନଧର୍ମ କଲେ
ସ୍ୱର୍ଗରେ ସ୍ଥାନ ଖାଲି ରହିବ ମୋ ପାଇଁ ।
କିନ୍ତୁ ଏକଥା ବି ତ କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ
ଯେ କିଏ କେବେ ମରିବ ଓ ମରି କୁଆଡ଼େ
ଯିବ । ସୁଖି ଏକଥା ବି ହୋଇପାରେ
ମୋର ନାମ ଥିବା ଅନ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି
ମଧ୍ୟ ମୋ ଆଗରୁ ମରି ସେ ସ୍ଥାନ ସ୍ୱର୍ଗରେ
ଦଖଲ କରିପାରେ । ତେଣୁ ମୋର ଦାନଧର୍ମ
ତ ରୁଆ ।

ଏଠି ମୁଁ ନିଜର ବ୍ୟବସାୟ ଦେଖାଶୁଣା
କରି ମଧ୍ୟ ଚାକର-ବାକର କେତେ ଠକୁଛନ୍ତି ।
ଭଗବାନଙ୍କ ଦୁନିଆ ତ କେତେ ବିରାଟ । ଆଉ
ସେଥିପାଇଁ କେତେ ଚାକର-ବାକର ରହିଥିବେ ।
ତେଣୁ ସେଠାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନେକ ବିଭ୍ରାଟ
ହେବ ସ୍ୱାଭାବିକ । ତେଣୁ ମହାଶୟ, ସବୁଠାରୁ
ଭଲ ହେବ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ମରି ସ୍ୱର୍ଗକୁ
ଯିବି, ନିଜେ ବରଂ ଭଗବାନଙ୍କ ସହିତ
କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ସ୍ଥାନଟିଏ ନିଜପାଇଁ କରାଇ

ଲେବ । ଯେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଆଗରୁରୁ ଲେବ
କରିବାର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଗନ ନାହିଁ ।”

ବୋଧାନନ୍ଦ ଏସବୁ କଥା ଶୁଣୁଥାନ୍ତି ।
କିନ୍ତୁ ବୋଧାନନ୍ଦ ଉପଦେଶ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁନା
ଓ ସେଠାରେ ଲଲହନର ଉପଦେଶ
ଶୁଣିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ସେ କେବଳ ଶୁଣିବାକୁ
ଲାଗିଲେ ଏଭଳି ବିଶ୍ୱାସ ତର୍କର ଉଭୟ
କିପରି ସେ ଦେବେ । ସେ ଶୁଣି ଶୁଣି ଠିକ୍
କଲେ ଲଲହନର ଜ୍ଞାନ ବହୁତ ସବୁ କୃପା-
ମଣ୍ଡୁକର ଜ୍ଞାନ ପରି କୃପା ମାତ୍ରେଣ୍ଟି ମାମିତ
ଓ ଆବଦ୍ଧ । ସେ ଧନର କୁପମଧ୍ୟରୁ
ବାହାରକୁ ଆସିବାକୁ ବି ଚାହେଁ ନାହିଁ ।
ତା’ ଉପରେ ଭଗବାନଙ୍କ କୃପା ବୋଧେ
ଉଣା ଅଛି ସେଥିପାଇଁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ବିଶ୍ୱାସର
ଝରଣା ବାହାରି ନାହିଁ । ଶେଷରେ ବୋଧାନନ୍ଦ
ଭାବିଲେ ଯେ ଏପରି ଗଣ୍ଡମୁଖି ପକ୍ଷରେ ସମୟ
ନଷ୍ଟ କରିବା ଆହୁରି ମୂର୍ଖତା । ଏକଥା ଭାବି
ସେ ତାକୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାମକୁ ଚାଲିଗଲେ ।

ମାନସିକ ବ୍ୟାଧି

ନିରଞ୍ଜନର ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରସାର ଦେହ ସବୁବେଳେ ଅସୁସ୍ଥ ରହୁଥାଏ । ଧରେ ଧରେ ସେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଗଲା ଓ ଶେଷକୁ ଯୋଗାଣାୟୀ ହୋଇଗଲା । ନିରଞ୍ଜନ ଅନେକ ବୈଦ୍ୟ ଡାକ୍ତର ଦେଖାଇଲେ; କିନ୍ତୁ କେଉଁଥିରେ କିଛି ହେଲାନାହିଁ । ସେ ନିରାଶ ହୋଇଥାଏ ।

ପାଖ ଗାଁରେ ଜଣେ ବଡ଼ ଜ୍ୟୋତିଷ ଆସିଲା । ସିଏ କିଛି ଦକ୍ଷିଣା ଓ ପୂଜା ପ୍ରସାଦ ନେଇ ଯାଏ, ତାକୁ ଜ୍ୟୋତିଷ ତା'ର ମନଜାଣି, ତା'ର ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରି ଦେଇଥାନ୍ତି । ଯଦି ପ୍ରଥମଥର ତା'ଙ୍କ କଥା କେହି ବୁଝି ନପାରେ ତେବେ ସେ ରାଗିଯାନ୍ତି ଓ ଗାଳି-ଗୁଲଜ କରି ପୁଣି ଦ୍ଵିତୀୟଥର ବୁଝାଇ ଦିଅନ୍ତି । ନିରଞ୍ଜନର ଭୟ ଥାଏ କାଲେ ଜ୍ୟୋତିଷ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ତାକୁ ଗାଳି ଦେବେ ଯେଉଁଥିରେ କି ତା'ର ସମ୍ମାନରେ

ଆଉ ଆସିବ । କିନ୍ତୁ ସ୍ତ୍ରୀର ଅବସ୍ଥା ବହୁତ ଖରାପ ହେବାକୁ ଯିବାକୁ ହେଲା ଜ୍ୟୋତିଷଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲା ।

ତାକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେହିଁ ଜ୍ୟୋତିଷ କହିଲେ, “ତୁମର ନାମ ନିରଞ୍ଜନ? ତୁମ ସ୍ତ୍ରୀ ଯୋଗାଣାୟୀ ଅଟେ ନିଜର ଅଙ୍ଗ-କାର ଯୋଗୁ ତମେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଠାକୁ ଆସି ନଥିଲ?”

ତା'ପରେ ସେ ଯାହା ସବୁ କହିଲେ ନିରଞ୍ଜନ ଦେଖିଲା ସବୁ ସତ କହୁଛନ୍ତି ଓ ସିଧା ସିଧା କହୁଛନ୍ତି । ମନେ ମନେ ଟିକିଏ ଡରିଗଲା । ତା'ପରେ ସେ ବିନୟପୂର୍ବକ ନିବେଦନ କଲା, “ମହାଶୟ ଆପଣ ଯେଉଁ ସତ କହିଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ରୋଗ ଉପଶମର ଉପାୟ କୁପା କରି କହି ଦିଅନ୍ତୁ । କାରଣ ଔଷଧରେ ସେ ରୋଗ ଭଲ ହେଲାନାହିଁ ।”

“ମୁଁ ଜାଣେ ସବୁ । ସେଥିପାଇଁ ତ ନାରାଜ ହୋଇ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିଛ । ତୁମ ସ୍ତ୍ରୀର କୌଣସି ରୋଗ ନାହିଁ । ତମେ ପ୍ରକୃତର ସହଜ ପ୍ରବାହ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ବନ୍ଦ ବାନ୍ଧଛ । ସେଇଟିକି ଭାଙ୍ଗିଦିଅ । ତୁମର ପତ୍ନୀର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଭଲ ହୋଇଯିବ । ଔଷଧ କିଣିବାରେ ପଇସା ଡାଳିଲେ କିଛି ହେବ ନାହିଁ ।” ଏତକ କହିସାରି ସେ ବଡ଼ ଗାଟିରେ ଟିକିଏ କହିଲେ, “କ’ଣ ମୁଁ ଯାହା କହିଲି କିଛି ମୁଣ୍ଡରେ ପଶିଲା ?”

ନିରଞ୍ଜନ ତାଙ୍କ କଥାରୁ ତଳେହେଲେ ଚୁପିପାରିଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଗାଳି-ଗୁଲଜକୁ ଡରି କିଛି ନ ବରୁରି ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ “ଆଜ୍ଞା, ହଁ” ବୋଲି କହିଦେଲା ।

ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଜ୍ୟୋତିଷଙ୍କ କଥା ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲା । କିଛି କଲ କିନାସ ପାଇଲା ନାହିଁ । ବହୁତ ସମୟ ଭାବିବାରୁ ତା’ର ଗୋଟାଏ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଗତବର୍ଷ କେନାଲ୍‌ରୁ ପାଣି ସେ ନିଜ ଶେତକୁ ଆଣି ବନ୍ଦ ପକାଇ ଦେବାରୁ ପଡ଼ୋଶୀ ବଜୁ ସିଂହର ଜମି ଶୁଖିଲା ପଡ଼ିଲା । ତେଣୁ ନିରଞ୍ଜନ ଭାବିଲା, “କେନାଲ୍ ପାଣି ପ୍ରକୃତର ସହଜ ପ୍ରବାହ ସେଥିରେ ସମସ୍ତିକର ଅଧିକାର ଅଛି । ମୁଁ କେବଳ ତା’ ସହଜ ଚେତା କରି ପାଣି ବନ୍ଦ କରି ଦେଇଥିଲି । ମୋ ଶେତ ଛଡ଼ା ସେ ଅନ୍ୟ ବାଟେ ପାଣି ଦେବାର ଉପାୟ ନାହିଁ ।

ସୁତରାଂ ମୋର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଭଲ ହୋଇଛି । ଏଇକଥା ବୋଧହୁଏ ଜ୍ୟୋତିଷ କହିଲେ ଯେ ପ୍ରାକୃତିକ ପ୍ରବାହକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।”

ମନ ଭିତରେ ଏପରି ବିଚାର ଆସିବା ମାତ୍ରେ ସେ ବଜୁ ସିଂହକୁ ଡକେଇ ପଠାଇଲା । ବଜୁ ସିଂ ଆସିବାରୁ ତାକୁ ସେ କହିଲା, “ଗଲାବର୍ଷ ତୁମ ଜମିରେ ପାଣି ନ ଯିବାପାଇଁ ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରି ଦେଇଥିଲି । ସେଥିପାଇଁ ଏବେ ମନସ୍ତାପ କରୁଛି । ଏପରି ଛେଟ ଛେଟ କଥା ଜୀବନରେ ଘଟିଥାଏ, ପୁଣି ସେ ସମୟ ଚାଲିଗଲେ ମନ ନିଜର ଦୋଷଭୁଟି ଯୋଗୁ ଛଟପଟ କରେ । ପୁଣି ମିଳମିଶା ହେବକୁ

ହେଲେ ଜଣକୁ କିଛି ନା କିଛି ଡାଗ କରାଯାଉ
ହୁଏ । ଏବେ ତୁମେ ସେକଥା ଧ୍ୟାନିଆଅ ।
ଯାହା ହୋଇଯାଇଛି ସାଇଛି, ଆଉ ସେପରି
ହେବନାହିଁ । ଏବେ ତୁମେ ମୋର ବନ୍ଧୁ ।”
ଏକଥା କହି ସେ ଗୁଳରକୁ ଡାକ ବନ୍ଧ
କଟାଇ ଦେଲା । ବନ୍ଧୁ ପିଂହ ମଧ୍ୟ ଖୁସି ହୋଇ
ଘରକୁ ଫେରିଲା ।

ଏବେ ନିରଞ୍ଜନ ଘରଲା ଜ୍ୟୋତିଷଙ୍କ କଥା
ଅନୁସାରେ କାମ ତ ହୋଇଛି ଏବେ ପ୍ରଭା
ଭଲ ହୋଇଯିବ । କିନ୍ତୁ ଭଲ ହେବାର କିଛି
ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ
ଘରଲା ବୋଧହୁଏ ଜ୍ୟୋତିଷଙ୍କ କଥା ସେ
ଭଲଘରରେ ବୁଝି ପାରିନାହିଁ । ନିଜେ ନିଜେ
ବହୁତ ପ୍ରକାରରେ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି
କିଛି ସେତେବେଳେ ବୁଝିପାରିଲା ନାହିଁ, ଘରଲା
ଆଉ ଥରେ ଜ୍ୟୋତିଷଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବ । ସେ
ଗଲା ଓ ଜ୍ୟୋତିଷ ତାକୁ ଦେଖୁ ଦେଖୁ
କହିଲେ, “ତମେ ପୁଣି ଆସିଛ? ବୋଧହୁଏ

ମୋ କଥା ଠିକ୍ ଘରରେ ଥିବା ଲାଗୁନାହିଁ ।
ଆଜ୍ଞା ଏଥର ଶୁଣ ।

“ତୁମେ ତୁମର ମିଆଁ ସାମାନ୍ କରା
ରଖିବା ପାଇଁ ତୁମ ସ୍ତ୍ରୀକୁ କା'ର ବାଧାବିଧି
ପଠାଉନାହିଁ । ତା'ର ନିଜ ବାସନା'ର ପ୍ରତି
ଥିବା ହେତୁ ଶରୀର ମଜାଳ ପ୍ରକାଶକୁ ବନ୍ଦ
ଶେକି ଦେଉଛି ବୋଲି ତା' ମନ ଭାବରେ
ବହୁତ ଦୁଃଖ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ଘେରୁଛି ।
ମାନସିକ ବେଦନାହିଁ ଶରୀର କଷ୍ଟର କାରଣ ।
ତେଣୁ ତାକୁ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ତା' ବ ପରିଚରକୁ
ନେଇଯାଅ ଓ ଦୁଇଇ ନେଇ ଆସ ଦେଖିବ
ସେ ସଫୁର୍ଣ୍ଣ ଆଶ୍ୱେଶ୍ୟହୋଇଯିବ ।”

ନିରଞ୍ଜନ ଏଥର ସହଜରେ ସବୁ କିଛି
ବୁଝିଗଲା ଓ ସେହିପରି କଲା । ପ୍ରଭା ତା'ର
ବାପ ମା', ଘର ଓ ଭଉଣୀଙ୍କ ସହଜ ମିଳିତ
ହୋଇ ସେଠାରେ କିଛିଦିନ ରହି ପୁଣି
ଶାଶୁଘରକୁ ଫେରିଲା । ସେତେବେଳକୁ ସେ
ସଫୁର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ବିଷ୍ଣୁ ପୁରାଣ

ବିଷ୍ଣୁ ତ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କୁ ନେଇ ବୈକୁଣ୍ଠ ଚାଲିଗଲେ । ନାରଦ ବା ପବନ ରକ୍ଷି ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ ଘଟଣାଟା ଏପରି କାହିଁକି ଘଟିଲା । ଦୁହେଁ ଯେତେବେଳେ ଉପଲବ୍ଧ କଲେ ଯେ ଦୁହଁଙ୍କର ମୁଖ ବନ୍ଦୁତ ରୂପ ଧାରଣ କରିଛି ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଇର୍ଷ୍ୟା ଭାବ ଯୋଗୁ, ଲଜ୍ଜାରେ ଓ କ୍ରୋଧରେ ସେମାନେ ହତଜ୍ଞାନ ହୋଇଗଲେ ।

ଦୁହେଁ ଯାଇ ବୈକୁଣ୍ଠରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଓ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କୁ ସେଠାରେ ଦେଖି ଆଦୃଷ୍ଟ ହୋଇଗଲେ । ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ତେଣୁ ନାରଦ ଅଭିଶାପ ଦେଇ କହିଲେ, “ଯେଉଁ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କୁ ଆପଣ କୌଳେ କରି ଅନ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ ଠକାଇ ପାଇଲେ ସେ ଅପଦୁତା ହୋଇଯିବେ ଓ ଆପଣ ପତ୍ନୀ

ବିଚ୍ଛେଦରେ ବହୁ କଷ୍ଟ ଭୋଗିବେ । ମୋତେ ଯେଉଁ ମର୍ଦ୍ଦକ ରୂପ ଦେଇ ଅପମାନିତ କରିଛନ୍ତି ସେଇ ମର୍ଦ୍ଦକ ମାନବର ସାତ ଯ୍ୟ ନେଇ ଆପଣ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବେ ।”

ନାରଦଙ୍କ ଅଭିଶାପ ଶୁଣି ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁ ହରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶ୍ରୀମତୀ ନିଜର ରୂପ ଅର୍ଥାତ୍ ଲକ୍ଷ୍ମୀରୂପ ନେଇ ଦେଖାଦେଲେ ଓ ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁ ନାରଦ ଓ ପବନ ରକ୍ଷିଙ୍କ ଚେତୁମଧ୍ୟରୁ ମାନୁଷୀମାୟା ଅପସାରିତ କରିଦେଲେ । ଦୁହେଁ ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁ ଓ ଶ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଚେତରେ ପ୍ରଣାମ କରି କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ।

ନାରଦଙ୍କ ମନରେ ଗୁଣିବୋଧ ଆସିବାକୁ ସେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ବହୁତ ପଶ୍ଚାତାପ କଲେ । ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁ ତାଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ବନା ଦେଇ କହିଲେ,

“ତମେ ତ ହିକାଳଦର୍ଶୀ, ତମେ ଜାଣ ଭବିଷ୍ୟତରେ କ’ଣ ହେବ । ତେଣୁ ଏତେ ଦୁଃଖ କରିବାର କ’ଣ ଅଛି ? ତୁମର ଅଭିଶାପ ମୋର ସକଳରୁହିଁ ଉତ୍ତଳ । ତୁମର ଅଭିଶାପ ରାମ ଅବତାରରେ କାମ କରିବ ଏବଂ ତଦ୍‌ବାର ପୃଥିବୀର ଲୋକମାନଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ସାଧନ ହେବ ।”

ଏସବୁ ପରେ ସୁତନା କହବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ସେଇ ଇନ୍ଦ୍ରାକୁ ବଂଶର ଭକ୍ତ ରାଜା ଅମ୍ବୁସେ ଓ ଦୁବାସା ଋଷିଙ୍କ କାହାଣୀ ।

ଦିନେ ଦୁବାସା ଋଷିଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ଦେବର୍ଷି ନାରଦ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ଦୁବାସା ଥଟ୍ଟା କରି କହିଲେ, “ଆଜି ତ ମୁଁ ବଡ଼ ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲୁଛି ।

କ’ଣ କଳହରେ ପେଟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପାଇଛି କି ?”

ନାରଦ ଋଷିଙ୍କୁ ଆଲୋଚନା କରି କହିଲେ, “ଏପରି ଶୋକନ ତ ଏବେ ମିଳିନାହିଁ, ମେଥିଆଳ ବହୁତ ଲୋକ ଲାଗୁଛି । କିନ୍ତୁ ଏବେ ପରମଭକ୍ତ ରାଜା ଅମ୍ବୁସେଙ୍କ ମନରୁ ଆସିଲା । ସତରେ ତାଙ୍କ ଭକ୍ତ ଦେଖି ମନ, ପ୍ରାଣ ଆନନ୍ଦରେ ପୂରି ଉଠୁଛି ।”

ଅମ୍ବୁସେଙ୍କ ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣି ଦୁବାସା ଟଙ୍କିଏ ଶମ୍ଭୀର ଦେଖାଗଲେ । ତା’ପରେ ସେ ପଚାରିଲେ, “କ’ଣ ଅମ୍ବୁସେ ଏବେ ବଡ଼ ଭକ୍ତ ଯେ ତାକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ତୁମ ମନ ଆନନ୍ଦରେ ପୂରି ଉଠିଲା ?”

“ନିଃସନ୍ଦେହରେ କହିପାରେ ଯେ ଭଗବାନ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ବିଶେଷ କୃପା ନ ଥିଲେ ଏଭଳି ଭକ୍ତ ସେ ହୋଇ ପାରନ୍ତେ ନାହିଁ । ଅଦ୍ୱିତୀୟ ଭକ୍ତ । ସେ ରାଜା ହୋଇ ବି ମହାନ ରୁଷି । ତାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କଲେ ଆପଣ ମଧ୍ୟ ମୋ କଥାର ସତ୍ୟତା ଉପଲବ୍ଧ କରିପାରିବେ । ସେ ଜଣେ ମହାନ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ପରମପ୍ରିୟ ଭକ୍ତ । ଆପଣଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କଲେ ମୋ ନିଜକୁ କୃତାର୍ଥ ମନେ କରିବେ ।” ଏତିକି କହି “ନାରାୟଣ” “ନାରାୟଣ” କହୁ କହୁ ନାରଦ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇଗଲେ ।

ନାରଦଙ୍କ କଥା ଆଉ ଦୁବାସାଙ୍କ ମନରୁ ଯାଉନାହିଁ । ସେ ଘରଲେ, “ଦେଖିବ ସେ

କେତେ ବଡ଼ ଭକ୍ତ । ମୁଁ ତାକୁ ପରୀକ୍ଷା
କରିବି ।” ତା’ପରେ ସେ ରାଜା ଅମ୍ବୁଦେବଙ୍କୁ
ଦେଖିବା ପାଇଁ ଚାଲିଲେ ।

ରାଜା ଏକାଦଶୀ ଓ ଦ୍ଵାଦଶୀ ବ୍ରତ ଶୁଭ
ନିୟମ ସହକାରେ ପାଳନ୍ତି । ବ୍ରତ ପାରିଶା
ପୁରୁଷ ସେ ଶୁଣିଲେ ଦୁବାସା ଶୁଣି ଆସୁଛନ୍ତି ।
ଦୁବାସା ପଡ଼ିଥିବା ମାତ୍ରେ ସେ ତାଙ୍କୁ ପାଦ୍ୟ
ଓ ଅର୍ଘ୍ୟ ନେଇ ପୂଜା କଲେ ଓ ପ୍ରସାଦ
ସେବନ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ ।

ଦୁବାସା ପ୍ରସାଦ ସେବନର ନିମନ୍ତ୍ରଣ
ସ୍ଵୀକାର କରି ସ୍ନାନ କରିବାକୁ ଗଲେ । ସେଇ
ଘେ ଗଲେ ଆଉ ଫେରୁ ନାହାନ୍ତି । ଅମ୍ବୁଦେବ
ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରି କରି ଦେଖିଲେ
ବ୍ରତ ଉଦ୍ଘାପନର ସମୟ ହୋଇ ଯାଉଛି
ଆଉ ସେ ଯଦି ପାରିଶା ନ କରନ୍ତି ତେବେ
ପାପ ହେବ । ଏଣେ ଦୁବାସା ମଧ୍ୟ ରାଗିବେ ।
ସେ କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବମୁଦ୍ଧ ହୋଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ,
ପୁରୋହିତ ଓ କୁଳଗୁରୁ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ।
ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତରରେ କହିଲେ ଯେ ଆଜ
ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ପ୍ରସାଦ ସେବନ କରିବାକୁ,
ରାଜା ପ୍ରସାଦ ସେବନ ନ କରି କେବଳ
ପୂଜାଜଳ ମାତ୍ର ମୁଖରେ ଦେଇଛନ୍ତି ଏଇ
ସମୟରେ ଦୁବାସା ସ୍ନାନ କରି ଆସି
ପଡ଼ିଥିଲେ ।

ସେ ତାଙ୍କୁ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖି
ହୋଧରେ ଜଳିଗଲେ ଓ ଭରସାର କରି

କହିଲେ, “ଆରେ ନାତ, ପାପୀ, ଅଧର୍ମୀ
ରାଜା, ତୁ ନିଜକୁ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ପରମ ଭକ୍ତ
ବୋଲୁଛୁ ? ତୁ ମୋତେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି
ନିଜେ ସେବନ କଲ । ତୁ ମୋତେ ଏପରି
ଅପମାନ କରିବାକୁ ସାହସ କଲ ବା କିପରି ?
ମୋର ନାମ ପଡ଼ିଲେ ଚଳିଲେକ ଓ
ଦେବତାମାନେ ମଧ୍ୟ ଭୟରେ ଧରିହର ।
ଏବେ କାଳରୂପୀ ମୋର ଅଭିଶାପଦାରୁ
ତୋତେ କେହି ରକ୍ଷା କରିବେ ନାହିଁ ।”

ଦୁବାସାଙ୍କର ହୋଧାଶ୍ରୁରେ ଅମ୍ବୁଦେବ
ବିଚଳିତ ନ ହୋଇ ତାଙ୍କ ସହୁଣ୍ଡରେ ମଥା
ନତ କରି କହିଲେ, “ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କ ପରମର୍ଶ
ଅନୁସାରେ, ବ୍ରତଭଙ୍ଗ ଭୟରେ ବେଦର

ନିୟମାନୁଯାୟୀ କେବଳ ଜଳପାରଣା ମାତ୍ର କରିଛି । ମୁଁ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଭୋଜନ ନକରି ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେହିଁ ରହୁଛି । ଭଲ ଥିଲେ କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ ।”

“କ୍ଷମା ? ଦୁବାସା କ୍ଷମା କରିବା କେବେ ଜୀବନରେ ଶିଖିନାହିଁ । ତୁ ତୋର ପାପର ଫଳ ଅଟରେ ଘେନ କରିବୁ ଏବଂ ତା’ ପରେ ତୁ ଉପଲବ୍ଧ କରିବୁ ତପସ୍ୟା ବଡ଼ ନା ଭକ୍ତି ବଡ଼ ।” ଗର୍ଜି ଗର୍ଜି କହିଲେ ଦୁବାସା । କୁହାଯାଏ ଦୁବାସାଙ୍କର ତପଃଶକ୍ତି ତାଙ୍କ ଜଣାରେ ଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ସେ ହୋଧବଶତଃ ଜଣା ଟାଣନ୍ତି ସେତେବେଳେ ତପସ୍ୟା ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ନିମେ ଫିସ୍ତାଣୀଳ ହୋଇ

ଉଠନ୍ତି ଓ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।

ସେ ହୋଧର ଆବେଶରେ ନିଜର ଏକ ଲମ୍ବା ଜଟାକୁ ଗଳାରେ ଘେରି ସ୍ୱଳ୍ପ ସ୍ୱଳ୍ପ ଗୋଡ଼ା-ଦଣ୍ଡକୁ ସ୍ପର୍ଶ କଲେ । କାମ୍ । ଆଜି ସିନ୍ଦୂରାଦେ ଆକାଶରୁ ଅଗ୍ନିକଣା ବର୍ଷାହାକୁ ଲଙ୍କା ଓ ଆକାଶ କଳା ଧୂଆଁରେ ଭରିଗଲା । ସେଇ କଳାଧୂଆଁ ଭିତରୁ ହୁଏ ନେଲା ଏକ ଶକ୍ତିମାଳୀ ରାକ୍ଷସ; ତା’ର ନାମ ଥିଲା କୃତ୍ୟ ।

ପ୍ରକଟ ହେବା ମାତ୍ରେହିଁ କୃତ୍ୟ ଅସୁବର୍ଣ୍ଣକୁ ମାରିବାକୁ ଉଠିଲା । ତା’ ପୂର୍ବରୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ର ଆସି ଅଗ୍ନିବର୍ଷଣ କରି କୃତ୍ୟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଭସ୍ମ କଲା । ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଦୁବାସା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ର କୃତ୍ୟକୁ ମାରିବା ପରେ ଦୁବାସାଙ୍କ ଆଡ଼େ ଦୌଡ଼ିଲା । ଦୁବାସା ଆଦୂର ଗୋଟିଏ ଜଣା ଛିଡ଼ାଇ ସୁଦର୍ଶନଚକ୍ର ଉପରକୁ ଫୋପାଡ଼ିଲେ । ତାହା ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ରକୁ ନିଜ ରାସ୍ତାରେ ଯିବାପାଇଁ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କଲା । କିନ୍ତୁ ପରେ ସେ ବାଧା ଛୁଲୁଛନ୍ତି ହୋଇ ପଡ଼ିବାରୁ ପୁଣି ଦୁବାସା ଅନ୍ୟ ଏକ ଜଣା ଛିଡ଼ାଇ ଚକ୍ର ଉପରକୁ ପକାଇଲେ । ସେଥିରେ ଆକାଶ ଘୋର ଅନ୍ଧକାରରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହେଲା । ମନେହେଲା ଚକ୍ର ଯେପରି କେଉଁଠି ହଜିଗଲା । କିନ୍ତୁ ପରକ୍ଷଣରେହିଁ ଚକ୍ର ନିଜର କିରଣ ଦ୍ୱାରା ସେହି ପ୍ରଳୟ ଅନ୍ଧକାରକୁ ନିବାରଣ କରି

ହେମଲ କରି ଉଠିଲା ଓ ପୁଣି ଦୁବାସାଙ୍କ ଗୋଡ଼ାଇଲା । ତତ୍ତ୍ୱ ନିକଟରେ ଦୁଆଲେ ତାଙ୍କର ଜଟାଗୁଡ଼ିକ ସବୁ ଜଳିଗଲା ଓ ଚତୁର୍ଥତ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ତପୋବଳ ମଧ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା ।

ତତ୍ତ୍ୱ ଗୋଡ଼ାଇଥାଏ । ସେ ତନିଲେକ ଦୌଡ଼ ଦୌଡ଼ ଶେଷରେ ଯାଇ ବ୍ରହ୍ମଲୋକରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠି ନାରଦଙ୍କ ସହିତ ପୁଣି ତାଙ୍କର ଦେଶା ହେଲା । ଦୁବାସା ଦୌଡ଼ ପଲାଇବାର ଦେଖି ସେ ଅଳ୍ପ ହସି ପରୁରିଲେ, “ଏତେ ତରବର ହୋଇ ଆପଣ କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛନ୍ତି ?” କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ମଧ୍ୟ ଦୁବାସାଙ୍କର ଅବସର ନଥିଲା । ସେ ପଛରେ ଅନୁଧ୍ୟାବନ କରୁଥିବା ତତ୍ତ୍ୱକୁ ଶକ୍ତିତ ଚକ୍ଷୁରେ ଚାହିଁ ଆଦୂର ଜୋରରେ ଯାଇ ସିଧା ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଚରଣରେ ପଡ଼ି ରହିଲେ ।

“ମୋତେ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମଦେବ । ସୁଦର୍ଶନଚକ୍ର ମୋ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇଛି ।”

ବ୍ରହ୍ମା ନିଜର ଅସହାୟତା ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲେ, “ଋଷିବର, ତମେ ତ ଜାଣିଛ ଯେ ମୁଁ ନିଜେ ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନାଭିକମଳରୁ ସୃଷ୍ଟ । ମୁଁ ବା କିପରି ତାଙ୍କ ଚକ୍ରକୁ ଶେକି ପାରିବି ?”

ଦୁବାସା ସେଠୁ ଯାଇ ଶିବଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଓ ତାଙ୍କ ଚରଣରେ ପଡ଼ିତ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ।

ଶିବଙ୍କର ଧ୍ୟାନ ଭଙ୍ଗ ହେଲା ଓ ସେ ଦେଖିଲେ ଦୁବାସାଙ୍କ ପଛରେ ଆସୁଛି ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ର । ସେ କହିଲେ, “ଇଏ ତ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଚକ୍ର ତୁମକୁ ମାରିବାକୁ ବୋଧହୁଏ ଆସୁଛି । ତାଙ୍କ ଚକ୍ରକୁ ତାଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଏ ଶେକି ପାରିବ ? ଏବେ କେବଳ ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ତୁମକୁ ରକ୍ଷା କରି ପାରିବେ ।”

ଦୁବାସାଙ୍କର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୀତି ପଡ଼ୁଥାଏ । ତାଙ୍କ ତପସ୍ୟାର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ନଷ୍ଟ ହୋଇ ସାରିଥାଏ । ଏବେ ସେ ନିହାତ ଦୁର୍ବଳ ଓ ଅସହାୟ ମନେ କରୁଥାନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ବ୍ରହ୍ମା ଓ ଶିବ ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିଲେ ନାହିଁ ଯେତେବେଳେ ସେ ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଚରଣ ପଡ଼ିଲେ ।

ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ବସ୍ତୁ କହିଲେ, “ମୁଁ ଅନେକ ଦିନ ପୂର୍ବରୁହିଁ ମୋର ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଅମ୍ବୁସ୍ଥଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ନିୟୁକ୍ତ କରିଥିଲି । ଏବେ ତ ମୋ ଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ପାଳନ କରିବ । ମୁଁ ତୁମମାନଙ୍କ ଝଗଡ଼ା ମଝିରେ ପଶିବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ ତମେ ଶିଘ୍ର ଯାଇ ଅମ୍ବୁସ୍ଥଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କର । ସେ ତୁମର ଜୀବନ ରକ୍ଷା କରିବେ ।” ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି କହିଲେ ।

ବହୁତ ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରି ଦୁବାସା ବସ୍ତୁଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆସିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ନିରାଶ ହେବା ପରେ କେଉଁ ମୁହଁ ନେଇ ସେ ପୁଣି ରାଜା ଅମ୍ବୁସ୍ଥଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବେ ? କିନ୍ତୁ

ପ୍ରାଣରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଆଉ କୌଣସି ଉପାୟ ନଥିଲା । ଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଯାଇ । ତଳଲେକର କର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହେଲେ । ଏସବୁ ଘଟଣା ମାତେ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୂନ୍ୟ ହେଲା ଓ ସେ ନିଜକୁ କ୍ଷୁଦ୍ରାଦି କ୍ଷୁଦ୍ର ଏକ ପ୍ରାଣୀ ବୋଲି ଜ୍ଞାନ କଲେ ।

ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଯିବାରୁ ଦୁବାସା ଅମ୍ବୁସ୍ଥଙ୍କ ଶରଣ ନେବାରେ ଆଉ କିଛି ବାଧା ରହିଲା ନାହିଁ । ସେ ଅମ୍ବୁସ୍ଥଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ନିଜର ପ୍ରାଣରକ୍ଷା କଲେ । ଏହାପରେ ସୁଦର୍ଶନ ଚନ୍ଦ୍ର ଆପେ ଆପେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ଏହି ଘଟଣା ପରେ ଅମ୍ବୁସ୍ଥଙ୍କୁ ବସ୍ତୁଙ୍କର ପରମ ଭକ୍ତ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ଜାଣିଲେ ।”

ଅମ୍ବୁସ୍ଥ ଉପାଖ୍ୟାନ ପରେ ସୁଚମ୍ପକ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀ ରାଜାମାନଙ୍କ ରାଣ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଥା’ନ୍ତି । ସେ କହିଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗାଧୁ ଥିଲେ ଜଣେ ପ୍ରତାପଶାଳୀ ରାଜା । ବିଶ୍ୱାସିତ ଥିଲେ ତାଙ୍କର ପୁତ୍ର । ସେ କୃତାର୍ତ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ଶିଖିଥିଲେ ଓ ନିଜ ତପସ୍ୟା ବଳରେ ଅନେକ ଦିବ୍ୟାସ୍ତ୍ରକୁ ସେ ଆୟତ୍ତରେ ରଖିଥିଲେ । ଅସ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟାରେ ସେ ଥିଲେ ପ୍ରବୀଣ ।

ରାଜା ହେବା ପରେ ସେ ଥରେ ତାଙ୍କର ସୈନ୍ୟସାମନ୍ତ ନେଇ ପରିତ୍ରକୁ ଯାଇଥା’ନ୍ତି । ଫେରିବା ବାଟରେ ସେ ବଞ୍ଚିଷ୍ଟଙ୍କ ଅଙ୍ଗୁଳକୁ

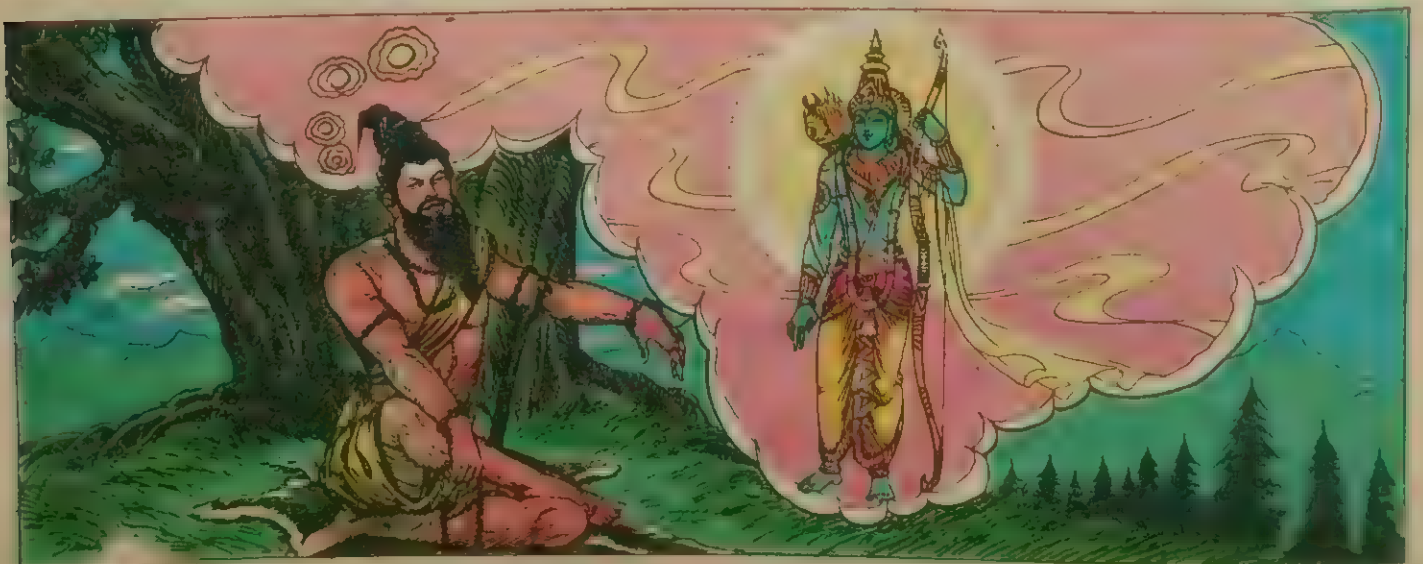
ଗଲେ । ସେଠାରେ ବଶିଷ୍ଠ ତାଙ୍କ କାମଧେନୁ
ଦ୍ଵାରା ରାଜା ଓ ତାଙ୍କ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ
ଶାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ସଜ୍ଜା କଲେ ।
କାମଧେନୁର ସେହି ଅଲୁକ ଶକ୍ତି ଦେଖି
ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରି କହିଲେ,
“ଆପଣ ଏଇଟି ମୋତେ ଦେଇ ଦିଅନ୍ତୁ,
ପରିବର୍ତ୍ତରେ ମୁଁ ଦଶଲକ୍ଷ ଗାଈ ଦେବି ।”

କିନ୍ତୁ ବଶିଷ୍ଠ ସେ ଅନୁରୋଧକୁ ଅସ୍ୱୀକାର
କଲେ । ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର ହୋଧାନୁତ ହୋଇ ନିଜ
ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ କାମଧେନୁକୁ
ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରି ନେଇ ଯିବାକୁ ।

ସେତେବେଳେ ଆଉ ଏକ ବିଚିତ୍ର ଘଟଣା
ଘଟିଲା । କାମଧେନୁର ଶରୀରରୁ ଅସଂଖ୍ୟ
ସୈନିକ ସୃଷ୍ଟି ହେଲେ । ସେମାନେ ବିଶ୍ଵା-
ମିତ୍ରଙ୍କ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ମାରିଦେଲେ । ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର
ଆହୁରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଭାବିଲେ ଯେ ଯୋଗଶକ୍ତି
ତୁଳନାରେ ରାଜାର ଶକ୍ତି କେତେ ତୁଚ୍ଛ ।
ଏକଥା ଉପଲବ୍ଧ କରି ସେ ରାଜ୍ୟ ତ୍ୟାଗ

କରି ଘୋର ତପସ୍ୟା କଲେ ଓ ଅନ୍ତେ
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ପରି ବ୍ରହ୍ମର୍ଷି ହେଲେ ।

ଥରେ ସେ ନିଜ ଆଶ୍ରମରେ ଯଜ୍ଞ କରୁଥାନ୍ତି ।
ସେତେବେଳେ ରାବଣର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଲା ।
ଅନେକ ରାକ୍ଷସ ଆସି ତାଙ୍କର ଯଜ୍ଞ ଓ
ତପସ୍ୟାରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥାନ୍ତି । ସେ
ଯଜ୍ଞରେ ଦାକ୍ଷିତ ହୋଇଥିବାରୁ ବିଭିନ୍ନ
ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରୁ
ନଥାନ୍ତି । ପରେ ଯୋଗବଳରେ ସେ ଜାଣି
ପାରିଲେ ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କୁ ସହାର କରିବାକୁ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରାମ ରୂପରେ ଅଯୋଧ୍ୟା ସୂର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଧରେ
ଜନ୍ମ ନେଇଛନ୍ତି । ସେ ଏକଥା ଜାଣି ଅତ୍ୟନ୍ତ
ଆନନ୍ଦହୋଇ ଅଯୋଧ୍ୟା ଅଭିମୁଖରେ ଚାଲିଲେ ।
ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ସାମର୍ଥ୍ୟ ବିଦ୍ୟା ସେ
ରାମଙ୍କୁ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ । ସେ
ଥିଲେ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ରଗୁରୁ । ପରେ
ତାଙ୍କ ସହିତ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବଣକୁ ଆସି ଅନେକ
ଅସୁରଙ୍କୁ ନିହତ କରିଥିଲେ ।

ପରମାର୍ଥ ବିଦ୍ୟା

ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମରେ ବିଜୟ ନାମରେ ଏକ ଲମ୍ବାଗୌଡ଼ା ଓ ଭଲ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଥିବା ଯୁବକ ଥିଲା । ଯେତେଦିନ ମା' ବାପା ଜୀବିତ ଥିଲେ ତା'ର କୌଣସି ଚିନ୍ତା ନଥିଲା । ହଠାତ୍ ସେମାନେ ମରିଯିବା ପରେ ସେ ଉପଲବ୍ଧ କଲା ଯେ ଧନ ଅର୍ଜନ କରିବା ଏକ ସମସ୍ୟା । ହମେ ଘରେ ଥିବା ଧନ ସବୁଥାଏ । ବିଜୟ ସବୁ ପ୍ରକାର ବେପାର କଲ କିନ୍ତୁ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଅବଶେଷରେ ଗ୍ରାମ ସୀମାନ୍ତରେ ରହୁଥିବା ଜଣେ ସାଧୁଙ୍କ ପାଖକୁ ସେ ଶଲା ।

ସାଧୁ ଧ୍ୟାନରେ ବସିଥା'ନ୍ତି । ସେ ଯାଇ ସାଧୁଙ୍କଠାରୁ କିଛି ଦୂରରେ ଢାଚ ଯୋଡ଼ି ଠିଆ ହେଲା । ଧ୍ୟାନ ଭଙ୍ଗୁ ଭଙ୍ଗୁ ସାଧୁଙ୍କ ଆଖି ପଡ଼ିଲା ବିଜୟ ଉପରେ । ସେ ପଚାରିଲେ, “ତମେ କ'ଣ ରୁହ'?”

ବିଜୟ ସାଧୁଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ନିଜର ଦୁଃଖ ସବୁ ସାଧୁଙ୍କୁ କହିଲା । ସାଧୁ କିଛି ସମୟ ମୌନ ରହି କହିଲେ, “ବନ୍ଧୁ, ମୁଁ ତୁମକୁ ଧନ ଦେବ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଜୀବିକା ନିବାହ ପାଇଁ ଦରକାର ଧନ ଅର୍ଜନ କରିବା ପାଇଁ ତୁମକୁ କିଛି ବିଦ୍ୟା ଶିଖାଇ ଦେବି ।”

ବିଜୟ କହିଲା, “ଅନ୍ଧ ମାଗେ କ'ଣ ? ଆଖି ଦୁଇଟି ମାନ୍ତି । ବେଶ୍ । ସେତକ କୃପା ମୋ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ।”

“ମୁଁ ତୁମକୁ ଏପରି ଏକ ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା ଦେବି ଯଦ୍ୱାରା ମାଟିତଳେ ଥିବା ଧନ ତୁମକୁ ଦେଖାଯିବ । କିନ୍ତୁ ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ଏ ବିଦ୍ୟାକୁ ଉପଯୋଗ କଲେ ସେ ଶକ୍ତି ତୁମଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯିବ ।” ସାଧୁ କହିଲେ ।

ତା'ପରେ ସେ କମଣ୍ଡଳୁରୁ କିଛି ପାଣି ତା' ଉପରେ ପକାଇଲେ ଓ କିଛି ମନ୍ତ୍ର ବୋଲି

ଦଣ୍ଡିରେ ତା'ର ଆଖି ସ୍ପର୍ଶ କଲେ । ଏବେ ସେ କହିଲେ, “ବନ୍ଧୁ, କହିପାରିବ ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମେ ଯେଉଁଠି ଠିଆ ହୋଇଛ ତୁମ ପାଦତଳେ ଭୂଗର୍ଭରେ କ’ଣ ଅଛି ?”

ବିଜୟ ତା’ ପାଦ ପାଖରେ ଥିବା ଜମିକୁ ଦେଖି କହିଲା, “ଏଠାରେ ମାଟିର କେତେକ ସ୍ତର ରହିଛି ତା’ପରେ ଜଳ ରହିଛି ।”

“ଏବେ ତୁମେ ଯାଇପାର । କିନ୍ତୁ ଭଲଭାବରେ ମନେରଖ ଯେ ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ କେବେ ଏ ବିଦ୍ୟା ପ୍ରୟୋଗ କରିବ ନାହିଁ ।” ସାଧୁବାବା କହିଲେ ।

ବିଜୟ କୃତଜ୍ଞତା ପୂର୍ବକ ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣସ୍ପର୍ଶ କରି ପ୍ରଣାମ କଲା ଓ କୌଣସି ଦୂର ସ୍ଥାନକୁ

ଯିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବାହାରିଲା । ମାତ୍ର ଯାଉ ଗୋଟିଏ ଜଙ୍ଗଲ ପଡ଼ିଲା । ଦେଖିଲା ଦଳେ ଲୋକ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରୁ ବାହାରି କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଛନ୍ତି । ହଠାତ୍ ବିଜୟ ପାଟିକଲା, “ରହିଯା’ନ୍ତୁ, ଆଗକୁ ଯାଆନ୍ତୁ ନାହିଁ ବିଦେ ।”

ସେମାନେ ସେଇଠି ଅଟକିଗଲେ କିନ୍ତୁ କିଛି ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ । ବିଜୟ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେଲା, “ଆଉ ଟିକିଏ ଆଗକୁ ଯାଇଥିଲେ ମାଟିତଳେ ପକ ରହିଛି ଆପଣ-ମାନେ ଶୁଖିଲା ମାଟି ଗ୍ରହ ସେଇଠି ପାଦ ଦେଇ ପଙ୍କରେ ଭୁବିଆ’ନ୍ତେ ।”

ସେମାନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟପଦ କଥା ଜାଣି ବିଜୟକୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଲେ । କିନ୍ତୁ ଜଣେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “ତମେ କାହିଁ ଏସବୁ ଜାଣି ପାରିଲ ?”

“ସବୁକଥା କ’ଣ ସମସ୍ତେ ଜାଣିପାରିବେ ? ସେଇଟା କେବଳ ହୋଇଥାଏ କୌଣସି ଦିବ୍ୟ କୃପାରୁ ।” ବିଜୟ କହିଲା । କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ବିଜୟ କଥାରେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରି ତା’ ସହଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ କହିଲା, “ବାଜେ କଥା । ଆଗରେ କିଛି ନାହିଁ ଆସ ଦେଖିବା ।” କହି ସେ ଆଗେଇଗଲା । ଟିକିଏ ଆଗକୁ ଯାଇ ସେ ପଙ୍କ ଭିତରେ ଖଳ ପଡ଼ିଲା । ଅନ୍ୟ ଯାତ୍ରୀମାନେ କୌଣସି ମତେ ତାକୁ ଦଉଡ଼ିଧସାଇଉଠାଇଲେ । ପରେ ସମସ୍ତେ ବିଜୟକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଲେ ଓ କିଛି ମୋହର ଦେଇ ଚାଲିଗଲେ ।

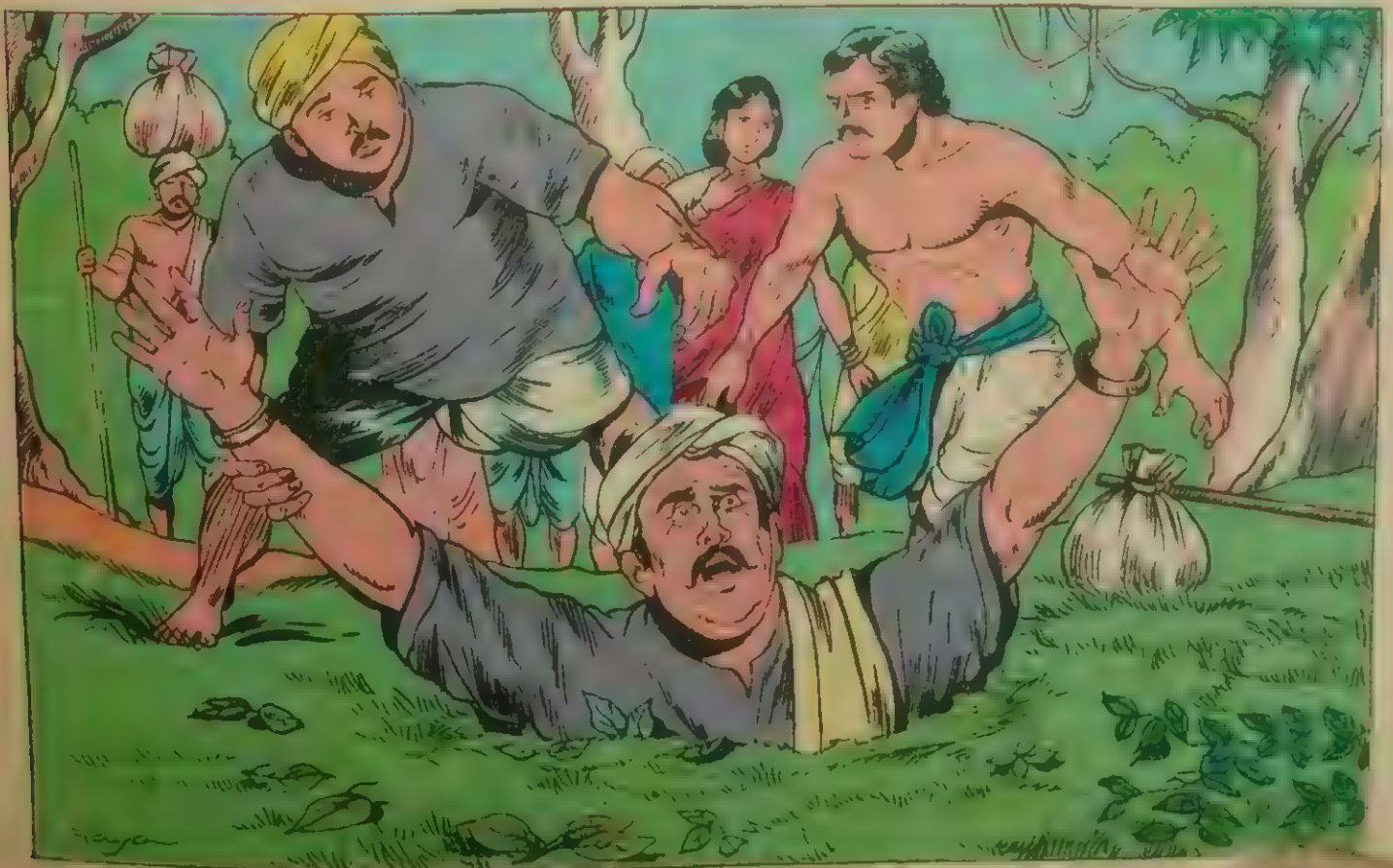
ଚା'ପରେ ବିଜୟ ମେ ଜଙ୍ଗଲ ପାଇଁ ଘୋର
ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମରେ ପାଇ ପହଞ୍ଚିଲା । ସ୍ତ୍ରୀ
କରିରେ ଗୋଟିଏ କୁହୀର ମଧ୍ୟରୁ ଶୁଣୁର
ହେଉଥିବା ଧୂନି ବିଜୟ ଶୁଣି ପାରିଲା । ଆଉ
ହୁଆଟର ମା' କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହୁଥାଏ, “ଆହା
କେତେଦିନ ହେବ ମୋ ହୁଆ ଘୋରରେ
ଅଛି । ମୁଁ କ'ଣ ଏବେ ଦେବି ।”

ବିଜୟ ଏକଥା ଶୁଣି ସେହି ଛୋଟ ଘରେ
ପଶି ଯାହାମାନଙ୍କଠାରୁ ପାଇଥିବା ରୂପାର
ମୁଦ୍ରା ସବୁ ସେହି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକକୁ ଦେଲା ।
ଦେଇ ଫେରି ଆସିବା ବେଳେ ପ୍ରାୟ ଚକ୍ରର
କରି କହି ଉଠିଲା, “ଆରେ ତୁମ ଘରେ ତ
ନିଜେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅଛନ୍ତି, ଆଉ ତୁମେ ହୁଆକୁ
ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ପାରୁନ ?”

ଆଉରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଘରୁ ଯୋଗୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ
କହିଲା, “ଆମର କି ଯାହା ଘରେ ଥିବା
କଥା କାହିଁକି କହୁଛ ଶୁଭ ?”

“ଭଉଣୀ ମୁଁ ସତ କଥା କହୁଛି । ଏବେ
ତୁମ ଦୁଆର ବନ୍ଦ ତଳେ ଖୋଲ ଦେଖ
ଗୋଟିଏ କଂସା ପାତ୍ରରେ ଅନେକ ସୁନା
ମୋହର ଅଛି । ଏବେ ତ ତମେ ସୁନାର
ଢାଢିଆରେ ହୁଆକୁ ଦୁପଇତ ଖୁଆଇ ପାରିବ ।”
ବିଜୟ ବିଶ୍ୱାସ ଦେଇ କହିଲା ।

ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ବିଜୟର କଥା ପରଖିବା
ପାଇଁ ସେଠାରେ ଖୋଲ ଦେଖିଲା ସତରେ
ସୁନା ମୋହର ପୂର୍ଣ୍ଣ କଂସାପାତ୍ରଟି ବାହାରିଲା ।
ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଅତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ଓ
ସେହି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରାରୁ କିଛି ବିଜୟକୁ ଦେଲା ।

ସାନସାଇଟ ଦିଲ ଦୁଲାଇଲ । କେନ୍ଦ୍ର ଚକ୍ର
ପାଖକୁ ଡାକି ଯୋଡ଼ା ମନେ ଥିବାଟି ଚିତ୍ତ
ଦେଇ ଚାଲିଲେ ।

ସାନସାଇ ମନରେ ଟିକିଏ ଲେଉ
ହୋଇଗଲା । ସେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲା କି
ରାତିରେ ସମସ୍ତେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ ସେ ଲୁଚି
ଲୁଚି ଯାଇ ଖୋଲିବ । ନହେଲେ ବଡ଼ସାଇ
ଜାଣିନେବ । ରାତି ହେବାରୁ ସାନସାଇ
କୋଡ଼କୋଡ଼ାଳ ଧରି ଚାଲିଲେ । ବଡ଼ସାଇର
ଟିକିଏ ସନ୍ଦେହ ହେଲା । ସେ ମଧ୍ୟ ଲୁଚି ଲୁଚି
ସାନସାଇର ପିଛା ନେଲା ।

ବହୁ ପରିଶ୍ରମ ପରେ ଯେତେବେଳେ
ସାନସାଇ ସୁନା ମୋହର ଭରା ପାତ୍ରଟି ପାଇଲା,
ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ବଡ଼ସାଇ ଆସି ତା'ର ଘର
ମାଗିଲା । ସାନସାଇ ଦବାପାଇଁ ନାରାଜ
ହେଲା । ଦୁହେଁ ଝଗଡ଼ା କଲେ ଓ ଶେଷରେ
ମରାମତି ହୋଇ ଦୁହେଁ ବେହୋସ ହୋଇ
ପଡ଼ିଲେ । ସକାଳ ହେବାରୁ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ
ଦୁହେଁଙ୍କୁ ସେବାୟତ କରି ବହୁତ କଷ୍ଟରେ
ସତେଜନ କରାଇଲେ । ବିଜୟ ପାଖ
ଗ୍ରାମରେ ଥାଇ ଏକଥା ଶୁଣି ବହୁତ ଦୁଃଖିତ
ହେଲା । ସେ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲା ଯେ ଏପରି
ବିଦ୍ୟାର କି ମୂଲ୍ୟ ଯଦ୍ବାସ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ
ବିଦ୍ବେଷ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । କାରଣ ସେ ଚାହୁଁ
ନଥିଲା କି ତା'ର ବିଦ୍ୟା ଦ୍ବାସ ଅନ୍ୟର
ହାନୀ ହେଉ ।

ଏଇପରି ଭାବରେ ବିଜୟ ଗ୍ରାମରୁ ଗ୍ରାମାନ୍ତର
ଚାଲି ଚାଲି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଧନ
ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲା ।
ସେଥିରୁ ଯାହା ପାରିଶ୍ରମିକ ମିଳୁଥିଲା ସେଥିରେ
ସେ ଆନନ୍ଦରେ ଚଳୁଥାଏ ।

ଥରେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ପାଖରେ ଥିବା
ଗୃଷ୍ଠ ଜମିରେ ସେ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ଗୋଟିଏ ସୁନା
ମୋହର ଭରା ପାତ୍ର ହାତେ ଗଭୀର ମାଟି
ତଳେ ଥିବାର ଜାଣି ପାରିଲା । ସେ ଜମି ଥିଲା
ଦୁଇ ଭାଇଙ୍କର । ସେମାନେ ସେତକ ଜମିରୁ
ଯାହା ପା'ନ୍ତି ବହୁ କଷ୍ଟରେ କୌଣସି ମତେ
ଚଳିଯା'ନ୍ତି । ଦୁଇ ଭାଇଙ୍କ ଭିତରେ ଖୁବ୍
ଭଲ୍ ସମ୍ପର୍କ ଥାଏ । ବିଜୟ ଦେଖିଲା ଦୁଇରେ

ସେ ଭାବିଲା ଆଗରୁ ଦୁଇଭାଇ କେତେ
ଆନନ୍ଦରେ ଚଳୁଥିଲେ । ଯଦି ସେ ସାନଭାଇଙ୍କୁ
ସୁନା ମୋହର କଥା କହି ନଥା'ନ୍ତା ତେବେ
ଏତେ ଶୋଳମାଳ ଆଦୌ ହୋଇ ନଥା'ନ୍ତା ।
ବଜୟର ନିଜ ବିଦ୍ୟା ପ୍ରତି ଦୃଶା ଆସିଲା ।
ସେ କ'ଣ କରିବ ବୋଲି ଭାବିପାରୁ ନଥିଲା ।

ପରେ ସେ ନିଜ ଗ୍ରାମକୁ ଫେରି ଯାଇ
ସାଧୁଙ୍କ ପାଖରେ ସବୁ କଥା ନିବେଦନ କଲା ।
ସାଧୁ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଆଖି ବନ୍ଦ କଲେ ।
ତା'ପରେ ଆଖି ଖୋଲି କହିଲେ, “ବନ୍ଧୁ,
ତୁ ନିଜର ଜୀବିକା ନିବାହ ପାଇଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ
କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କଲୁନାହିଁ ।” ଏହି ଅଲୈକିକ
ବିଦ୍ୟାରୁ ମିଳୁଥିବା ଧନରୁହିଁ ଚଳୁଛି । ସେଥିପାଇଁ
ମନରେ ଅଶାନ୍ତ ଦେଖା ଦେଇଛି ।”

“ବାପା, ମୁଁ ଏହି ବିଦ୍ୟା ଦ୍ଵାରା ଜୀବିକା
ନିବାହ କରିବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କି
କାମ କରିବ ସେକଥା ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଜଣା
ନାହିଁ ।” ବଜୟ କହିଲା ।

“ତମେ ଗୋଟିଏ କାମ କର । ନିଜ
ସ୍ଵାର୍ଥରେ ଲାଗିଲା ଭଳି କିଛି ଧନ ଏଇ ବିଦ୍ୟା
ଦ୍ଵାରା ଅର୍ଜନ କର । ଚାହାନ୍ତେଲେ ଏଇ
ବିଦ୍ୟାଟି ଆପେ ଆପେ ତୁମ ହାତରୁ
ଗୁଲିଯିବ । ଏବେ ଦ୍ଵିତୀୟ କଥା ତୁମ
ଜୀବିକା ନିବାହର ସରପନ୍ଥା । ଏଇ ବିଦ୍ୟା
ପ୍ରୟୋଗ କରି ଯେଉଁ ଧନ ଲାଭ କରିବ
ସେଇଥିରେ ବ୍ୟବସାୟଟିଏ ଆରମ୍ଭ କର ଓ
କିଛି ଜମି କିଣି ପକାଅ ।”

ବଜୟ ସାଧୁଙ୍କ ଆଶିର୍ବାଦ ନେଇ ପ୍ରସନ୍ନତା
ପୂର୍ବକ ଗୁଲିଗଲା । ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା ଜମି
ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ସେ ବୁଲି ଦେଖିଲା । ହଠାତ୍
ସେ ଜାଣିପାରିଲା ତା' ପାଦତଳ ମାଟିତଳେ
ସୁନା ମୋହର ପୁଣି ଶବ୍ଦ ଅଛି । ସେ ସେସବୁକୁ
ନେଇ ଛୋଟ ଛୋଟ ବ୍ୟବସାୟ ଆରମ୍ଭ କଲା ।
କିଛିଦିନ ପରେ ସେ ଅନୁଭବ କଲା ଯେ
ପରିଶ୍ରମ ସବୁଠାରୁ ବଳି ଅଲୈକିକ ବିଦ୍ୟା ।
କାରଣ ଏହା କାହାର କ୍ଷତି କରିବ ନାହିଁ ।

ଫଟୋ-ପରିଚୟ-ପ୍ରତିଯୋଗିତା: ପୁରସ୍କାର ଟ. ୫୦

ପୁରସ୍କାର ପରିଚୟୋତ୍ତ ଫେବ୍ରୁଆରୀ ୧୯୮୪ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ

Devidas Knsbekar

B. Prasad

- ★ ଉତ୍ତମ ଚିତ୍ର ପାଇଁ ଉତ୍ତମ ପରିଚୟୋତ୍ତ ଦୁଇ ଗୁରୁ ଧାତୁରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବ ଏବଂ ପୁରସ୍କାର ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହୋଇଥିବ
- ★ ଉତ୍ତମର ୧୦ ପୁରସ୍କାର ପରିଚୟୋତ୍ତ ପଦ୍ମସୁଧା ଦରକାର ।
- ★ ସର୍ବାଧିକ ଉତ୍ତମ ଚିତ୍ର ପରିଚୟୋତ୍ତ ପାଇଁ ଟ. ୫୦-୦୦ ପୁରସ୍କାର ପଠାଯିବ ।
- ★ ପରିଚୟୋତ୍ତ ସହ ପ୍ରେସ୍‌କର ନାମ ଓ ଠିକଣା ପୋଷ୍ଟକାର୍ଡରେ ଲେଖା ହୋଇ ତଦ୍‌ନାମା ପତ୍ର ପରିଚୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତା, ମ. ଡ୍ରାସ-୭୦୦୦୨୭ ଠିକଣାରେ ଆସିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଅକ୍ଟୋବର ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଫଳ

ପ୍ରଥମ ଚିତ୍ର : ମୁଁ ଖାଇବି କି ନାହିଁ !

ଦ୍ୱିତୀୟ ଚିତ୍ର : ମୁଁ ହାରିବି କି ନାହିଁ !!

ପୁରସ୍କାର ବଜୟୀ : ରଜେନ୍ଦ୍ର ଆର୍ଯ୍ୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର ।

ବଜୟୀଙ୍କ ଅଭିନନ୍ଦନ; ସମସ୍ତ ପ୍ରତିଯୋଗୀଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ।

Anil Kumar Panigrahy

ପ୍ରଶ୍ନମାଳାର ଉତ୍ତର

୧. କାଶ୍ୟପ (କର୍ଣ୍ଣ) ମୀର ଶିଖର । ୨. ପ୍ରାଚୀନ କଳିଙ୍ଗ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନ ସହର ନାମାନ୍ୱୟରେ । ୩. ବାଲେଶ୍ୱର । ୪. ଖାରବେଳ । ୫. ମେଘାସନ ।

ମାଲଟୋଭା ଦଳ - ସବୁବେଳେ ହସ୍ତାନ୍ତର, କଣ ଯେ କରୁଥିବେ କିଏ ଜାଣେ!

ସ୍ୱାଦିତ
ଭାବେ ପାରିଥିବା
ସହମ ଓ ବାଲି ମଧୁ
ପଂଜାବରୁ ଆସେ ଗହମ ଓ
ବାଲି ଓ ତାହା ପୁଷ୍ଟିକର ମଧୁ
ଭାବେ ତିଆରି କରାଯାଏ
ମାଲଟୋଭା ପ୍ରାୟରେ ।
ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଖଣିଜସାର
ଓ ଭିଟାମିନ 'B'ରେ

ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ମାଲଟୋଭା
ହେଉଛି ପୁରୁଷ
ସୁପାତ୍ୟ-ଖାଦ୍ୟ
ଓ ଏହା
ସହଜରେ
ଶରୀରରେ
ନିଶିଯାଏ ।

ବିଶୁଦ୍ଧ, ସନ ଦୁଗ୍ଧ
ମାଲଟୋଭାରେ
ସେହି ଦୁଗ୍ଧ*ର
ଅଛି ତା ଆଗେ
ଆମର ନିଜର
ଦୁଗ୍ଧ ସଂଗ୍ରହ
କେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କର ।
୧୦୦% ବିଶୁଦ୍ଧ,
୧୦୦% ପୁଷ୍ଟିକର ।

ରୁଚିକର
କୋକୋ ଫ୍ଲାଭର
ଆମେ ବ୍ୟବହାର କରୁ
ବିଦେଶରୁ ଆମତାନି
ତରୁଣ କୋକୋ — ତାର
କାରଣ ଆମେ ଘରୁ ଆପଣ
ଉତ୍ତମ ସ୍ୱାଦ ପାଇଁ ଓ ଅପଣଙ୍କୁ
ପୁଷ୍ଟିକର ଗୁଣ ମିଳୁ । କୋକୋ
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ତି ଫେରାଉଥିବେ ଓ
କାନ୍ତି ମେହାଲକାରେ
ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

ସନ୍ତୁଷ୍ଟିକର ଚିନ
ବିଶୁଦ୍ଧ ଧଳା ଚିନି ହେଉଛି
ଚିନି ଭିତରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚିନି,
ପିଲମାନଙ୍କର ଅବଶ୍ୟକ
ହେଉଥିବା ଅତିରିକ୍ତ ଶକ୍ତି ପାଇଁ
ଏହା ଅତି ପ୍ରୟୋଜନ ।

ବିଶେଷଭାବେ
ଭିଟାମିନରେ ସମୃଦ୍ଧ
ମାଲଟୋଭା ହେଉଛି
ପ୍ରୋଟିନ, କାର୍ବୋହାଇଡ୍ରେଟ,
ଭିଟାମିନ ଓ ଖଣିଜସାରର
ଏକ ଅତୁଟ ସନ୍ତୁଷ୍ଟି ।
ଅତିରିକ୍ତଭାବେ ଭିଟାମିନ A,
ନିଆସିନ, ଭିଟାମିନ B₁ ଓ
ଭିଟାମିନ D₂ରେ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ସମୃଦ୍ଧ
କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ କୃତ୍ରିମ ସ୍ୱାଦ ନାହିଁ ।

ପିଲମାନଙ୍କର ପରକାର ଭଲ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଚଳ ଓ
ଶକ୍ତି, ଆଉ ଏ ସବୁ ତାଙ୍କୁ ନିଜେ ମାଲଟୋଭାକୁ ।
କହୁଣ ରହନ, ବାଲି, ଖାଦି ଦୁଧ, ସମୃଦ୍ଧ
କୋକୋ ଓ ଶରୀରର ସମସ୍ତ କଞ୍ଚାମୂଳ ନିଜ
ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଛି ମାଲଟୋଭାରେ ।
ମାଲଟୋଭା ପିଲମାନଙ୍କର ଏ ସବୁ ଅପକାର
କରିଥାଏ, ତାହା, ଦୁଧରେ ନିଶେଧକ
ଏହା ଏକ ଭଲ ଚାନ୍ଦାୟ ଦୁଧ । ଆଉ ତାର
ସ୍ୱାଦ, କି ମନେକାର ।

JIL କମ୍ପାନି
ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ସିମେଣ୍ଟ
୧୯୮୧ ଓ ୧୯୮୨ରେ
ମୋଣ୍ଟେ (ସ୍ୱିଜର୍ଲଣ୍ଡ) ସିଲେକସନ୍
ସର୍ବପତକ ବିଜେତା

ଭିଟାମିନରେ ଭରପୁର ମାଲଟୋଭା: ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଚଳ ଓ ଶାନ୍ତିନାୟକ

ମୁଁ ବଡ଼ ହେଲେ ନା
 ଖାଲି କମିବୁ ପଢ଼ିବି ଆଉ
 ଖାଲି ବିସ୍ମୟ ଖାଇବି...

ପିଲାମାନଙ୍କେ ପ୍ରିୟ ବିସ୍ମୟ
 ପାଟଲି ଗୁଡ଼ୋ ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟର
 ଶକ୍ତିରେ ଜାଗାପା

Anil Kumar

**ପାଟଲି
 ଗୁଡ଼ୋ**

ପାରଲେ ଗୁଡ଼ୋ ବେଗା ବିଡି ଗୋପାଳ ନିଗୁଡ଼

